This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HD WIDENER
HW SJ29 L

4.127

1273.81

Bd. 1861.

The Gift of
Emil C. Hammer,
of Boston
V. Consul of Den-
mark.
15 Oct., 1860.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

,108

2 c 5

Naitsungordlugo

nunab aglautigenera

Stoud-Platoumit.

Kaladlit okauzeennut nuktersimaga

Erik Adolf
E. A. Wandall-ib,

Tolstrupimiut pellesiæta.

Aalborgime.

Stiftib nakk'iteriviane nakk'ittarsimarsut.

1848.

,108

Digitized by Google

1273.81

1865, Oct. 15.
Gift of
Emil C. Hammer, [illegible]
v. Consul of Denmark.

Digitized by Google

Ikiortiga aglegangoït makko nuktertidlugit, assarsara niuvertuksak **P. Motzfelde** *mane ama kujagigiara innudluarkudlugolo. Kannoktok nuktikkavuk illuarkotaulit innukativtingnut Kaladlit nunænne Gudib pekkorsanit!*

Wandall.

Digitized by Google

Digitized by Google

Iliniarkautiksæt.

§ 1. Geografiamik imaloneet nunab aglautigineranik.

Nunab arsingeenik.

Geografiab imaloneet nunab aglautigineræta ilirsaritipatigut nunab imaloneet nunarsoavta illusianik, angirsusianik kannong-esusianiglo. Nunarsub illoanetut kapseet siunekangilavut; nunable aglengneræta iliniartipatigut nunab kanetut kannong-esusiænnik.

Nunæt illusiæt iglorpeidlo sumesusiæt koudlo ingerdlaneræt adlædlo tekkordlordluarkudlugit, arsillisimaput nunæt papirænne; tamakkolo arsillirsæt taïrsarpavut nunab arsingeenik. Sordlo arsillisinnavok iglursoak papirakut, tajmatog arsillisinnaviok narksak nunarlo sillarsoarlo illuïtsungordlugit. Miksilliork'iksardlugo kissienne pirsariakarpok arsillirsæt oktorneræt peet illomortomik angirsusiænnut. Arsillisimarsunnidle ingmikun-esinnarput arsilliæt, mingnerrungaramik.

Nunab angirsusia missilingniardlugo oktout attoraræt milimik attilik, 12000nik urssersautekartomik,

Kippariksorle mile sissamænnik tek'erkoliovok narksak, milisut tektigirsok silliksigirsorlo.

§ 2. Nunab illusianik.

Nuna illuliksatut angmalortigau, taursomatudlo etut kaumæt udlorirsædlo kollivtinetut, nivingarfikaratiglo tungavikangilæt.

Nunab angmalorsusia tekkudluararpput tar'anit, kaumætib pullarsub nunarsoarput nellerk'iutarangago. Nungudlunile nunab, angalanermine sekk'inek kavidlugo, kaumæt sekk'inerlo akkunilerangagik, kaumæt pullarsarau. Tava tekkovarput tar'ak, nunab kaumæmut nellerk'iusimarsa, angmalortoursok; tar'arle angmalortopet, nunatog angmalyssegiok. Nællungilædle, illuliksatut angmalortigingitsok, itsukigle singarsimanerrursuk kyammut auangnamudlo.

Nunab angmalorsusia aipanik niptægaursarau, kaviedleglugo angalarsarangamiko, kingomut audlarfingmingnut tikisinnaursut. Iglominit mersa audlartokarpet kimmut siomuïnardlunilo nuna kaviedleglugo, audlarfine uterfigissaua kangiæta tunganit.

Tamakko nuna kaviedleglugo ingerdlanerit siomuïnardlune ingerdlanernit tengnerroput. Imakut pirsarput, ingerdlanerlo tajmaitok naursaursarau okiok illungardlugo, kissienne annorile sillalo pitsiautidlugik. Akkosiuek tamanna illungardlune milekangajekpok 5400nik, kissienne siomuïnardlune ingerdlasinnaugejune.

§ 3. Nunab angalanereek mardluk; udlok unnuarlo, aursak okiorlo.

Nnna kaumakotekardlunilo kieksutekarpok sekk'i-

Digitized by Google

nermik. Nunale angmalormet, sekk'erngub igdloïna kaumasimatitara; tajmaitomik udloursarau tamattoma tunga sekk'inermut sengmirsok, unnuaudlunile sekk'erngub allangoa. Nuna uningagalloarpet sekk'inertut illivdlune, nungudlune udloïnaissavok nunab igdloæta tunga, igdloætalo tunga unnuaïnaissaudlune. Kissiennile nællunærkotab akkuneree innuk simnerdlugo sissamæt nunarsoak kaviedlektarmet kavifimine, udlut tamasa malliktarkattautuarsinnarput kaumarsorlo tartorlo, udlorlo unnuarlo.

Nunab kavinerane uninganeræk kanetuk mardluk taïrsarakput nunab isuængnik (*Polingnik*), aipa auangnæta polianik, aipalo kyatæta polianik. Isumavtigut tekkordlorparput nunab k'eterfiagut titarnek polingnut attarsok, taïrsardlugolo nunab kavifianik, nunab sordlo kavifigangago. Titarnek, nuna karsudlugo, pauanga sammungalo attarsok, ungesiksuseek sivisokatigeelerdlugik polingnit, attekarpok ækvatormik imaloneet titarnersoarmik.

Kissienne nunatog adlamik angalasekariok. Tamersa angmillimartomik sekk'inek kavitarpa udlut 365 simnitsiardlugit imaloneet okiok illungardlugo, k'emaroarsimatigallugolo milit 20,000,000 (imaipok: 20nik millioniglit). Tersane angalanermine nunab auangnæta tunga sekk'inermut sengmirsarau kaumætit arfaneglit, arfaneglidlo kaumætit kyatæta tunga sengmisarioktog sekk'inermut. Tajmaitomik siurdleet arfaneglit kaumætit uagut auangnæta tungane nunalioursogut aursararaugut, kingurdleedlo arfaneglit okiordluta. Taursomanga nunab ingmikut ingerdlaneranit uperneksardlunilo aursardlunilo okiardlunilo okiorarau.

Sekk'ernguble ækvatore ungesiksomik k'emaroar-

Digitized by Google

nek ajormago auangnamut kyammudloneet, nunæt ækvatormut kanninerrursut kiengnerroput, sekk'erngub nungudlugit kollangersimaïnangajengmagit. Nunæt tauko tajnekararaut *kiektub kiglinganik* (kiektomik sonimik). K'emaroariartordlugole titarnersoak (ækvator) polik tungækingnut, puekkortigiartorarau silla. Poligle erkækingnetut nunæt sikkoæjuïtsoudlutiglo aputæjuïtsouput, nunædlo tamakko taïrsaursaraut *polik nunækingnik*. Nunæt issitub kiektublo akkornængnetut taïrsarejt *kieitsiartunnik*.

Kaumætib arkanek-mardluriardlune kaviedlektara nuna okiok illungardlugo, tajmaitomik okiok augugavok kaumætit arkanek-mardlungordlugit. Kissiennile nunab atauziardlune sekk'inek kaviedlegiartordlugo tuoviungiuerromet kaumætib arkanek-mardluriardlune kavineranit nunamut, kaumætib kavinereesa okiok illuïtsok innorpæt.

§ 4. Horisonte (k'illab kiglinga).

K'illab nejugej.

Angmalortok kigliursak, sordlo k'illablo nunablo ingmingnut kattisimaneræk taïrsarparput horisontimik imaloneet irsigirsab kiglinganik, tersanilo nællunærkytsikkavut taïrsaursaraut k'illab nejugejnik. Sekk'erngub nejukkænnik tamakkoninga tekkotitarpatigut. Sekk'erngub nejuga, kingiuerropet udlub kekkanae, tïrsarparput *kyatanik*, taursomalo akkia, sekk'erngub nejulerangago unnuab k'ekkane, *auangnanik* attekarpok. Auangnæta kyatætalo akkornæk, sekk'erngub nuïsarfia taïrsaræt *kangianik*, taursomalo akkia, sekk'erngub tar'itarfia attekartipæt *kitanik*.

Digitized by Google

§ 5. Nunab angirsusia. Nunab perosee.

Imak. Nuna.

Nunab ka kippariksungortiterdlugo oktoutekarpok 9,000,000 nik (9 millioninnik), kissiennile pingajuæta auïngnerêna nejugeksavok innungnut; angnerrursorle nuna imab kadlersimamago.

Nuname kakkakardlune korokardlunilo narksakarpok. Kakkæt nunab portunersarej; illejt kingiksusekarput mile k'eterkudlugo, atauzerlo mile simnerdlugo aglæt.

Kakkæt atauzimut kattingarsarangeta sivisoudlutiglo, attekararaut *kakkæn-attarsunnik*. Kakkarsoïnattarsut tamangajejt ingmingnut kattingakatigeekput imab illoanut aglæt. Tekkosarpavut k'ikertænnit, taukoa amerdlanerit kakkæt kinginerigejt imamit nuïssersut.

Kangersoak kakkæt-kattingarsut naggatigæt auammut, imab tunganut.

Kakkarsoït kattingarsut kunnunardlutiglo pinnekaut; kunnunarnerropudle *ikuellarsut kakkæt*, tamatigut tamane nunab kanetut. Kakkak ikuellarsok atauzimik kapseennigloneet angmanekararau pyortuarsinnartunnik. Illane nipilirksoarmik idlorarau arsænnik ujarkænniglo aumaurtorsoarnik utsersordlunilo ausimarsomik ikuellarsomik, lavamik attilingmik, tamasalo kakkab erkanetut suksaujungnærdlugit. Tupingnartok tamanna ikuedlektartunnit pirsarpok, nunab illoanedlutik ikuellegangeta. Ingnerlo tajmaitomik anniviksærutaranget, nunab ka sejukpilulerarau aulavdlunilo; tamanna taïrsaræt *iktolamik*.

Nuna imab illusimarsa *k'ikertamik* taïrsaræt, pingasuïnædle auætej imakarangeta, *noungmik* attekarpok.

*

Digitized by Google

Nunaïnædle angirsout imamik akkunckangitsut *nunavingmik* attekarput, k'ikertænnit angnerrogamik. Nunaveedle aglæt imarpiub illusimamagit.

Kout amerdlanerit kakkænnit erkejnnidloneet audlarfikarput, nunam illoanit puïlavdlutigloneet teitsinnidloneet koglutik. Puïlarsomit koktok taïrsararput *kongoamik*; kongoït kapseet kattitut kogeitsiangoraraut, kogeitsiædle kapseet kattitarangamik, koksoangolerput. Angnerrosusertigle ingmikun-esutigæt.

Kout illungarmik kinginernit nak'inernut ingerdlaudlutiglo naggatekararaut imamut tessersoarnudloneet. Sioraïnarniktog narksakariok næggordluktunnik, tersane kout, imak angunago, sioraïnarmut nungursaraut.

Imæt teitsidlo koudlo tamarmik pyortuaïnarput, pyoarnereedlo tamakko kodlardlutik nuïangoraraut; nuïrsædlo kingomul nakkararaut siellungordlutik, sillaïnarmilo k'erirsarangamik, niptaïlangordlutik nætakornangordlutigloneet. Tamakkonanga kongoït imekararaut, imekarpetlarnitiglo koksoarnudlo imamudlo koïtarejt. Nunabtog miluæga pyordlune annisariok.

Puïlarsut imekarajungnerroput niglertomik perojukangitsomiglo tarajorningitsomiglo. Illejdle ounartoudlutiglo tarajornitsouput, tamakkoalo ervngeennik tarajulliortarput. Imak ingmikut imiovok tarajornidlune sungarnidlunilo mammeikallunilo. Imab nakka nunab kæta illega, tajmaitomik nettekangitsokangilak imamik. Illejsale itirsuseet nælluvejt, nakka akternek ajoramiko.

Ikerasæt imab aminersarej auïksartitsirsunnik nunængnik mardlungnik, kattingatitsirsunniglo imængnik mardlungnik. Ikerasek sennaupet aksægaudlune imæk mardluk kattitiniardlugik, koksiornersoarmik (kanalimik) taïrsaræt.

Digitized by Google

Iterdlak tersa imab illa nunab illungajeksimarsa, pullamavia nerotoupet; nerokipedle, kangerdlueitsiavok kangerdluvorloneet.

§ 6. Nunab pekkotej.

Nunab ingminik pingortitej pekkotejnik taïrsarejt, innuïdloneet pingorniarnerænnit ikioralloarpætik. Pingasungordlugit ingmikortarejt, tamersa umarsunnit, naursunnidloneet ujarkænnidloneet. Angæjokaursorsoak silla tunnirsirsarau, nunæt ingmikortardlugit, innuvtejsa namagirsejnnik nerrirscksejnnik annoraksejnniglo. Innuit kissienne ajunginerrursunnik piomatuïnaramik, pigingitsamingnik pissiniararaut piniækkamingnik simnerotunnik akkekardlutik. Tajmajlliornek attekarpok niuvernermik, taurtiksavudlo tamasa taïrsaravut niorkotiksænnik. Nunab aglautiginerane okalloutsereenarpavut pingarnerit sillab pekkotej, taukoa pingortinerænnit sennanerænnidlo tunniniarnerænnidlo nunæt tamæt innuvtejt kapseet sulliakartitarangeta. — Imaiput:

A,: Naursunnit: nautseïeksæt, orpeet paurngejt, olielo (imaipok: paurnæt illæta ivsera siggortugak), vine, kaffit (illulerkotit orpeet paurngejnnit), teet (orpikkæt mullingeet Kiname Japanimilo kissienne nausartut), sukkut, akkoutiksæt (imaiput: k'assilitsut k'erssursarlo adlædlo), tobajt, aklunaurseksæt (paurngejnnit siggoraræt olie kalipautiksænnut akkuniksak), ukaliursaursæt (imaiput: orpikkæt paurngejt annoraksangortartut), k'erssuïttog arsigeengitsut k'erssuksangyssaudlutik sennaksangyssaudlutigloneet.

B,: Umarsunnit: silkit, koglu‡angoamit pirsut, tingmieksæt auatiksædlo (nyoartæt ameet, sordlo: amarkub, terienniab, nennub adlædlo ameet). Nyoartaun-

Digitized by Google

gitsut nersutit parirsarejt illuarkotigallugidlo. Imab peenik piniarnek imaipok: 1,: arfeniarnek puirsiniarnerlo, tauko piniægarejt igivneræt pivdlugo; 2,: angmaksængniarnek, millionerperksoangordlugit pirsarirsausarput tarajortigausardlutiglo; 3,: sarudlingniarnerlo.

D,: Ujarkœnnit: ujarkæt pinnersarkotainaursut akkissonerroput tamannit. Diamante mangernerrudlunilo akkissonerrovok tamakkonanga ujarkœnnit. Amerdlanerrudlutigle pirsariarkarnerroput savingmerngit ingmikun-etut. Ingmikortarnekarput iflernartunnik iflernangitsunniglo. Iflernartut imaiput: gulde, sölve, platinalo (iflernartok sölvib arsingaja); iflernangitsut imaiput: kangusak aukpallartok kakortorlo, akkertlok mangertorlo, savik kapseedlo adlæt. Kakkœnnit illoœnnit pejægausarnerroput, pejarfeedlo tairsarejt kakkæt arksakfeennik.

§ 7. Nunab innuee.

Innuk nunab kane tamame innusinnavok; timma sungiursirsarau sillamut kiektorsoarmudloneet issitorsoarmudloneet. Tajmaitomik innuït nunab kane siammarsimanerroput umarsunnit tamannit. Amerdlarsusekartipejt 800nik 1000nigloneet millioninnik. Innuïdle ingmikun-eput timmimikudloneet innusimikndloneet. Siurdlermik arsigeengilæt ameesa kannong-esuseennit. Evropamiut Asiablo kitæta tungane nunaglit ameet kaudlorikput, tekkirsounniglo illangangitsunniglo nyakararaut. Afrikamiut k'ernertomik neromiktomiglo amilioput, kardlorkotorsoudlutiglo ullingarsunnik, singægaursunniglo k'ingakardlutik, naitsunnik k'erneriksunniglo k'eviursunniglo nyakarput. Asiab kangianetut sungarpalluktoudlutiglo kajursaluktouput, sungarpalluktoudlu-

Digitized by Google

tigloneet k'erningajektouput; k'ingakarput singangarsungoænnik irsikidlutiglo siutigarsoudlutiglo. Amerikab (Akkillerngub) innorpiej aukpalluksuktomik kakarput kammanesitsunniglo irsekardlutik. Amerikamiut illejt angnersauput sillame tamannit, tamersa Patagoniamiut Akkillerngub kyatæta tunganetut. Illejsa oktoutit pingasut simnersimauejt angirsuseesa; tajmaitomik Evropamiut tekkokaramikit, augirsuseet unnipkarejt innurosirsoarnik taivdlugit.

Innusiædle pivdlugo ingmikortararejt innuït pingasungordlugit, imaiput: nyoartæt, angalaïnartudlo (nersutit parsirsejt) ilisimarsudlo.

Innuït nyoartæt innutiksarsiortarput nersutitun-illivdlutik; nerrirsangarnereedlo imaiput nersutit nekk'æt aulisækkædlo orpeedlo paurngejt sortleidlo. Auatlark'ikallutiglo aulisark'ikaut, pirsaukallutiglo aulæsarikaut. Iglokangilæt pekkoutekaratiglo; nalegakaratiglo tajmakatigeekput inneizisikaratiglo. Kamajakallutiglo akkiniarajuktorsoudlutiglo nagliuktitsigajuktorsouput; illejsa akkerkætik nerrisarpejt.

Innuït angalaïnartut isumakarnerrudlutiglo ilisimanerroput. Iglokarnek adlamiglo pekkarnek ilisimauæt; illungersordlutigle nersutitik pauk'iniaramikit, illuartomik pigejt. Nyoartænnit innusimingne piueinerroput sulliniarnerrudlutiglo. Angalaïnarput iviksiordlutik nersutimingnut; tajmaitomik tupeenakardlutiglo iglungoaïnakararaut. Innuksiarnersarneræt illuarsuseennit adlænnit angnerrovok.

Innungnik ilisimarsunnik taïrsarejt nunab sennaneranik perorsarneranigloneet ilisimarsut pekkosiortudlo. Tauko pivdlugit ilisimanerrursariakarput k'emengnerlo ajukkamingnik iglokariakardlutik. Iglungoalliorkarput

Digitized by Google

nunab perorsægeksamik sinagut; iglungoarlo illuarsiartordlune iglungorpok; illaurtuardlutiglo iglorpengorput kesa.

§ 8. Nalegaveet.

Nalegavik tersa innuït kapseet ingmingnut kattingarsut atauzimik nalekkersoïrsilerdlutik, perosuglugo angnerrursok parsinek illamingnut sorsuktunnudlo.

Innuït tamarmik illueitsusekangipeta, nalegavingnik pirsariakangikalloarpok. Innuïdle kapseet pinerdluktarmeta, illamik peet allarkudlugit inneizisikariakarput, tamannut nalekkirsutinnik innerterkotinniglo. Inneizisit tamakkoa paridluaissauatigut pekkosersiornernit angutausernernidlo innuarnernidlo; imaloneet tamasa illuamik innukudlugit isumakulungnauværsisimaissauejt.

Inneizisinnik nalekkeïsinnaursut taïrsausarput nalegaveet nalegarsoeennik (parsirsejnnik), kissienne ingmikut taïutekarput ingmingne nunamingne. Tamarmik innuït nalegavingmetut, inneizisinnik piomarsut, attekartipejt inneizisit nalektejnnik; illejdle parsirsoursut inneizisit nalengniksæt pivdlugo nalengitsudlo pitlarniksæt pivdlugo, taïsarpejt nalekkersoïrsunnik angnerrursunnik mingnerrursunniglo.

Innuk atauzek, monarkimik taïrsak, inneizisinnik tunnisinnaupet, nalegavialo kinguejsa erkardleesalo kingorngusinnauparsuk, nalegavik tajmaitok taïsarpæt monarkiamik nangartartekangitsomik kingorngurseksaursomiglo, sordlo Kablunajt nunæt. Kissienne monarke piomarsarsokorsingitsunnik malleroægeksakarpet, nalegavia taïrsaræt monarkiamik nangartartilingmik, sordlo Tulluït nunæt. Nalekkersoïrsut amerdlapeta tamajkatigeeglutiglo, nalegavik taïrsaræt republikimik. Repu-

Digitized by Google

blikit attekartipejt nalegavingnik nalegaliungitsunnik, innuvtejt atauzenarmik nalegakangimeta; tejmeitok inneizisit naleissaueit monarkiamiutut.

§ 9. Nunab ingmikortarneree.

1,: Nunarsoatokamik attekartipejt nunarsoït pingasut imamik akkunekomik illusimaniktut. Itsarnitsæt innuït ilisimarsut kissisa nællunginamikit, pingasungordlugit ingmikortarejt imennak:

a,: Evropa, akkunekotib imab auangnanetok, mingnerrudlunilo pauonalo kattingarsok Asiamut.

b,: Asia, imab akkunekotib kangiæta tunganetok, nunatokab augoarnereenit angnerrovok.

d,: Afrika, imab akkunekotib kyatane, Asiamut attanekarpok nunamik amitsungoamik, illalo imab illusimamago. Angirsusiminik akkudliovok illamingnit.

2,: Nunarsoartamik taïrsarejt nunæt kingorna Evropamiunnit nennirsæt. Ingmikortarnekarpok mardlungordlugo:

a,: Amerika (Akkillinek), nunarsoak mardlungnik noukersimanilirksoak, Asiamit angnerrovok.

b,: Avstralia, k'ikertarpeïnarsoït, illejt Asiab kyatanetut, illejdlo Amerikab kitikanniane kyatikannianilo.

Taukonunga tedlimænnut nunab augornereenut sout tamæt ilisimarsæt nunæt illaliusimaput. Imarsoïdlo tamasa kapseriardlutik angalasimamatigit, nunænnik angirsounnik nerpseksakarungnarsimangilak.

Imak nunænnik tamannik illusimaniktok taïrsaræt Oseanimik imaloneet imarpirksoarmik; illejlo ingmikut attekartipejt, ima:

Digitized by Google

a,: auangnardlek imarsoak sikkoæjuïtsok, polib auangnardliub erkanetok.

b,: kyadlek imarsoak sikkoæjuïtsok kyadliub polib erkane.

d,: Oseane Atlanterimik attilik, Evropab, Afrikab Amerikablo akkornænnetok.

e,: Oseane kangidlek imaloneet kaitsunganertok, Asiab Amerikablo akkornængnetok.

f,: Indiab ima, Asiab kyatanetok.

Imæt tamakkoa illejt ingmikut attekarput kingorna okalloutserirseksaursunnik.

Evropa.

§ 1. Angirsusia, kiglingeelo imejlo.

Evropa nunarsub augornereesa tedlimæt mingnersaræt; oktornekarpok milinnik kippariksunnik 170,000nik. Asia tedlimariangajeglune angnerrovok, Afrika pingaseriardlune, Amerikalo sissamariangajeglune. Kissiennile Evropa pirsariakarnerrovok nunab-augornekatiminit, nunab sennargvinera pekkotidlo pinnersarkotidlo sennaringneræt sorsoutidlo ilisimanartudlo innueesa nællunginerromatigit illamingnit nunab augornereesa innueennit.

Evropab auatej pingasut imauput: auangnardlek imak sikkoæjuïtsok auangnardlera; Oseane Atlanterimik attilik kidlera; imak akkunekot kyadlera; kangiagudlo Asiab illega.

Taïrækkavtinit Evropame adlænnik imakarpok iliniægeksavtinik, makkouput: imak kangidlek, tessiursarsoak Kablunajt Svenskidlo Russidlo Nordleedlo nunejsa

Digitized by Google

akkornænnetok. Ikerasæt pingasut, ikerasab siutimik attekautiglub, k'eterkotiglo angirsoub mikirsublo kattingatipæt imak kangidlek *Kattegattimut*, imab auadliub iterdlanut. Imak auadlek Kablunajt taïdluarnerrosarpæt imamik kidlermik, Umiktout Kablunajdlo nunækit kidlerimakko, Nordleedle nunæta auangnardlerallugo, Tulluïdlo nunæta kangidlerallugo. Ikerasab, Kanalimik attiglub, Tulluïdlo Bonapartablo nunejsa akkornængnetub, imak kidlek (auadlek) imarlo *Atlanterimik* attilik kattingatipæk ingmingnut. Imak Atlantere imarlo akkunekot kattingakatigeekpuk *Gibraltarib* ikerasanit; imarlo akkunekot imamut k'ernertomut attavok *Konstantinopelib* ikerasanit.

§ 2. Kakkæt angnerit. Nunab pekkotej.

Kakkæn-attarsut pingarnerit Evropametut imaiput: 1) *Kjölen* (kyek), sivisout kakkæt kattingarsut, ingmikortisimaniktut Umiktoudlo Svenskidlo nunægingnik. 2) *Alpit* Italiab ingmikorutigej Franskmajt Sveitseridlo Nordleedlo nunejnnit. 3) *Pyrenæït*, kiglilerdluarsimaniktut Franskmajt nunænnit Spaniamidlo. 4) Gallisiab Ungariblo akkunekotigækit *Karpatit*, kakkakamingnit Evropame iflernertomik aukpallartokarnerrursut. — Kakkæt ikuellarsut pingasut ilisimarsaunerroput: *Hekla* Islandime, *Vesuve* Italiab kyammut illane *Ætnalo* Sisiliame. — Kangersoït pingarnerrursut makkouput: 1) Kangek auangnardlek (*Nordkap*) Umiktout nunænnetok auangnardlerpavok. 2) *Kap Finisterre* Spaniametok kidlerpavok. 3) *Kap Gibraltare* ama Spaniame, 4) *Kap Matapanilo*, Grækerit nunænne, kyadlerpaupuk.

Piksarsiornerit pingortitsirsub pekkorsej Evropamiunnut tersa nunab sennargvinera nersutekarnerlo.

Digitized by Google

Evropa illungangajengme pitsiavok nensutekarfioudlune; sieraïnarsoarnik narksakarane, kapseennangoarnigle næggordluktokarpok. Tejmeitok Evropa innungme sullidluarnerænnit amerdlanernik pekkotekalerpok, Evropamiut naursoriksut kapseersoït pigilikkætik nunænnit adlænnit aïorarmatigit. Tamakkolo Asiaïnangajengmit pirsarejt. Naursut timiurseksæt (igvieksæt) kajurseksædlo oujarsudlo kajurseksangajejdlo kirsimik attiglit speltidlo Asiamit pekkalersimauejngog. Imieksæt kordlortiteksædlo isuanit Evropab naursoringiniejtog. Nautsevivtinitog amerdlanerit naursut adlænnit nunænnit pirsogiput; illejt attekartinginavsigit, Kablunajt akk'eettut taïussauavut imennak: kongordlit adlanertæt, aspargesit, reddikit, paurnarsoït, paurnangoït angmalortut sitronidlo, tamarmik Asiamit naursouput. Akkillinermiut nunænnit (Amerikamit) nautseïarsoït tobajdlo pisimauavut.

§ 3. Ingmikortarneree.

Evropa ingmikortitersimavok nunænnik nalegavingniglo. Nunæt illejt nalegaviungilæt ingmikordlutik, nalegaveedlo illejt nunamik illungarsimaniktoungilæt. Tajmaitomik nunædlo nalegaveedlo ingmikordluartidlugit pirsariakarput.

Evropame nunæt imaiput:

1) Kablunajt nunæt (*Danmarke*), 2) Umiktout nunæt (*Norge*), 3) Svenskit nunæt (*Sverrige*), 4) Tulluït nunæt (tersa *Engellande, Skotlande, Irlandilo*), 5) *Porgale*, 6) *Spania*, 7) *Nordleet* nunarpiæt, 8) *Preusse* (Nordleet nunæta illa), 9) *Ungare*, 10) *Russit* nunarpiæt, 11) *Pole*, Russit nunæta illa, 12) Arballiæt nunæt (*Hollande*), 13) *Belgia*, 14) *Sveitse*, 15) Fransk-

Digitized by Google

majt nunæt (*Frankrige*), 16) *Italia*, 17) Koïsimangitsut nunæt (*Tyrkia*), 18) Grækerit nunæt (*Grækenlande*), 19) k'ikertæt *Joninnik* attiglit.

Evropa nalegavikarpok pingasunnik kejserilingnik, okkouput: *Österrige* (Nordleet nunæta illa) Russidlo nunæt Tyrkialo.

Nunædle makkoa kongeenæt nalegaunerejt: 1) Kablunajt nunæt, 2) Sverrige Norgilo atauzeenarmik kongekartuk. 3) Tulluït nunæt, 4) Portugale, 5) Spania, 6) Franskmajt nunæt, 7) *Neapele Sisilialo* Italiametuk, ama atauzimik kongiglik, 8) *Sardinia*, Italiab erkane, 9) *Böhme*, *Ungare*, *Galizia*, *Dalmasialo*, taukonane nunænne Österrigimiut kejseriæt kongiovok, 10) *Lombardia* Italiametok ama Österrigimiut kejseriæta kongiofia, 11) Preusse, 12) *Bajere*, 13) *Vyrtenberge*, 14) *Sakse*, 15) *Hannoverilo*, Nordleet nunarpiæta illej, 16) Hollande, 17) Belgia, 18) Grækerit nunæt. — Sveitse republikiovok, k'ikertædlo Jonit republikiogiput (nalegaunekangitsut atauzimik), igdlersorniglit Tullungnit. Katolikit pellesiunersæta, Pavib nalegavia Italiamepok. Nunænniktog ingmikortokariok ingmikut aitsersimarsunnik, sordlo kertugiovingnik, nalegaunersa hertugimik attekarmet, hertugersovingnik, nunab nalega hertugersomet, greviovingniglo, grevinnik nalegaunilingnik, adlænniglo.

Kongekarfik Danmarke

(Kablunajt nunæt).

Nunab nalegaunekarsusia. Innuee.

Kongekarfik Danmarke nalekkersoïrsokarpok kongimik nangartartekangitsomik. Nalegaunerrursusia kin-

Digitized by Google

gueksavek kinguejne angutinne arnænnilo. Okiok aglengnekalermet 1834nik, konge nalekkeïok innuvtame illejt okiut av'lortardlugit atauzimut pirsarkudlugit, isumalioutejt tussaromaudlugit, nunab illuarkotiksej pivdlugit. — Kristusimut opernek Lutherib nevsoïæga attuarpæt. Kablunajt nunejt atauzimut kattidlugit angirsusekangajekput 2500nik milinnik kippariksunnik; Danmarkimiglo taïrsarpiak, hertugioveek *Holstenmik Lauenborgmiglo* attiglik illangudlugik angirsusekarpok 1000 simnitsiardlugit milinnik. Innuït amerdlarsusekarput millionik mardluk simnerdlugik.

Kiglingee. Imej koeelo.

Kablunajt nunæt k'ikertarsoït sissamauput, k'ikertangoït nunaviublo illa tekkirsorsoak noukersimarsok *Jyllandimik* attilik illegallugit. Illusimarsavok imamit kidlermit, Kattegattimit ikerasamidlo siutimik attekautilingmit (*Öresundimit*), imamit kangidlermit Nordleedlo nunænnit. Kattegattib kattisimatipæk imak kidlek kangidlerlo okkonanga ikerasænnit pingasunnit: siutimik attilingmit silliksusekartomit oktout k'eterkudlugo, iglorpejt tugleet nouænnit Kablunajt nunænne Svenskidlo iglorpejnnut *Helsingborgmik* attilingnut; k'eterkomidlo angirsomit ikertursusilingmit milinnik sissamænnik *Sællandimit Fynimudlo*; k'eterkomidlo mikirsomit Fynib Jyllandiblo akkornængnetomit. Kablunajt nunæt koksoakardluangilak, kangerdluktoudlunile koïtsiakarpok. Pingarnerit tersa: kangerdluk Issimik attilik Sællandime; *Odensib* kangerdlua Fynime, kangerdlugalloak Limmik attilik Jyllandime ikerasangolersok, imamik kidlermik Kattegattimiglo kattisimaniktok, Jyllandiblo kitæt tunganetok *Ringköbingib* kangerdlua. Koïtsiæt

Digitized by Google

illejt makkouput: *Gudenib* koïtsia iglorpejt *Randersimik* attiglit sinisiordlugit koktok Kattegattimut; *Skodborgib* koïtsiæta auïksartisimatipæk auangnardlek kyædlerlo Jyllandik attaudlunilo imamut kidlermut; *Ejderib* koïtsia Jyllandib kyædliub (Slesvigib) Holsteniblo akkornækkut koktok imamuttog kidlermut.

Illusee. Pekkotej.

Kablunajt nunæt narksangajeglune kinginersakangilak. *Lollande Falsterilo* illamingnit pukinerropuk; Sællande Fynilo Jyllandiblo kangiæt tunga mannènerroput epikardlutiglo, katonerrogamik. Narksaunersæt k'ikertænnetut pingartomiglo Jyllandib kyædliub Holsteniblo siksejsa timmænnetut, *Marsklandinnik* taïrsæt, næggoringnerroput sennargfiominarnerrudlutik nersutekarfiudluarnerropudlo. — Tajmaitomik Kablunajt nunæta pingortitarej kajurseksæt suaurseksædlo ertædlo nautsevingnilo naursut illupaksieksædlo aklunaursieksædlo tobajdlo imiablo sungarnitsuksej; Lollandime Falsterimilo mannæt naursoput. Pitsiejnnik, nersutekarpok pinnersunniglo k'emmersoakardlune sauakardlunilo egytsakardlunilo aulisarfikardlunilo. Illungarme irbsorikpok k'erssuksænnik, kattingarsunniglo orpikperksoakardlune kakutigut tamaona; k'ikertak *Bornholme* aumarsoakarpok; kapseet k'ekkuksænnik pejaufioput k'ekkulliortunnut, mardluk aglautekarfioput.

Nunej ingmikortut augornereelo.

Kablunajt nunæt arfanek-pingasungordlugo augorsimavok „stiftinnik" attilingnik. Tajmaillivdlugit auïksimaput sissamangordlugit k'ikertæt, auangnardlerlo Jyllande nunaviursok ama sissimangordlugo; hertugiovik

Digitized by Google

Slesvige imaloneet Jyllande kyædlek ingmikun-epok. — Auïngnerit tamarmik nalegaunekarput „Stiftamtmandinnik" attilingnik pellesiunersoakardlutiglo. Hertugekarfeet Slesvige Holstenilo Launborgilo kongiursaursamik nalegaunekarput illegeeglutik, ingmikortardlutigle tamarmik pellesiunersoakarput.

1. *K'ikertæt.*

1) Auïngnerub Sællandib stiftianik taïrsab k'ikertæt Sællande *Mönilo* Bornholmilo k'ikertaugoïdlo adlæt illegej. Mingnerrursungordlugit arfanilingordlugit, augork'iksimaput, ingmikortardlutiglo amtmandinnik nalegakarput.

A. K'ikertak Sællande tekkirsusekarpok arfarsanek-mardlungnik milinnik, arkanerlo-sissamænnik silliksusekardlune; iglorpej imaiput:

Köbenhavne, Kablunajt nunæta iglorperksoee, k'ikertab kangiæt tunganetut, illudlugit karmalirksoput, auætejlo arksægarsoarnik imiugarsoput, kaviedleglugidlo milekangajekput. Kongib nejugarej; nalekkersoïrsej tugleelo pingarnernik sulliaglit tersaneput. Mardlungnik iliniarfirksoakarput pellesiksiænnut sorsuktuksænnudlo, kapseenniglo adlænnut iliniarfingnik, imaitunnut, arsillialliortuksænnut kaitsorsaïrsuksænnudlo sekkutoudlo nalegeksiejnnut nuname imamilo. Attuækkænnik kattersalirksoakariput napparsimarsunnudlo iglursoakardlutik, illuartunniglo ajorsartunnut kapseennik ikioufikarput. Nutarsoarmik Konge iglursoatarkarpok, *Kristiansborgimik* attilingmik. Sekkutout umiarsoeennik sennavilirksouput, pekkotejnniglo torkorterivilirksoudlutik. Kisarfigikaut, adlænnidlo iglorpekamingnit niuverneræt angnerrovok. *Kristianshavne* k'ikertame Amagimetok ikartarfirksoækut mardlukut Köbenhavni-

Digitized by Google

mut kattingavok, tajmaitomik illangusimarsovok Kongib nejugejnut. Iglorperksoït akkornænne sillatænnilo kapseealungnik sennavirksoakarpok. Innuïejt amerdlarsusekarput 123,000nik. K'ikertak Amage angirsusilik oktout kippariksok simnitsiardlugo, tejmeitok innukariok 6000nik Arbeniænnik sioaïrsalingnik, Kongib Kristianib aipæta kakorsejnik nunarsikudlugit tersunga. Kangingoanepok k'ikertangoak adla, *Saltholmmik* attilik, k'ekkuksænnik pejaufilik.

Iglorperksoït tugleet *Helsingörimik* attiglit umiarsoakarfiglit niuveenartorsoudlutiglo iglorpejt siutimik attiglub ikerasab sinane, tedlimænnik milekartomik auangnardlioput Köbenhavnimit, innueesalo 7000 simnersimauejt. Umiarsoït kangiutuksæt tamarmik tersane akkillersarput. Kannitungoudlugit iglursoarsoak k'amutililirksoak *Kronborgmik* attilik epok.

Helsingörib kitane teitsiblo *Esromib* auangnæta tungæta sinanepok Esrome. Itsak opilerkârtut pelleseesa iglursoarigalloæt, mersakut sauænnut pitsiengorfiolerpok kongib peenut. Helsingörib kyætæta tungikanniane, iglorpejt *Hillerödib* erkanepok kongib iglursoa *Frederiksborgimik* attilik. Tersane kongingorangamik, tengekartitausarput. *Hilleröde* ama k'emmersoarnik pitsiengorsaïvikarpok. Kangerdlub Issimik attiglub erkanepok *Frederiksværke* k'amutilillíorfirksoalik pitsiejnniglo paurselliorfikardlune adlænniglo sennavirksoakardlune. Sennaveet tauko tessersub Arresömik attiglub erungæta aulatipej. — Kangerdlub taursoma erkanepok ama Kongib iglursoa *Jægersprisimik* attilik, taursoma sillatæta erkane orpipalurksoït akkornænne nappartarsimaput erkaïmarsutit (ujarkæt kakortut) an-

Digitized by Google

gutit arnædlo Kablunajt illuartut ikioudluartudlo pivdlugit.

Kangerdlub Issefjordimik attiglub auatane, Sællandib auangnæta tunganetut iglorpejt imaiput: *Nykö-binge Holbekilo* kangerdlub kitæt tunganetuk; *Roskilde* kangerdlub k'ingoane Roskildefjordimik attilingme etok, okallukfirojurksoakarpok, konginnik illirsivingmik. Roskildib auangnæt tunganepok *Frederikssunde*, kangiæt tunganilo *Slangerup Hirtsholmilo*, tauko tamarmik iglorpeitsiangorpuk, siurdlerlo niuvertarfingmik attekarungnærpok. Iglorpejt *Kallundborge* Sællandib kitæt tunganetut ungesiksusekarput Köbenhavnimit milit arkangæt-pingajuæt k'eterkudlugo. Tersanga umiarsoarnik ikartarput *Aarhusimut* Jyllandime.

Sællandib kyatæt tunga iglorpekarpok makkoninga: *Köge*, Kögib iterdlæta sinane, ilisimarsaudluarpok, umiarsoït sekkutout nalegaunersoæta Niels-Julib Svenskinnik ajorsartitsinera pivdlugo, okiok aglengnekartidlugo 1677. — *Ringstede* k'ikertab k'eterpiangajanepok; *Sorö* kangarsoungitsomik iliniarfirksoatalik; *Slagelse* pissoumik ajorsartunnut iglursoalik; *Korsöre*, tersanga ikartarfikarpok *Nyborgimut* Fynime; *Skelsköre; Nestvede* kiglingoamine attuariartorfirksoakartok *Herlufsholmimik* attilingmik; *Storehedinge*, taukoa iglorpejt kyatingajænne imnarsoakarpok aglautaïnangajerksoarmik, *Stevnsklintimik* attilingmik. Milit pingasut *Kögib* kyatane iglorpejt *Faksömik* attiglit-eput k'ekkuksarsiorfilirksoït; taukoalo kyatænne iglorpekariok *Præstömik Vordingborgimiglo*. Kingurdlermik taïrsænnit ikartarfikarpok k'ikertamut Falsterimut; itsarnitsamik kongib Valdemarib iglorkorsoee tersane eput. — Taïukkavut amerdlanerit iglorpeitsiaïnauput, piksarsiorpudlo ang-

Digitized by Google

nerrursomik niuvernermit nunablo sennargvineranit. *Vallö Vemmeltoftilo* ualegarsoït panneesa uvekangitsut nejugarejt.

B. *Möne*, k'ikertak næggoriksok, sissamænnik kippariksunnik oktoutinnik angirsusekarpok, Sællandib kangikanniane. Ikerasækik Ulvesundib Grönsundiblo auïksartisimatipæk Sællandimit Falstermidlo. *Stege*, iglorpejnit kissime niuvertolik, k'ikertab k'eterpiangajanepok. K'ikertab kangiæt tunga kakkaïnangajavok aglautilinguik; kingineræt *Mönsklintimik* tairsak oktoutekarpok 228nik.

D. *Bornholme* imame kangidlerme k'ikertavok, Sællandib kangianit arfarsanilingnik oktoutinnik ungesiksusekardlune. Angirsusia 15nik kippariksunnik oktoutekarpok. Irbsoeesa illej næggordlukput kakkakarkuluglutiglo, kissiennitôg narksakariok næggoriksunnik. Tamalænnik ujarakarpok imaitunnik, morersisiksænnik asserorterisiksænniglo, kakortunnik ipagoartunnik tetorbillieksamiglo; aumarsoakarioktôg. — K'ikertab iglorpej tedlimæt okkouput: *Rönne*, pingarnersæt, *Hasle* kitæt tungane, *Svanike Neksölo* kangiæt tungane, *Aakirkeby* tifasiksometok. Iglorpengoït tamakkoa innueet piksarsioutekarput ekallungniarnermik kappiselingnik, umiartornermiglo nunablo sennargvineranik.

K'ikertangoït pingasut Bornholmib auangnekannianetut, oktoutinnik mardlungnik ungesiksusiglit, attekarput *Kristiansömik*. Illæt kisarfigikpok k'amutililirksoudlunilo unnuamilo ikuellarsolirksoudlune umarsoït pivdlugit; mitertorsovok.

2. *Fynib* auïngneræta (stiftiæta) illegej k'ikertæt Fyne Langelandilo k'ikertaraluïdlo. Ama mardlungord-

*

Digitized by Google

lugo auïksimagiok amtinnik taïrsænnik, makkoupuk: *Odensib Svendborgiblo* amtiæk.

A. *Fyne* næggoriksoudlune sennargvidluarsimavorlo k'ikertak; tekkirsusekarpok 11 milinnik, kollinilloænniglo silliksusekardlune *Nyborgimit Assensmut.* Angirsusekarpok 56nik milinnik kippariksunnik innukardlunilo 170,000nik. Niuvertarfikartut iglorpej makkouput:

Odense, iglorpejt angnersæt tifasiksomepok, kangerdlungme k'ingoa k'emeksimaudlugo milimik k'eterkosimarsomik timmane; niuverniarnerle pivdlugo arksaglugo attatiligavok iglorpengnut. Innuee amerdlarsusekarput 8700nik; okallukfee pingasouput, pissoumiglo iglursoakarpok ajorsartunnut. — Kangianeput iglorpejt *Kerteminde. Nyborge* kangidlerpavok iglorpekaminit, sennadluarsimaudlunilo, auata k'amutililirksovok. Tersanga ikartarput Korsörimut Sællandime. Svendborge kyædlerpavok; ikerasarangoamik auïksarsimaïnarpa k'ikertangoak næggoriksok *Thorsenge.* — *Fynib* kitæt tungane iglorpauput: *Bogense* auangnardlioudlune, *Middelfarte* kidlerpavok, tersanga ikartortarput Snoghöjemut Jyllandime; *Assense*, Bogensib kyatane, *Faaborgilo*, Odensimit kyædlioudlune. Faaborgib erkanepok nalegarsub baronimik taïutiglub baroniovia, Brahetolleborgimik attilik. K'ikertangoak Sprogö k'eterkotib angirsoub ikerpianepok.

B. *Langelande*, Fynib kangikanniane k'ikertak, tekkirsusilik milinnik arfanek mardlungnik, atauzimiglo silliksusekardlune:

Rudköbinge, k'ikertab kitæt tungane, kissime niuverfiovok.

3. *Lollandib Falsteriblo* auïngnerængnut (stiftiængnut) kattitarpejt k'itertæk Lollande Falsterilo k'i-

Digitized by Google

kertalungoïdlo. Illungardlutik amtioput, atauzimik nalegaunekardlutik (stiftamtmandimik) pellesiunekardlutiglo.

A. *Lollande*, Langelandib kangiane, milinnik arfanilingnik tekkirsusekarpok sissamaksædlo k'eterkudlugo silliksusekardlune; angirsusekarpok 21 milinnik kipparíksunnik, innukardlunilo 49,000nik. Pingartomik næggoringnekarpok ærtinnik kajurseksænniglo. Niuvertarfiglit k'ikertab iglorpej imaiput:

Nakskove kitæt tunganepok, nunamidlo pingortitæt innueesa niuverdluautigikejt; *Rödby Nystedilo* imab sinane iglorpejtsiangorpuk kyammut isuane. Nystedib auangnanepok *Saksköbinge*, taursomalo kitane *Maribo*. Tamangmik tauko mardluk tifasiksomepuk.

B. *Falstere*, 6 milinnik tekkirsusilik, 3lo tikidlugit silliksusekardlune, Lollandib kangiane, ikeraseitsiab Guldborgsundimik attiglub auïksartisimaua Lollandimit. Angirsusekarpok 8 milinnik kipparíksunnik, innukardlunilo 20,000nik. Niuvertarfiglit iglorpej: *Nyköbinge* kidlioudlune, *Stubbeköbingilo* auangnardliovok; tamaïnarmik umiarsoartigut niuversusekarpuk. — Lollandib auangnanepuk k'ikertangoæk *Fæjö Fæmölo*, Falsteriblo auangnanekiok k'ikertangoak *Baagö*.

II. Nunaviub illa noukersimanersoak, *Jyllande*, 56 milinnik tekkirsusekarpok nouanit Skagenmik attilingmit audlardlugo koksoarmut Ejderimut, sillingneralo milekarpok 24nik. — K'eterpiardlugo næggordlukpok sioraïnangajengmik orpigaïnangajajnniglo naursolingmik, *Alhedimik* taïrsamik. Kissienne ingæktunnik k'emmersoakarpok sauakardlunilo nersursoakardlunilo aklunaurseksiakardlunilo irbsokardlunilo kallipautiksamik; angnersalo næggorikau. Aulisarfigikput imej kangerdlueelo.

Jyllande ingmikortarnekarpok mardlungnik, auang-

Digitized by Google

nardlermik kyadlermiglo, imaloneet hertugekarfingmik Slesvigimik.

1. Jyllande auangnardlek ingmikortarnekarpok sissamangordlugo stiftinnik attilingnik: Aalborgib stiftia auangnardlerpak, Viborgib stiftia akkunardlek, Aarhusib stift. kangidlek Ribiblo st. kidlerpaursok. Tauko auïngnerit sissamæt augork'iksimagiput arkaneglingordlugit amtinnik taïrsænnik, ima: 1) Hjörringib, 2) Aalborgib, 3) Thistedib, 4) Viborgib, 5) Randersib, 6. 7lo) auangnardliub kyædliublo Aarhusik, 8) Skanderborgib, 9) Vejlib, 10) Ringköbingib, 11) Ribiblo amtia.

A. *Aalborgib stiftia* niuvertarfilingnik iglorpekarpok makkoninga:

Aalborge angnersavok illaminit, kangerdlub Limfjordimik attiglub sinane. Kablunajt nunæta iglorpejnit amerdlanernit pitsiaunerrovok, niuvernerætalo Köbenhavne nellingajeksimaudlugo angirsusiagut. Innuïejsa 7000 simnersimauejt. Akkerpiane, kangerdlub auangnæta sinane iglorpejtsiæt Sundbymik attiglit eput, kangaligame sullirsoee amerdlagalloaramik, niuvernerædlo iglorpejt niuvertarfiglit illejnnit angnerrudlune. Kangerdlub paneput iglorpeitsiangoït Halsimik attiglit, tersane k'amutilikarpok pullamafianik igdlersoïrsuksænnik. Kattegatib sinane, Aalborgib auangnekanniane niuvertarfiglit iglorpejt *Sœbymik* attiglit eput, auangnejsalo tungænneput iglorpejt *Frederikshavne* (Fladstrandimik attekartogalloæt) umiarsoalliviksaglit, tamanniglo pitsiangoriartortut. Tersanga Umiktout nunænnut ikikinerrovok, milinnik arkanek-mardlungnik. — Auangnardlerpauput iglorpejt niuvertarfiglit *Skagenmik* attiglit, tersaneput ikuellarsorsoak umiarsoarnut tekkokorsak, ikkanersarsoak Skagens-Rifmik attilik pivdlugo. Tejmeitok umiarsoït

Digitized by Google

kapseet ikkardlituïnarput aursæt tamasa. — Frederikshavnib kitane tifasiksomeput iglorpejt *Hjörringmik* attiglit, piksarsiutigingarniglit nunab sennargvineranik. Kyætanilo iglorpejt *Thistedmik* attiglit eput, Thylandime kangerdlub Limfjordib erkane, nunakamingnut niuvingarniglit. Thylande ilisimarsavok pinnersunnik k'emmersoakarnerminit nersursoakarnerminidlo, imurksoeelo kursegirsauput nunænnitog adlænne. Kangerdlume Limfjordime k'ikertaluït eput, angnersædlo *Morsimik* attekarpok; tersaneput iglorpejt niuvertarfiglit *Nyköbingmik* attiglit, nunamik sennargvidluarniglit nunakamingnudlo niuversusekardlutik. — Aalborgib stiftianut illangusimagioktog k'ikertangoak *Læssö* Kattegattimetok, tedlimænnik milinnik Jyllandib auatanedlune kangianetok. Milinnik pingasunnik tekkirsusekarpok, mililo simnitsiardlugo silliksusekardlune. Kangaligame innutogalloarpok, kissienne siorkæt persernereesa nuna næggordluksisimalerpæt. Mersakut ilisimarsaungaulerpok, nauviænartunnik ikkanersalirksogame; tajmaitomik umiarsoït ikuellarsolirksoït kisarfigisimalerpæt aursame.

B. *Viborgib stiftia* niuvertarfilingnik iglorpekarpok *Viborgimik* **3500** innuïalingmik. Amerdlanernit illamingnit itsarnitsaunerit, sordlo illejsa niakorigejt, Jyllandib auangnæta tunganekatejsa. Milib aipa k'eterkudlugo Limfjordib kyætane timmerdliogame, umiartortokangilak. Jyllandime auangnardlerme erkartoufeet angnersæt tersaneput, stiftia akkunardlerpaumet illaminit. Tersanitog atauzimut pirsaraut angutit, kongib pekkorsanit ingmingnik kiglisioutut nunab illuarkotiksej pivdlugit. Okiudlo nungudlugit tersane niofagiarfilirksovok, iglorpejt innueennut tunnirsidluarnartolingmik. Iglorpejt ardleræt *Skive*, Viborgib kangikannianetok, ko-

Digitized by Google

geitsiab Limfjordimut attarsub sinane. Iglorpeitsiangoæk Daugbjergib Mönstediblo, Viborgib kitanetuk, erkængneput k'ekkuksarsiorfeet.

D. *Aarhusib stiftia* iglorpekarsusekarpok:

Aarhusimik 7000nik innulingmik tekkyominartomiglo okallukfirksoalingmik, Jyllandib kangiæta sinane. Ajungitsunnik umiartortokarpok kapseenniglo piksarsiutekardlune ikartornermit Kallundborgimut. Auangnanepok *Randerse*, ajorsarfiungitsut iglorpejt kogeitsiab Gudenaamik attiglub sinane. Taursoma auangnanepuk *Mariager Hobrolo*, siurdliub kangerdluæta sinanetuk. Randersib kangianepok *Grenaa*, taursomalo kyatane *Æbeltofte*, tauko tamangmik iglorpeitsiangoaïnaupuk niuverdluarsusekaratiglo. Aarhusib kyætikanniane, tifasiksomepok *Skanderborge*, taursomalo kyætikannianepok *Horsense*, kangerdlub attekame sinane, Kattegattimut attarsub. Amerdlanernit iglorpekkatimingnit pinnekaut, niuverdluarsusekardlutik piksarsiorfikardluardlutiglo.

Aarhusib stiftianut illangusimavok k'ikertak *Samsö* pellesit sulliejnne, k'ikertab pelleseesa Aarhusib pellesiunersa angnersarimarsuk. Pingasunnik milinnik tekkirsusekarpok atauzimiglo silliksusekardlune. Næggorikallune pitsiakulungnik ærtekarpok. *Anholte* k'ikertak tajmainiok, Grenaab auangnekannianetok milinnik arfanek-mardlungnik; ikuellarsolirksovok tersane Skagenib arsinganik. Taukoa mardluk k'ikertæk stiftamtmande Sællandime nalekpæk.

E. *Ribib stiftia* iglorpeliovok makkoninga:

Ribe, kogeitsiab Nibsaamik attiglub sinane, kyædlerpavok stiftimine. Innuee amerdlarsusekarput 2400nik, itsarnitsauneridlo iglorpejt illegejt Kablunajt nunænne. Kangaligame umiarsoït angirsout tikitaralloa-

Digitized by Google

rejt, mersakudle umiaitsiaïnangoïdloneet sapingajelerpejt. Auangnaneput iglorpejt *Varde*, kangerdlub attekame pa illomut k'emeksimaudlugo 2½ milinnik. Auangnæt tunganekiok *Ringköbinge*, ama attekame kangerdlub sinane. *Holstebro* 6 milinnik auangnardliogiok, koksoeitsiab sinane, iglorpejt akkornætigut koktub; tejmeitok umiartortokangilak. Auangnanekioktog *Lemvige*, Limfjordib sinane.

Stiftib kangiæta tunganepok *Vejle*, kangerdlub atteengme sinane k'eterkotingoamut attarsub. Kyætanepok *Frederitse*, k'amutililirksoak; nuna erkanetok sennargvidluarsimavok tobatarfiudlunilo. Kyætanekioktog *Koldinge* atteengmisog kangerdlub sinane. — Ribib stiftianut illangusimaput k'ikertaluït imametut kidlerme; okkoupuk *Fahnö Romölo*, innuïaglik umiartortunnik aulisartuïnarniglo.

2. Jyllande kyædlek imaloneet hertugekarfik *Slesvige* 18 milinnik tekkirsusilik 11niglo silliksusekardlune, auangnardlermit auïksarsimarsutiga koksoeitsiak Skodborgaamik attilik, hertugekarfingmidlo Holstenmit auïksarsimagiok koksoarmit Ejderimit. Kitæta tunga næggorikau, imamit imærutitaugame sappusersimaudlunilo ullersoarnek pivdlugo. Kangiæta tunga næggorikalloariok, kitætale tunganit næggordlungnerrudlune. K'ekka næggordlukau illaminit, irbsordluktuïnaugame.

Iglorpejt niuvertarfiglit Jyllandime kyædlerme imaiput:

Slesvige, kangerdlub Slienmik attiglub sinane, 11,000nik innuïalik, iglorpekkatejsa niakoræt; kangikannianepok *Ekkernförde*, imab kangidliub sinane. Slesvigib auangnanepok *Flensborge*, ingmisut attiglub kangerdlub sinane, innuïalik 14,500nik; niuverdluarflonerro-

Digitized by Google

vok illaminit hertugekarfingmetunnit umiartortokangardlunilo. Auangnanekipuk *Aabenraa* kangerdlume sinane, *Haderslevilo*, kangerdlub sinanetok, pingasut taïrækkæt illegallugit imamut kangidlermut attarsub. Tifasiksome, Haderslevib Koldingiblo akkunekanniængnepok *Kristiansfelde*, pinnersut ajorsarfiungitsudlo iglorpeitsiæt. Nordleet, Hernhutinnik taïrsæt, sennasimauejt okiok 1773.

Kitæta tunganepok *Tönderne*, pinnersarkotinnik puttortulliornermit ilisimarsaudluangartok. Kyætanepok *Husume*, taursomalo kyætanepuk *Frederiksstade Tönningenilo*, tamaïnarmik Ejderib sinanetuk.

Slesvigimut illangusimagiput k'ikertaluït, illejdlo okkouput:

Alse imame kangidlerme, Slesvigimit auïksarsimarsok ikeraseitsiamit Alssundimik attilingmit. Iglorpekarpok *Sönderborgimik*, iglurpeitsiakardlunilo Augustenborgimik, attekaminik iglursoarojurksoalingmik. — Kangianepok k'ikertak *Ærömik* attilik, iglorpelik *Ærösköbingimik*. Tauko k'ikertæk mardluk ingmikut pellesiunekalerpuk. Lollandib kyætanepok k'ikertak *Femerne*, iglorpekartok *Burgmik*. — Slesvigib kitaneput k'ikertæt *Nordstrande, Sylte, Före*, k'ikertaitsiædlo adlæt.

Kablunajt kongiæta nalegavianut illangusimagiputtog:

Hertugekarfik *Holstene* angirsusilik 153nik milinnik kippariksunnik, innuliglo 450,000nik. Nunab illusiæta Jyllandib kyæta arsigidluinarpa. — Iglorpej niuverfiglit imaiput: *Rendsborge*, k'amutilillirksoak koksub Ejderib sinanetok, innukarpok 10,300nik. Kangianepok *Kiele*, iliniarfirksoalik 13,000niglo innulik, attekame imamut kangidlermut attarsub kangerdlueitsiab k'ingoane. Tersanga Ejderimut sippisimavok, arksaglugo akkosi-

Digitized by Google

niutigarsoak. Umiarsoït tauna akkutigæt imamit kangidlermit kidlermudlo, tersonalo akkotut, Skage auarkotissegalloaramiko, kanninarsirsaraut. — Kitæt tungane, Elbib sinanepuk *Itzeho Glykstadilo*, tifasiksomeporlo *Plöne*. Nalegakarfingme *Pinnebergime* iglorpejt *Altona* eput, Elbib sinane Hamborgilo kannitungoudlugo, innuglit 27,000nik. Niuverneræta iglorperksoït Köbenhavne tuglersorpej angirsusiminik. Altonab erkangoaneput iglorpeitsiæt *Vandsbeke*, sennavitudlutik 3000niglo innuglit.

Hertugekarfik *Lauenborge* 40,000nik innulik, angnersamik iglorpekarpok *Lauenborgimik*, 3500nik innulingmik, Elbib sinane. — Kablunajt kongiæta pigamiuk okiok 1815, taurtigitidlugo hertugekarfingmut Pommernmut k'ikertamudlo Rygenmut, tauko pigalloaræk Kielime 14 Januar 1814, sorsungnek sorarmeta.

Færöit, k'ikertangoït 25, taukoa illejt 17 iglokarfioput innukardlutik 7000nik. Umiktout nunæta kitaneput 80 milinnik Sællandiblo stiftianut illangusimaput. Irbsoeet sennargvidluarnekangilæt, kissiennile pitsiænnik sauakarput aulisægakardlutiglo tingmiakardlutiglo. Okioranget, issekanginermit sauæt isernek ajorput. — K'ikertæt angnersaræt *Strömö*, niuvertarfilik *Thorshavnmik*; Suderöme aumarsoarsiorfikarpok.

Islande, 1400 simnerdlugit kippariksunnik milinnik angirsusilik k'ikertak, tekkirsusekartok 90 milinnik 50niglo silliksusekardlune, innukardlunilo 54,000nik. Umiktout nunænne iglorpengnit Trondhjemmit ungesiksusekarpok 120 milinnik kitane. — Kakkartokau aputæjuïtsolingnik, illejdlo ikuellarsorsoput, taukoa *Hekla* tupingnarnersaræt. Ounartokarioktog puïlarsunnik, ilisimarsaunersætalo *Gejserib* imek kalektorsoak nipito-

Digitized by Google

mik puïlatitara kingiksusekartidlugo oktontinnik (tellernik) 60nik. K'ikertak ama sejukpiluktartorsogiok. Irbseee sennargvidluarnekangilæt, tejmeitok tamatigut tamaona ivigikau sanænnut, tamakkoa paridluarneræt aulisarnerlo piniarfigidluarnerroægik innueesa. Islande iglorpekangilak, iglorpeitsiangoeesale *Rejkavig* angnersaræt. Tersanepuk k'ikertab nalekkersoïrsoa pellesiunersalo. Amtmendekarpok mardlungnik, aipanik auanguanetomik aipaniglo kyætanetomik. Kablunajt aitsisarfigæt tigallieksænnik (timiurseksænnik), taurtekartidlugidlo nekk'innik tarajortikkænnik aulisækkænniglo pannertunnik igivnermiglo merk'olualingniglo timmimut attugeksænnik ikuelleksautiksænniglo.

Amatog Kablunajt pigigiejt: Asiame k'ikertæt *Nikobarinnik* taïrsæt; Afrikame, k'amutililirksoak *Kristiansborgimik* attilik, k'amutilitsialingoæglo Fredensborge Prindsensteniio; Akkillinerme, k'ikertæt *St. Kröïs*, *St. Thomas*, *St. Janilo*, auanguætalo tungane *Kaladlit nunæt*. — Kaladlit nunæt audlarnernilik allormit Upernaviglo kangerdlugo Akkillinermut illeginesugæt. — Kakkertokau aursamiloneet aputæjuïtsunnik sermæjuïtsunniglo; issek'igamilo, næggordlukau. Okioursarau Septemberimit audlardlugo Junimut; sekk'inærutarneralo arsigeengilak auangnanilo kyætanilo. Nunab pekkotej ilisimadluægaungilæt, nerpsariniarnekanginamik. Ikuelleksautekarpok aumarsoakardlunilo ukusiksakardlunilo, kaitsorsautiksænniglo naursokarkau; kapsingoarniktog ingmikut-etunnik nersutekariok amilingnik auatiksaursunnik tingmieksaursunniglo. Imarle aulisægartokau puïrsekarkallunilo, kissiennile arfeniarnek kangatut-egungnærpok. Puïrsit pirsariakangarput Kalalingoarne, piniarnerædlo atternerædlo ilisimadluarpæt.

Digitized by Google

— Sineriarsub innuee amerdlarsuseekangajekput 8000-nik, tamangajengmiglo kristumiolerput.

Tunno itsarnitsamik Grönlandimik taïrsarpæt, sikkorsoarmidle padlingnek sapernarpok umiarsoarne; kitæta tunga, Kaladlit mersakut nejugæt, nutamik taïrsak, tikitægavok, tamannalo sineriak milekarpok 300nik. — Kaladlit nunæt auïksimavok mardlungordlugo, nalegakarfingnut auangnardlermut kyædlermudlo; kangerdluk Nerksuktok kigligæk.

1. Auangnæta nalegakarfia arfanek mardlungnik niuvertarfikarpok, makkoursunnik: K'ikertarsoak, Ausiæt, K'assigiangoït, Illuliksæt, Akpæt, Omanak Upernaviglo.

2. Kyætæta nalegakarfia niuvertarfikarpok okkoninga: Amertlok (Sissimiut), Manetsok, Nouk, K'ikertarsoeitsiak, Pamiut Kakortorlo.

Nordleet innuvtakarfikarput sissamænnik:

Hernhute nutak Noungme, Akkunàk K'ikertarsoeitsiame, Agluïtsok Narksarlo Kakortome.

Kaladlit nunæt kangersoakarpok Allormik adlænniglo.

Iterdlerksoakarpok Kangianik Noublo illoanik, Baals-Reviermik attilingmik.

Kristusib innuviæta kingornagut okiut 900 kangiumeta, Umiktormiut nunasivigæt, kissienne okiut 500 kangiumeta kingorna, tokorsoak nungutigæt. Kongib Kristiæt sissamæta Tunno illungersordlune nennitiniaralloarpa, audlartitædle umiarsoït kitæta tunga kissiet nenniæt. Kingorna okiok 1721 Umiktormiunne pellesib Hans-Egedib illungersorneranit nuna niuvertarfikalerpok, Kaladlidlo ilisimarseksartik siunekalerpæt.

Digitized by Google

Kongekarfik Norge

(Umiktout nunæt).

Kiglingee. Angirsusia. Nalekkersoïnerublo illusersoïnera.

Umiktout nunæt kyammut isukarpok Kattegattimut; kitiga imak kidlek, auangnamut isukarpok imamut sikkoæjuïtsomut, kangimudle nepingavigæk Svenskit nunæt Russidlo nunæta illa.

Tekkirsusekarpok 240 milinnik, silliksusiale arsigeengilak, illa kollin-illoaïnarnik milekartok, illalo 60nik. Kippariksunnik oktornera 5700nik milekarpok, Kablunajdlo nunænnit tedlimariangajeglune angnerrovok; tejmeitok millione simnitsiaïnardlugo innukarpok.

Okiok 1814 sorsungnek sorarmet, Umiktout nunæt, Kablunajt kongiæta pigigalloa Svenskit kongiænnut pisitavok. Umiktout kunnulerdlutik Svenskinnut illanguput, kissiennile ingmikut nalekkersoïnermut illusersoïrsekarput. — Kristumioput Lutherib opernermut nællunæruta malleroardlugo.

Nunab illusia. Pekkotej.

Umiktout nunæt kakkaïnangajerksovok kingiktunnik, illejdlo aputæjuïdlutiglo sermæjuïput. Angnerseisa atauzimut kattingarsut, *Kyengmik* (*Kölenmik*) attiglit, auïksartisimauægik Umiktoudlo Svenskidlo nunækkit. Tamaunga ama sissamæt kakkarsoït makko attageekput: *Dovre* kingmukannek, auïksartisimaniktok Trondhjemib Aggershusiblo stifteengnik; kakkarsoït *Sevinnik* attiglit, kyammut, Umiktout nunænnik auiksartisimaniktut Svenskit nunænnit; *Langefjeld-mik* attiglit

Digitized by Google

kingmut, *Filefjeld-miglo* attiglit kyammut, imab kidlerub erkanetut. Tamakkoa akkunereet angirsounnik narksalirksouput, imamudlo attanereet kangersouput. Pingarnerit kangersoït makkouput: *Lindesnæsse*, kyædlerpak, *State*, kidlerpak, *Nord-Kapilo*, Evropame auangnardlerpak. Nunab auatingoa k'ikertaluïnarsovok ikardlortokallunilo.

Umiktout nunæt koktokau, kissiennile umiarsoarne attornek sapernarput kordlortorsoït pivdlugit. Angnerit kout tamersa: *Glomme* Trondhjemib stiftianit audlarnerfilik, kongmudlo *Vormimut* attanera pivdlugo taïrsaursarau *Storelv-mik* (*koksoarmik*), imamudlo kidlermut attaudlune; *Lougene*, Guldbrandsdalimit audlarnernilik, tessersoarmut Mjösen-mut attavok; *Lovene*, kokarfikartok Nummedalimit, kidlerkodlugidlo iglorpejt Kongsberg-mik attiglit, attavok imamut kidlermut. — Tessersoartok'igioktog nuna, illejdlo makkouput: *Fæmundsö* nunæk auïngneræta kiglingane; kyætaneporlo *Mjösene*, taursomalo kyætanekiok *Öjerene*. — Kangerdluee amerdlakaut, okkoïnædle taïrsaussaput, attekarfiglit iglorpejnnit Kristianiamit, Skeenmit, Stavangermit, Trondhjemmidlo, unalo Vestfjord-mik attilik.

Nunab pekkotejnit pingarnerrursouput orpirksoaperksoït pingiglit kablunartaglidlo epiktautiksiaglidlo; tajmaitomik okiut nungudlugit kapseennik tunniniægakartarput k'erssuksoarnik napparutiksiarsoarniglo segliligarperksoarniglo, anningaursarsirsutigisardlugidlo amerdlarsorsoarnik. Nersutekarneræt koïænangilak; aulisarnerlo innuït amerdlarsout kissiet piniarsutigæt, Trondhjemib auangnanetut ingængmik. Nuna sennargvidluarnekanginame, naursoee nerrirseksæt amigartuïnarput innueenut. Pingarnermik illiork'ægausarput nakkarti-

Digitized by Google

teksæt suaurseksædlo. — Kissiennile angirsounnik kakkarsoarne pejaufikarpok; atauzek kakortunnik iflernartunnik pejaufiovok, 6 kangusamik aukpallartomik 20lo savingminerniglo. Pejartægejdlo koïænangilæt.

Nunej ingmikortarnereelo.

Kakkarsoït nuna augorsimauæt mardlungordlugo, kakkæt kyætænnetut auangnænnetudlo; nalekkersoïrsudle stiftingortisimauejt sissamangordlugit, ima: kakkæt kyætænne: Aggershusib Kristianssandiblo stiftiæk. — Auangnænnilo: Bergib Trondhjemmiblo stiftiæk. Auangnardlek nuna Nordlandinnik taïrsak stiftiunut illangusimangilak.

1. *Aggershusib* stiftia niuvertarfilingnik iglorpeliovok okkoninga: *Kristiania* attekame kangerdlub auangnæt tungane, Kongib Kristiæt sissamæta sennatita, illaminit angnerrovok, iglorpekkatejsalo niakoræt, niuverningalik tamannut innuliglo 22,000nik. Tersane nalekkersoïrsut nunab illusersornera pivdlugo kattitarput, kongiblo tuglee tersaneput. Okiok 1811 attuariartorfirksoalliortitsiok konge Frederit arfangæt. Iglorpejt igdlersornekarput k'amutililirksoarmit *Aggershusimit*. Opslomik attiglit iglorpaugalloït amiakotejnnepok pellesiunersoak. Kristianiab kyætanepok *Mosse* savingminejarfilirksoak. Taursoma kyætanepok *Frederiksstade*, k'amutililirksoak Storelvib naggatæta sinanetok; taursomalo kyætikannianepok *Frederikshalde* k'amutililirksoalik Frederiksstenmik, kangerdlub Svinesundib sinane. Tersane autleïrsavok Svenskit kongiæt Karlit arkangæn-aipæt okiok 1718. *Kongsvingere* k'amutililirksoak, koub Glommenib sinane, Kristianiab auangnekannianepok. Kristianiab kyætikannianeput iglorpejt *Dram-*

Digitized by Google

mene, kangerdluæta mardlungortisimarsa, aipa *Bragnæsimik* tairsak aipalo *Strömsömik*. — Kyætænnepuk *Holmestrande Tönsbergilo*; kingurdlek itsarnitsaunerrovok illaminit, niuvernekangardlunilo k'erssungnik. Mile k'eterkudlugo Tönsbergib kangianepok tarajulliorfik Vallömik attilik. — Kyætanepok Laurvige, Umiktout nunænne pingarnermik savingminejaufilik; erkangoaneporlo k'amutililirksoak *Frederiksværne*, sorsoutit umiarsoït kisarfiæt. — Kristianiab kitane, kakkarsoït akkornænnepok *Kongsberge* iflernartoejaufilik, tersanga pejartækkæt koïænarnek ajorput. Kyætaneput *Skene*, *Porsgrunde*, *Brevige*, *Langesunde*, kitikannianænnilo *Kragerö*, tamaïnarmik iglorpeitsiainangoït imab sinane. Umiktout nunænnetuk grevekarfeek mardluïnæk tersane stiftimepuk, ima attiglik Laurvigimik Jarlsbergimiglo. Stifte kakkænne pejaufikarpok makkoninga: 2nik kangusamik aukpallartoejaufingnik, 15nik savingminejaufingnik, atauzimiglo ujarkænnik ipagoartoejaufingmik Gillebækimetomik.

2. *Kristianssandib* stiftia, Kristianiab kyætikannianæ, okkoninga niuvertarfilingnik iglorpekarpok: *Ötserisöït*, iglorpeitsiangoït imab sinane, stiftib auangnekanniane; kyætanepok *Arendale* niuverdluarnekardlune umiartortokertorlo. Kyætanetok *Kristianssande* iglorpekkatejsa niskoræt. Attekautiga konge Kristiæt sissamæt, taursoma sennatitarimago. Niuverdluarnekarpok innukardlunilo 8000nik. Kangikannianepok k'amutililirksoak *Frederiksholme*, k'ikertametok Flekkeröme. Kyædlerpavok stiftime *Mandale*, koub ingminik attekautiglub sinane, ekallungniarfigiksok. Mandalib kitikannianepok *Flekkefjorde*, taursomalo auangnanepok *Eggersunde*, iglorpeitsiangoæk imab sinane. Kitikan-

Digitized by Google

niane auangnamut *Stavangere* etok, Bukkefjordib kangerdlub sinane, innulik 3500nik, kangaligame iglorpekkatejsa stiftime niakorigalloaræt. Tersaneput stiftime sissamæt savingminejaveet, atauzerlo kangusamik aukpallartoejavik.

3. *Bergib* stiftia, Aggershusib kitane, Kristianssandiblo stiftiæta auangnane niuvertarfilingnik iglorpeliovok *Bergenmik*, imab kidliub sinane, stiftib kyætæt tungane, innukartomik 23,000nik. Umiktout nunænne niuvernekardluarnerrovok, tersangalo tunniniægausarput aulisækkæt pannertut amerdlarsorsoït. Iglorpejt timmæta tunga igdlersornekarpok kakkarsoarnit, kitætale tunga k'amutililirksoarnit *Bergenhusimit Frederiksbergimidlo*. Kangikannianepok baronekarfiktuak Umiktout nunænne, Rosendalimik attilik.

4. *Trondhjemib* stiftia taïrækkæt auangnænnepok. Niuverfiglit iglorpej okkouput: iglorpekkatejsa niakoræt *Trondhjeme*, anningaursalliorfikartok nunab pianik innukardlunilo 13,000nik, attekame kangerdlub sinane. Okallukfikarpok tekkyominartomik, koïænangilarlo niuvernera umiartortokarneralo. Kitæta tunga igdlersornekarpok k'amutililirksoarmit *Munkholmmit*, kangerdlub k'ikertanetomit, tersane Griffenfelde, kongib Kristiæt tedlimæta tuglia parnærutisimavok okiut 18 (1679—1698). Kangerdlub pane, Trondhjemib kitanepok k'ikertak *Hitterömik* attilik; kyætikannianepok *Kristianssunde* k'ikertangoametok, kyætaneporlo *Molde*, tamaïnarmik mikirsungoæk, niuverdluarnekartuk k'erssungnik. — Trondhjemib kyætanepok aukpallartomik kangusejavik Meldale, taursoma kangianepok Röraase, koub Glommib sinane, angirsok pejavirksoak kangusamik auk-

Digitized by Google

pallartomik. Stifte atauzimiktog sulle pejaufikariok savingminernik, atauzimiglo kangusænnik aukpallartunnik.

5. *Nordlande Finmarkilo* kattidlutik atauzimik pellesiunekarfiopuk, amtiglo mardloudlutik. Nordlandit sennargvidluarnekangilæt, kissienne aulisarnerlo autleïniarnerlo pingarpuk. Iglorpengoakarpok *Bodömik* niuvertarfilingmik. — Finmarke auangnanedlune innukardluangilak, issekaugame. Niuvertarfikarpok *Tromsömik, Hammersfestimiglo Vardömiglo.* Innuce Finninnik taïrsæt ingmikorsimaput kitamiungordlugit timmerdlingordlugidlo. Siurdleet imab sinaneput aulisarnermingnik innursutiglit; kingurdleedlo angalaïnartouput kakkæt akkornænne, tuktoterperksoætik nerrirseksarsiordlugit. — Finmarkib auangnæt tungikannianepok *Vardöhuse*, k'amutililirksogalloak okiok tikidlugo 1793. Nunab auatanepok k'ikertak *Moskö* sarfarsoarmik kavitulliortolirksoak.

Auangnanekiok *Spitsberge*, k'ikertarsoak issinermit innukarfiungitsok. Ornigausarpok puïrsiniarfigallugo arfeniarfigallugolo.

Kongekarfik Sverrige

(Svenskit nunæt).

Sverrige illusimarsavok Umiktout Russidlo nunæggingnit, imamit kangidlermit, ikerasamit Öresundimit Kattegattimidlo. Kippariksungordlugit oktornereesa 8000 milit simnitsiarpejt; angik'ersorle innukikau, amerdlarsuseka'inarput 3 millioninnik.

Anningaursæt tunnirsutiksæt pinerrudlugit kongib nalegaursusia nangartartekarpok nalegarsoït pellesidlo

*

Digitized by Google

teksæt suaurseksædlo. — Kissiennile angirsouunik kakkarsoarne pejaufikarpok; atauzek kakortunnik iflernartunnik pejaufiovok, 6 kangusamik aukpallartomik 20lo savingminerniglo. Pejartægejdlo koïænangilæt.

Nunej ingmikortarnereelo.

Kakkarsoït nuna augorsimauæt mardlungordlugo, kakkæt kyætænnetut auangnænnetudlo; nalekkersoïrsudle stiftingortisimauejt sissamangordlugit, ima: kakkæt kyætænne: Aggershusib Kristianssandiblo stiftiæk. — Auangnænnilo: Bergib Trondhjemmiblo stiftiæk. Auangnardlek nuna Nordlandinnik taïrsak stiftinnut illangusimangilak.

1. *Aggershusib* stiftia niuvertarfilingnik iglorpeliovok okkoninga: *Kristiania* attekame kangerdlub auangnæt tungane, Kongib Kristiæt sissamæta sennatita, illaminit angnerrovok, iglorpekkatejsalo niakoræt, niuverningalik tamannut innuliglo 22,000nik. Tersane nalekkersoïrsut nunab illusersornera pivdlugo kattitarput, kongiblo tuglee tersaneput. Okiok 1811 attuariartorfirksoalliortitsiok konge Frederit arfangæt. Iglorpejt igdlersornekarput k'amutililirksoarmit *Aggershusimit.* Opslomik attiglit iglorpaugalloït amiakotejnnepok pellesiunersoak. Kristianiab kyætanepok *Mosse* savingminejarfilirksoak. Taursoma kyætanepok *Frederikstade*, k'amutililirksoak Storelvib naggatæta sinanetok; taursomalo kyætikannianepok *Frederikshalde* k'amutililirksoalik Frederikstenmik, kangerdlub Svinesundib sinane. Tersane autleïrsavok Svenskit kongiæt Karlit arkangæn-aipæt okiok 1718. *Kongsvingere* k'amutililirksoak, koub Glommenib sinane, Kristianiab auangnekannianepok. Kristianiab kyætikannianeput iglorpejt *Dram-*

Digitized by Google

mene, kangerdluæta mardlungortisimarsa, aipa *Bragnæsimik* tairsak aipalo *Strömsömik*. — Kyætænnepuk *Holmestrande Tönsbergilo*; kingurdlek itsarnitsaunerrovok illaminit, niuvernekangardlunilo k'erssungnik. Mile k'eterkudlugo Tönsbergib kangianepok tarajulliorfik Vallömik attilik. — Kyætanepok Laurvige, Umiktout nunænne pingarnermik savingminejaufilik; erkangoaneporlo k'amutililirksoak *Frederiksværne*, sorsoutit umiarsoït kisarfiæt. — Kristianiab kitane, kakkarsoït akkornænnepok *Kongsberge* iflernartoejaufilik, tersanga pejartækkæt koïænarnek ajorput. Kyætaneput *Skene*, *Peregrunde*, *Brevige*, *Langesunde*, kitikannianænnilo *Krageröe*, tamaïnarmik iglorpeitsiaïnangoït imeb sinane. Umiktout nunænnetuk grevekarfeek mardluïnæk tersane stiftimepuk, ima attiglik Laurvigimik Jarlsbergimiglo. Stifte kakkænne pejaufikarpok makkoninga: 2nik kangusamik aukpallartoejaufingnik, 15nik savingminejaufingnik, atauzimiglo ujarkænnik ipagoartoejaufingmik Gillebækimetomik.

2. *Kristianssandib* stiftia, Kristianiab kyætikanniane, ekkoninga niuvertarfilingnik iglorpekarpok: *Ötsersöit*, iglorpeitsiangoït imab sinane, stiftib auangnekanniane; kyætanepok *Arendale* niuverdluarnekardlune umiartortokartorlo. Kyætanetok *Kristianssande* iglorpekkatejsa niakoræt. Attekautiga konge Kristiæt sissamæt, taursoma sennatitarimago. Niuverdluarnekarpok innukardlunilo 8000nik. Kangikannianepok k'amutililirksoak *Frederiksholme*, k'ikertametok Flekkeröme. Kyædlerpavok stiftime *Mandale*, koub ingminik attekautiglub sinane, ekallungniarfigiksok. Mandalib kitikannianepok *Flekkefjorde*, taursomalo auangnanepok *Eggersunde*, iglorpeitsiangoæk imab sinane. Kitikan-

Digitized by Google

niane auangnamut *Stavangere* etok, Bukkefjordib kangerdlub sinane, innulik 3500nik, kangaligame iglorpekkatejsa stiftime niakorigalloaræt. Tersaneput stiftime sissamæt savingminejaveet, atauzerlo kangusamik aukpallartoejavik.

3. *Bergib* stiftia, Aggershusib kitane, Kristianssandiblo stiftiæta auangnane niuvertarfilingnik iglorpeliovok *Bergenmik*, imab kidliub sinane, stiftib kyætæt tungane, innukartomik 23,000nik. Umiktout nunænne niuvernekardluarnerrovok, tersangalo tunniniægausarput aulisækkæt pannertut amerdlarsorsoït. Iglorpejt timmæta tunga igdlersornekarpok kakkarsoarnit, kitætale tunga k'amutililirksoarnit *Bergenhusimit Frederiksbergimidlo*. Kangikannianepok baronekarfiktuak Umiktout nunænne, Rosendalimik attilik.

4. *Trondhjemib* stiftia taïrækkæt auangnænnepok. Niuverfiglit iglorpej okkouput: iglorpekkatejsa niakoræt *Trondhjeme*, anningaursalliorfikartok nunab pianik innukardlunilo 13,000nik, attekame kangerdlub sinane. Okallukfikarpok tekkyominartomik, koïænangilarlo niuvernera umiartortokarneralo. Kitæta tunga igdlersornekarpok k'amutililirksoarmit *Munkholmmit*, kangerdlub k'ikertanetomit, tersane Griffenfelde, kongib Kristiæt tedlimæta tuglia parnærutisimavok okiut 18 (1679—1698). Kangerdlub pane, Trondhjemib kitanepok k'ikertak *Hitterömik* attilik; kyætikannianepok *Kristianssunde* k'ikertangoametok, kyætaneporlo *Molde*, tamaïnarmik mikirsungoæk, niuverdluarnekartuk k'erssungnik. — Trondhjemib kyætanepok aukpallartomik kangusejavik Meldale, taursoma kangianepok Röraase, koub Glommib sinane, angirsok pejavirksoak kangusamik auk-

Digitized by Google

pallartomik. Stifte atauzimiktog sulle pejaufikariok savingminernik, atauzimiglo kangusænnik aukpallartunnik.

5. *Nordlande Finmarkilo* kattidlutik atauzimik pellesiunekarfiopuk, amtiglo mardloudlutik. Nordlandit sennargvidluarnekangilæt, kissienne aulisarnerlo autleïniarnerlo pingarpuk. Iglorpengoakarpok *Bodömik* niuvertarfilingmik. — Finmarke auangnanedlune innukardluangilak, issekangame. Niuvertarfikarpok *Tromsömik, Hammersfestimiglo Vardömiglo.* Innuce Finninnik taïrsæt ingmikorsimaput kitamiungordlugit timmerdlingordlugidlo. Siurdleet imab sinaneput aulisarnermingnik innursutiglit; kingurdleedlo angalaïnartouput kakkæt akkornænne, tuktoterperksoætik nerrirseksarsiordlugit. — Finmarkib auangnæt tungikannianepok *Vardöhuse*, k'amutililirksogalloak okiok tikidlugo 1793. Nunab auatanepok k'ikertak *Moskö* sarfarsoarmik kavitulliortolirksoak.

Auangnanekiok *Spitsberge*, k'ikertarsoak issinermit innukarfiungitsok. Ornigausarpok puïrsiniarfigallugo arfeniarfigallugolo.

Kongekarfik Sverrige

(Svenskit nunæt).

Sverrige illusimarsavok Umiktout Russidlo nunæggingnit, imamit kangidlermit, ikerasamit Öresundimit Kattegattimidlo. Kippariksungordlugit oktornereesa 8000 milit simnitsiarpejt; angik'ersorle innukikau, amerdlarsuseka'narput 3 millioninnik.

Anningaursæt tunnirsutiksæt pinerrudlugit kongib nalegaursusia nangartartekarpok nalegarsoït pellesidlo

*

Digitized by Google

iglorpejdlo innueesa nunamiglo sennargvirsut akkunermingnit pekkorsægejnnit. Tamakko kattitarput okiut tedlimæt av'lortardlugit, udlorlo kattitarfiæt taïrsarigiæt *Rigsdagimik*. — Nuna kingorngutekorsavok anguteïnarnut. — Innuee kristumioput Luthere operkatigallugo.

Illusia. Pekkotej.

Svenskit nunæt kakkartokau. Umiktout nunænnut kattinganermine kakkarsoarigiej Kölit, tersangalo kakkæt amerdlakaut imamut attarsut; auatalo ikardlokarkau k'ikertakarkallunilo.

Koktok'igioktog, illæt unavok, *Götha-Elve*, tauna sennaudlugo sapernarungnærsikæt umiarsoarne. Angirsorsoarnik tessekarioktog, pingarnerrursudlo okkouput: *Vennere, Vettere Mælarilo*.

Nunab pekkotejnit pingarnerroput savingmerngit kangusak aukpallartorlo, orpikperksoïdlo kakkænnetut, aulisarnerlo nunab auatane tessersoarnilo kongnilo; angmaksangniarkaut. — Nunab kyætæta tunga sennargvidluarsimavok; auangnamudle innuee ajorsaleriartoramik, igviartuakartarput orpeet kallipejnnik sortlænnigloneet.

Nunej iglorpejlo.

Svenskit nunæt sissamarsoangordlugit auïksimavok:

1. Kyædlerpaursok taïrsaræt *Gothlandimik*, augorsimanilik imennæk: Gothlande kidlek kyædlerlo kangidlerlo. Tauko iglorpekarput:

Kidlerme: *Gothenborgmik* Kattegattib sinane. Iglorpejt angnersænnit, Stokholmmit tuglersoïok innukardlunilo 30,000nik niuvernekangardlunilo. Auangnanepok *Marstrande* k'amutililirksoalik *Karlstenmik*. Tauna Tor-

Digitized by Google

denskjoldib, umiarsoït sekkutout nalegaunersæta tigusimaua, Kablunajt Svenskinnut sorsuktidlugit.

Kyædlerme Gothlandimepok: *Helsingborge*, Öresundib sinane, Helsingörib akkiane. Kyætanekiok Öresundime k'ikertak *Hvene*, erkaïmarsaursok Kablunamit Tygo-Brahimit, udloriarsiortorsoarmit. Kyætane tifasiksomepok *Lunde*, itsarnitsæt iglorpejt, Köbenhavnib akkiane, iliniarfirksoaglit tekkyominartomiglo okallukfirksoakartut. Imab sinanepuk *Malmö*, Köbenhavnib nellerpiane, auangnanilo *Landskrona*. — Helsingborgib kangianepok *Karlskrone*, iglorpejt kurssengnartut, 13,000niglo innuglit. K'amutililirksoakarput pitsiengmiglo kisarfikardlutik amerdlanernut Svenskit umiarsoeennut sorsuktunnut.

Kangidlerme Gothlandimepok *Kalmare*, Karlskronab auangnane; k'amutililirksovok niuverdluarnekardlunilo. Tersane okiok 1397 kattinekarput Kablunajt Svenskidlo Umiktoudlo nunejt, atauzimik kongekalerdlutik. — Auangnanepok *Nordköbinge* niuverdluarnilik. Kangidlermut Gothlandimut illangusimagioktog k'ikertak *Ölande*, Kalmarib kangerpiane, auangnekannianeporlo k'ikertak *Gullande*.

II. *Sverrigerpiamik* taïrsak iglorpekarpok makkoninga:

Stokholme nunab iglorpejsa niakoræt kongiblo nejugara. Sennasimavok k'ikertangoarnut arfanek-pingasunnut tessersoarme Mælarime; niuverdluarnekarpok innukardlunilo 82,000nik. *Upsala*, iglorpejt itsarnitsæt, iliniarfirksoaglit; tersanepok pelleslunerpetlarsoak, erkebispimik taïrsak. Kitanepok *Sala*, kakkæt akkornænnetok, erdlingnartoejaufilik kakortomik; auangnekannianekiok *Falun*, pejaufigiksok kangusamik aukpallartomik,

Digitized by Google

Taursoma erka, narksaïnæt kakkarsoït akkornænnetut, *Dalarninnik* taïrsarejt. Innueesa attekautigejt tussaumarsaudlutiglo kunnusuïnermingnit assanermingnidlo nunamingnut.

III. *Nordlande*, iterdlerksub Bothnimik attiglub timma, Sverrigerpiab auangnardlera. Pekkangarnerrovok orpikperksoarnik pingeenangajerksoarnik, narksakardlunilo ivigiksunnik. Innuee autleïniartuïnarput aulisaïnardlutiglo nunalo sennargvitsiardlugo. — *Gefle*, Falundib kangianetok, angnersavok iglorpekkaminit Nordlandime, innukardlunilo 8000nik.

IV. *Laplande* Nordlandib auangnanepok. Naursuïtsokau iglorpekaranilo, tesserdluktorsoudlunile kakkartokau sermilirksoarnik. Tejmeitok kout sinejt kakutigut ivigikkaut. Innuee, Lappinnik taïrsæt, angalaïnarput tupeenaglit innursutekardlutiglo autleïniarnermik aulisarnermiglo tuktoutekarnermiglo; amerdlarsusekarput 4000nik.

Akkillerngub auatane (Vestindiame) Svenskit pigigiæt k'ikertak *Barthelemy*, angirsusilik milib kipparikśub aipa k'eterkudlugo, innuliglo 8000nik. Iglorpeitsiakarpok Gustaviamik innulingmik 900nik.

Kongekarfik Storbrittania

(Tulluïdlo Skotsmajdlo nunæk)

Irlandilo.

Nunab nalegaunekarsusia.

Tamarmik atauzek kongeræt, okiorlo 1801 uunæt illusersornereet arsigeelersitauput atauziudluïnartomiglo

Digitized by Google

kongekarfingmik taïrsaulerdlutik. — Kongib nalegaursusia nangartartekarpok Parlamentimik taïrsamit. Parlamente tersavok iglursoak angnek mingnerlo. Siurdlerme kattisimaufikarput nalegaunerit pellesiuneridlo, aipanilo akkunermingnit nalegaunersaungitsut k'ennigejt. Kongionek kingorngurseksavok tamagingnit, angutinnit arnænnidlo. Tulluït kristumioput Lutherib nællunærneranit ingmikun-engajektomik, Skotsmajt Lutherib operkatej arsigidluïnangajekpejt, Irlandimiudle amerdlanerrursut katolikioput. Opersutit tamarmik attorkongitsaungilæt.

Kiglingee. Angirsusia.

Tulluït nunejt illusimaput imamit tamaïnarmik: auangnamut kingmudlo imarsoarmit Atlanterimit, kangimut imamit kidlermit, kyammut ikerasamit Kanalimit, Tulluïdlo Franskmajdlo nunækit akkornængnetomit. Tamasa tauko nunæt pingasut kattidlugit angirsusekarput 5700 milinnik kippariksunnik, kingurdlerpamiglo kissinekaramik, innueet amerdlarsusekangajektut 25 millioninnik. Tulluït nunarpiæt 14 millioninnik innukarpok, Skotlande 2½ millioninnik, Irlandilo 8 millioninnik.

Illusee. Pekkotej.

Tulluït nunæt narksaïnangajerksovok, k'ekkeena kyammukannerlo tunga kissimik kakkartoupuk. Skotlandib auangnæt tunga kakkartungarpek, tajmaitomik taïrsaursarau nunamik kingiktomik. Irlande pukinerrovok Tulluït nunarpiænnit aglæt. Kout ilisimarsariakartut Tulluït nunænnetouput: *Themse*, nunab kyatæt tunganetok, kangimut iglorperksoarnik Londonimik auksartisimaniktok imamudlo kidlermut attarsok; auangnanekiok *Trente*

Digitized by Google

imaloneet *Humbere*, ama imamut kidlermut attarsok; *Severnile* kyammukannerpok attaudlunilo Irlandib ikeranut. Skotlandimepok *Tay*, kangiæt tungatigut palik, Irlandimilo *Shannone* imarpirksoarmut attarsok. — Pingarnerrursut pekkotej okkouput: nersutekangarnek, nuna sennargvidluarsimak'imet; nautseïeksæt nerrirseksæt illudliksieksædlo aklunaursieksædlo, aulisarnerlo kakkarsoarnidlo arksangnek. Tamakkonanga pirsægauput akkertlok mangertok, tamannit pitsiaunek, kangusædlo aukpallartorperksoït akkertlorlo, savingmerngidlo, ingæktomigle aumarsoït. Nunab sennargvinera niuvernerlo umiartornerlo sennavirksoïdlo tamarmik pitsiaunerk'ekangilæt.

Tulluït nunarpiæt (Englande)

ingmikortarnekarpok 40nik shiringordlugo imaloneet grevekarfingordlugo; pingarnerit iglorpej okkouput:

Londone Themsib sinane iglorpekkatejsa niakoræt kongiblo nejugarallugo. Niuvernera tamannit sillarsoarme angnerrovok; millionib aipa k'eterkudlugo innukarpok. — Kangikannianepok *Dovere*, tersanga ikartarput Kalais-mut, Franskmajt nunænnetomut. — Londonib kyætanepok *Portsmouthe*, niuverdluarnilik umiarsoallivikardlunilo iglorpengoït Spitheadib auatætigut. *Plymouthe* niuverdluarnekarpok umiarsoallivikardlunilo k'amutililirksoarmik, tersaneput umiarsoeesa sekkutout illejt. Londonib kitanepok *Bristole*, akkursub arksægaursub attekame sinane, niuverdluarnilik innukardlunilo 120,000nik. Taursoma auangnanekiok *Birminghame*, iglorpeitsiangogalloak mersakut innukalersok 145,000nik. Tersane sennaudluarnekarnerroput sissejt kangusædlo adlædlo arsingajejt. Erkanepok angirsorsoak sennavik

Digitized by Google

Soho, iglorpeitsiæt illejsa angek'emaitsiæt sullirsudlo tusindekartut innursutekartidlugit; tersanga pirsausarput pyoïnarmik ingerdlatit. Auangnanekiok *Manchestere*, innulik 230,000nik, annorarsiornermit ilisimadluarnekartok. Taursoma kitanekiok *Liverpole*, innulik 190,000nik; Londone tuglersorpa niuverdluarnekarnerminit. Kangaligame tussaumarsauk'ersok illuangitsok innungnik niuvernera pivdlugo Vestindiamut. Tulluït nunæta kangiæt sinanepok *Hulle*, koub Humberib sinane, niuveenangajeglune Evropamiunnut auangnardlernut. Hullib kitikannianepok *Yorke*, taursomalo auangnanekiok *Nevkastle*, niorkotekangartok aumarsoarnik. Hullib kyætanepok *Bostone*, taursomalo kangiane *Yarmouthe*, tamaïnarmik imab sinane niuverniarfiglit. *Oxford Kambridgilo* iliniarfirksoakarpuk tussaumarsaursungnik; Newmarkime Tulluït k'emmersoætik ok'illak'irsautarpejt akkillernioûdlutik. — Tulluït nunæta kitæt ilia *Valesimik* attekarpok, tersaneput iglorpejt *Pembroke*. Nunab kangikannianepuk k'ikertæk *Jersey Guernseylo*, Fransk-majt nunæta auatingoane, tersane nuname Tulluït pigiingnerigalloæta simnetuæk. Tamangmik 60,000ngajengnik innukarpuk niuverdluarnekardlutiglo.

Skotlande

augorsimanekarpok pingasungordlugo, kyædlermik, k'eterdlermik auangnardlermiglo Skotlandinnik, k'ikertænniglo; iglorpej nællunærkutseriakartouput:

Edingborge, imab kidlerub iterdlæta sinane, innulik 166,000nik, niakoræt iglorpekkatejsa Skotlandime. Kitanepok *Glasgove*, innulik 200,000nik, taursomalo auangnanepok *St. Andrevs*, tamarmik imab sinanetuk niuverdluarnekardlutiglo. Tauko pingasut iliniarfirksoa-

Digitized by Google

karput. Skotlandib auataneput k'ikertarpalurksoit pingasukotartut. Auangnæt tunganeput Örkenöerinnik taïrsæt, taukoa 29 innukarput, angnersædlo *Pomonamik* attilik. Taukoa auangnænneput *Shetlandsöerit*, taukoa illejt 30 innukarput angnersarallugo *Maintlande*; angmaksængniarfigikkaut. K'ikertæt tauko tamasa Umiktormiut pigigalloarejt, pigiungnærpejdle okiok 1774. Skotlandib kitaneput k'ikertæt Hebridiunik attiglit, angnersarejdlo *Levis*, *Sky Mullilo*. K'ikertame Staffamepok Fingalib illerkorsoursiortorsub karosua.

Irlande

ingmikortarnekarpok sissamangordlugo, 1) Leinstere. 2) Munstere. 3) Konnaugt. 4) Ulsterilo.

Dubline niakoræt iglorpekkatejsa Irlandime. Iliniarfirksoakarpok, niuverdluarnilirksoudlunilo innukarpok 270,000nik. Auangnæt tunganepok *Loñdondery*, kitædlo tungane *Galvay*, Dublinib igdloæta tungane. Kyædlerpavok *Kork*. Tauko tamarmik tamannut niuvernekarput. Angmaksængniarnek ekallungniarnerlo Irlandime pingarkauk. Auangnekannimut Irlandib ikeranepok k'ikertak *Mane*, Engellanderpiamut illangusimarsok.

Tulluit pigigiejttog: pigiominartok k'amutililirksoak Spaniametok *Gibraltare*, k'ikertæglo *Malta* imame akkudlerme, *Helgolandilo* Elbib panetok, nunarsoïdlo angirsout Ostindiame Akkillinermilo k'ikertædlo Vestindiame Afrikablo auatane. Nunavingme Afrikame Avstraliamilo niuvertarfikariput. — K'ikertæt Joninnik attiglit imame akkudlermetut Tulluit igdlersugarejt.

Tulluit kongiæt itsak kongekarfiub Hannoverib

Digitized by Google

Nordleet nunænne kongerigalloara, kongile Vilhelmit sissamæt tokomet, Hannovere ingmikut kongekalerpok.

Tulluït umiarsoeet sekkutout tamannit amerdlanersauput sillame, 500 simnersimagamikit. Akkornænneput pingasunnik kaglit 250, mardlungniglo kaglit 200, adlædlo mingnerrursut tamaligejt.

Kongekarfik Portugale.

Kiglingee. Angirsusia.

Auangnamut-kangimudlo Spania kigliga, kyammut kingmudlo illusimavok imarpiamit Atlanterimit. 2000-nik kipparikaunnik milekangajekpok angirsusia, innukarporlo millionit sissamæt k'terkudlugo. Kongionek kingorngurseksavok nangartartekardlune Kortesinnit (tersa innueesa akkunermingnit k'ennigejunit). Portugamiut kristumioput katolikioudlutik.

Illusee. Pekkotej.

Portugale kakkartokau, kapsingoarnik narksakardlune. Koktokau, Spaniamit koksoït audlarnersimarsut tersona koglutik imamut attameta. Pingarnerit okkouput: *Tajo* iglorperksoït Lissabonib sinagut koktok, auangnanilo *Douro*, iglorpejt sinætigut Oportub koktok, tamangmik imamut Atlanterimut attapuk. Nuna næggorikalloarkau, kissiennile sennargvinerdluksimavok; pingarnerrursut pekkotej naursoeelo makkouput: taraitsut, vinit, oliæt, paurnædlo, sordlo, sitronit, kiguteitsut paurnarsoïdlo illupakotaursejt kastaniædlo. Nersutekarnek pitsiakau, sauejdlo merk'orikaut.

Digitized by Google

Ingmikortarneree.

Auangnardliopuk: 1) Entre Douro Minho 2) Tras os montesio; akkunardliopuk: 3) Estremadura 4) Bejralo; kyædliovorlo 5) Alentejo; kyædlerpavok 6) kongekarfingmik taïrsak, Algarve.

Iglorpej:

Lissabone, koub Tajub sinanetok, iglorpekkatejsa niakoræt; umiarsoallivigiksok niuverdluarnilirksoudlunilo, innukarpok 250,000nik. Angnerrursok illa nunab sejungnersoæta suksaujungnærtikalloara okiok 1755, mersakudle nutangordlune sennasimarsaulerpok. Auangnanepok taursoma *Oporto*, tuglersoïrsok siurdlernit ilisimanekardlunilo viniminit; innukarpok 70,000nik. Oportub auangnanepok *Braga*. *Koimbra* iliniarfirksoakarpok; Bragansa næggovigæt kongiursut. *Setuvale* imaloneet *St. Ybes*, 14,000nik innulik, niorkotekardluarpok taraitsunnik. Alentejomepok tigujomineitsok k'amutililirksoak *Elvase*. Kyadlerpavok Portugalime *Lagose*, imab sinane, kangianepuglo *Faro Taviralo*. — K'ikertæt *Asorinnik* attiglit, Portugalib kitaneput, 170 millinnik ungesiksusekardlutik.

Portugalib pigigiej: *Goa Makaolo* Asiametuk, k'ikertarlo *Madeira* Afrikab kitanetok. Pigigalloarmiga kongekarfik Brasilia, Akkillerngub kyammut tunganetok, kissiennile pærpok nalegauneranit kejserekalerdlunilo ingmikut.

Kongekarfik Spania.

Kiglingee. Angirsusia. Nalegaunekarsusia.

Auangnamut kigligæk Franskmajt nunæt imarpiglo

Digitized by Google

Atlanterimik attilik; kingmut imak ama tauna Portugalilo; kyammut kangimudlo imak akkunardlek. — Angirsusekarpok 8500 milinnik kipparikunnik, innukardlunilo 12½ millioninnik. Kongionek kingorngurseksavok nangartartekardlunilo Kortesianit. Spaniamiut kristumioput katolikioudlutik.

Kannong-esusia. Pekkotej.

Spania kakkartokau; kakkarsoït *Pyrenæimik* attiglit auïksartisimauæt Franskmajt nunænnit. Kinginermik aputæjuïput, tedlimaïnarniglo ituïfikardlutik Franskmajt nunænnut. Nunab k'ekka kakkakarkau, tamannut tamaona attarsunnik.

Imeitsokau, okkoningaïnak kokarame: *Minhomik*, *Douromik*, *Tajomik*, *Gvadianamiglo*, tauko tamarmik kingmut attaput Atlanterimut, Portugale akkutigallugo. Gvadianab kyætanekiok *Gvadalkvivire*, ama Atlanterimut imamut attarsok, nunablo auangnæta tunganedlune *Ebro*, kangimut koktok imamudlo akkunardlermut attaudlune.

Pingarnerrursut pekkotej makkouput: taraitsut, vinit tungosungnitsuïnangajejt, kiektoublo paurngej, oliæt, silkit, nersutekangarnerlo k'emmersoarnik sauænniglo. Sauejt, Merinosinnik taïrsæt, 5 millioningajaupnt, merk'oeedlo Evropame pitsiaunerroput. Amerdlarsorsoangordlugit ingmikortardlugit aursame ungorarejt auangnamut. Æselerperksoakariok (k'emmersoaursænnik).

Ingmikortarneree.

1) Andalusiamik kyædlermik taïrsarejt kongekarfeet Sevilla, Kordova Jaenilo. 2) Granada imaloneet

auangnardlek Andalusia. 3) Mursia. 4) Estremadura. 5) Nutak-Kastilia. 6) Kastiliatokak. 7) Leon. 8) Gallisia. 9) Asturia. 10) Aragonia. 11) Katalonia. 12) Valensia. 13) Mallorka. 14) Navarra. 15) Biskaja. Tamangajeangmik tamakko kongekarfingnik taïrsauput.

Iglorpej:

Madride nunab k'ekkanepok innukardlunilo 170,000-nik; iglorpekkatejsa niakorallugolo kongib nejugara. Kyætanepok *Toledo,* pellesiunersub erkebispimik attiglub nejuga; kyætanekiorlo *Sevilla,* koub Gvadalkvivirib sinane, niuvernekangartok innuliglo 95,000nik. Kyætanekiok *Kadikse* niuvernilirksoak illaminit ingmikunetomik; niuvertoeesale pissiætik ikautarmatigit, kongimut akkilliutekaratik. Kyætanekiorlo kangersoak Trafalgare, tersane Tulluït imame sekkutoeesa nalegaunersæt Nelsone Franskmajnnut ajugaudlunilo tokovok okiok 1805. — Kadiksib kangikannianepok kakkarsoak k'amutililirksoak Gibraltare, tigursaunauviæissaungititak; Tulluït pigæt, tigugamiko okiok 1704; okiuk aglengnekalermanik 1781—1782niglo, Franskmajt Spanieridlo tiguniangarralloarpæt pingiseinardlugole. Kadiksib kangianepok *Mallaga,* imab akkudliub sinane, niorkotingalik vininnik.

Spaniab kangiæt tunganepok *Karthagena*, auangnanilo *Alikante*, taursomalo auangnane Valensia, auangnanekiorlo taursoma *Tortosa*, auangnekannianilo *Barsellona.* Illungarmik niuverdluarnekardlutik imab akkudliub sinaneput.

Saragossa nunab timmanetok erkaumarsavok innueesa kunnujuïtsusiænnit Bonapartimut, illusimagalloarmatik okiuk 1808—1809. — Barsellonab kyætanepuk

Digitized by Google

k'ikertæk *Balearinnik* attiglik, *Mallorka Minorkalo;* Mallorkablo kyætikannianepuk *Ivisa Formentaralo,* k'ikertænnik Pythyusinnik taïrsæk.

Spaniab pigigiejtog Afrikab kitanetut k'ikertæt *Kanarinnik* taïrsæt, Asiab kangianetut k'ikertæt *Filippinit*, Akkillerngublo auatane k'ikertæk *Kuba Portorikolo.*

Angirsorsoït nunæt Akkillinerme kyædlerme pigigalloeet nalegaunerænnit pærput, ingmingnik nalekkersoïrsilerdlutik. Spanierit utertiniartaralloardlugit sapilerpejt.

Nordleet nunejt (Tydsklande).

Nunæt illusersorneræt.

Itsaligame attekaralloartok Germaniamik, nalekkersoïrsudlo angnersæt, kurfyrstinnik attilingnit k'ennigausartok, okiok 1806 tikidlugo taïrsaursarau Romerit kejseriænnik Germaniablo kongianik.

Tauko taïutik Österrigimiut kejseriæta ipperarpæk okiok 1806. Kingorna Bonapartib Nordleet nunejt k'eterkungajeglugit tiguej illusersornereedlo ingmikun-illiordlugit. Sorsugungnæramigle Franskmajnnut, kangaligame kiglitik kingomut uterpejt, nunejdlo amerdlanerit nutænnik nalegaunertâlerput. — Nunæt ingmikortut iglorperksoïdlo sissamæt kongekangitsut audlartitejsa atauzimut kattisimaneræt taïrsarpæt Nordleet igdlersorkatigeengnerænnik. Audlartitæt tauko iglorperksoarne Frankfurtime koub Majnib sinanetome kattersortarput, nunæt ingmingnik igdlersorkatigeeksut pauk'iniardlugit.

Digitized by Google

Kiglingee. Angirsusia.

Nordleet nunejt auangnamut kiglikarput imængnut kidlermut kangidlermudlo Kablunajdlo nunænnut, kangimut Preussimut Ungarimudlo, kyammut imamut Adriatimik attilingmut, Italiamudlo Helvetiamudlo, kingmudlo Franskmajt Arfalliædlo nunægingnut. Angirsusekangajekput 12,000 □ milinnik, iglorpekkardlunilo 2416nik, angirsoudlo mikingajektudlo kattidlugit, innukardlunilo 38 millioninnik. Innueet kristumioput, illejsa Luthere malliglugo, illejsa mallingajeglugo, illejdlo katolikioudlutik. Jödit Nordleet nunænnetut amerdlarsusekartipejt 300,000nik.

Illuseet. Pekkotejdlo.

Nordleet nunejt kakkartokaut, kyætæt tunga ingængme; auangnæt tunga nak'inerrovok. Kakkarsoït attarsut makkouput: 1) *Harzenit* Hannoverimetut auangnardlerejt; kinginersæt attekarpok Brokkenmik imaloneet Bloksbjergmik. 2) *Sværzvaldit*, nunæk Vyrtenbergib Badeniblo akkornækikut attarsut auanguamut; erkæt illaminit kiengnerrudlunilo næggoringnerrovok. 3) *Alpit* Helvetiablo Italiablo kiglingængnetut. 4) Kakkæt *Fiktelinnik* taïrsæt Bajerib auangnæt tunganetut. 5) *Riesen-kakkæt* Slesiametut. 6lo) *Erz-kakkæt* Saksib Böhmiblo kiglingængnetut.

Nordleet nunejt koktokaut, angneridlo makkouput: *Donau*, kangimut attarsok Nordleet kyætæt tungætigut koglunilo Ungarikut Tyrkiakudlo pissiksimavok imamut k'ernertomut. — *Elbe* audlarnerfikarpok Böhmimit, kingmukannerlo koglune attavok imamut kidlermut Holstenib sinagut. *Odere* audlarnerfilik Mæhrimit, auangnamudlo koglune Slesia, Brandenborge Pom-

Digitized by Google

merilo akkutigallugit attavok imamut kangidlermut. *Rhine* aalkaartisimaniktok Nordleet Franskmajdlo Sveitzeridlo nunejsa illejnnik, audlarnernekarpok Helvetiamit, tessersoarlo Bodensömik attilik akkutigallugo, Arfalliæt nunætigut attavok imamut kidlermut. — Pingarnerit pekkotej tersa: orpikperksoït angirsout kakkarsiuïnaangajektut, nautseïeksæt, illudliksiæt, nautsevingne naursut, vinit koksub Rhinib sinaïnangajane, nersutekarnek, kakkarsoarnidlo arksangnek makkoningaïnangajengnik: iflernartunnik kakortunnik, savingminernik, kangusænnik aukpallartunnik akkertlomiglo mangertomik. Puïlarsut tarajornitsut, kirsartudlo nellongoarfeet koïænangitsut attugarejt innuït kaïtsorsautigallugit.

Ingmikortarnereet. Igorpejdlo.

Sorsugungnærmeta, imaillivdlugo augorsimalerpok Nordleet nunæt: 1) Österrimiut 2) Preussidlo nunejt 3) sissamæt kongekarfeet, Bajere, Vyrtenberge, Sakse Hannoverilo 4) kurfyrstekarfik Hessen-Kassele. 5) hertugersoakarfeet arfanek-mardluk: Hessen-Darmstadt, Baden, Oldenborge, Saksen-Vejmar, Meklenborg-Sverin, Luksenborg, Meklenborg-Strelitzilo. 6) hertugekarfeet adlænniglo taïrsænnik nalekkersoïrsoglit kapseet, 7) iglorperksoïdlo sissamæt nalegaitsut.

1. *Österrimiut nunejt* 4000ngajengnik kipparikssunnik miliglit, innukarput 11½ millioninnik. Kejserekarfiub Österrigib iglorpejsa niakoræt *Viene* Donauib sinanetok, innukartorlo 350,000nik; kejserib nejuga. Okiuk 1814—1815lo tersane katterisimaput kejserik mardluk kongidlo tamangajengmik pingitsudlo tugleet nunæt kannong-esusiksejt pirsutigallugit, Bonaparte pærmet. *Grætze* innulik 40,000nik hertugekarfingme

Digitized by Google

Stejermarkime iglorpejt niakoræt; pitsiænnik sennavikarpok sissengnut savingminernudlo. Kongekarfingme Illyriamepok *Trieste* imab Adriatib sinane, niuverdluarnilik 50,000niglo innukardlune. Tyrolimetut iglorpejt niakoræt *Inspruke*. *Triente* innukarpok 12,000nik; Lutherib ajokærsoutej suksaujungnærtiniaralloordlugit, Katolikit pelleseesa okiomit 1545 sudlarnerdlugo 1563 tikidlugo tauna kattersorsimafigæt.

Österrimiut kejseriæta Nordleet nunænne pigigiej 1) *Böhme*, 2) *Mæhre Slesiablo* illa.

Österrigerpiab auangnanepok kongekarfik *Böhme*, kakkarsoarnit illusimarsaursok; auïksimarsaursok Slesiamit kakkænnit Rieseunik attilingnit, Saksimidlo Erzkakkænnit, kingmudlo kiglikarpok Fiktel-kakkænnut. — Koeesa angnersæt Moldaue, Elbimut attarsok, umiarsoarne akkutavok. Riesen-kakkænnit sudlarnerfikarpok kok Elbe. Amerdlarsounnik nautseïeksakarpok nersutekardlunilo, naursokarioktog imiab sungarnitsuksejnik illupaksiænniglo kaitsorsautiksænniglo naursunnik ujarkænniglo. Innukarpok 4 millioningajengnik.

Pingarnerit iglorpej okkouput: *Prage* nunab k'eterpiangajanetok auïksarsimarsorlo koksoarmit Moldauimit, innulik 120,000nik, iglorpekkatejsa niakoræt; iliniarfirksoakarpok angirsounniglo sennavikardlune. *Karlsbade*, *Töplize Egerilo* kaitsorsautausartunnik puïlarsokarput.

Böhmib kangianepok markgrevekarfik *Mæhre*. Auangnæt tunganepok *Olmytze*, iglorpejt k'amutililirksoït, kyætaneporlo *Brynne*. — Brynnib kangikannianepok *Austerlitze*, tersane Bonapartab 1805 pingarpej Österrimiut.

Sorsungnek sorarmet, Österrimiut kejseriæt nuna-

Digitized by Google

serk'ikiok kapseennik. Nalegaufee nunejlo kattîdlugit angirsusekangajekput 12,500 milionnik kippariksunnik, innukardlutiglo 35 millioningajengnik.

2. *Preussit pigirsejt* Nordleet nunænne okkouput: *Sakse*, *Vestfale*, Rhinib sinanetuk, hertugekarfeek *Pommere Slesialo Lausitziblo* illa. — Preusserittog kongiæta Bonapartab tigursaralloeesa illejt uterteraramigit nutænniglo nunaserk'iglugit, nunej agdlikaut. Nordleet nunænne pigirsej angirsusekangajekput 3400 milianik kippariksunnik, innuglit 10 millioninnik. — *Berline* Brandenborgimetok, iliniarfirksoalik innuliglo 290,000nik, iglorpejt niakoræt kongiblo nejugarallugo. Evropame kurssengnartut iglorpejt illegæt. — Berlinib kitanepok *Spandaue* k'amutililirksoak pitlækkænnudlo nalegarsoarnut isertitsivilik. — *Potsdame*, Spandauib kyætanetok, innukarpok 32,000nik angirsounniglo sennavirksoakardlune. *Frankfurte* koub Oderib sinanetok, innulik 28,000nik, niuverdluarnekarpok. *Kystrine*, k'amutililirksoak ama Oderib sinane. — *Halle* Saksimetok, iliniarfirksoalik, angirsorsoarmik tarajorsiorfikarpok. *Magdeborge*, tigutseriangitsok k'amutililirksoak Elbib sinane, innuliovok 45,000nik. — *Eisleben*, grevekarfingme Mansfeldimetok, Morten-Lutherib innuviga 10 November 1483 tokovigallugolo 1546. — *Erfurte*, Thyringime, iglorpejt k'amutililirksoït, innukarpok 25,000nik. Tauna katterisimafigæt 1808 kongit kapseet Bonaparta illegallugo. *Mylhausen Nordhausenlo* kangaligame nalegaitsogalloartuk. — *Vittenberge*, Elbib sinanetok, taursoma iliniarfirksoarigalloane Lutherib Katolikit iliniautejsa illueitsuseet sukuïalerpej okiok 1517. — Sorsungnek sorarmet 1815, Preusserit piæt kongekarfik Sakse k'eterkotingajeglugo, innulioursok 1,200,000-

*

Digitized by Google

nik; tigursædlo hertugekarfingmik Saksimik attekalerpok. — *Vestfalimeput* iglorpejt *Mynstere*, tersane Lutheranit Katolikidlo, ingmingnut sorsugungnæramik, sajmaunertik nællunærpæt 1648. — Rhinib sinanetut iglorpartarejt makko: *Dysseldorfe* 32,000nik innulik; Kölne, iglorperksoït itsarnitsæt, 75,000nik innuglit tupingnartomiglo sennanilingmik okallukfirksoaglit, niuverdluarnekarput umiartordluarnekardlutiglo Rhinikut. *Akene* (Aachen) innulik 40,000nik kirsartunniglo puïlarsolik, sennavigiksok annoraksiænnut; kangaligame Nordleet kejsereet tersane tengekartitaursaraut. Okallukfirksoakarpok kejserib Kalersub sennatitanik. *Koblentse*, tersane Franskmajt nunænnit k'ematitæt kapseet iglosiput, Franskmajt kongertik tokomarsuk nalegauneridlo k'emautidlugit. *Bonne* iliniarfirksoalik. — Hertugekarfingmik taïrsak *Pommere* iglorpekkarpok makkoninga: *Stettine*, Oderib sinanetok k'amutililirksoudlune, pingartomik niuverniliglo innukarpok 30,000nik. *Kolberge*, imab kangidliub sinane k'amutililirksoudlune, niuverdluarnekardlunilo umiartornekarpok. *Stralsunde* k'amutililirksogiok niuverdluarnekardlunilo. K'ikertak tersanga kannitungoak, *Rygimik* attilik, angirsusekarpok 18½ □ milinnik innukardlunilo 35,000nik. — Hertugekarfingme *Slesiame* iglorpauput: *Breslaue* k'amutililirksoak iglorpekkatejsa niakoræt; iliniarfirksoakarpok tamannudlo nunakortomik niuvernekardlune innukardlunilo 95,000nik. *Gros-Glogaue* k'amutilerojulirksoak. *Glatze* ama tajmaïniok. — Hertugekarfik *Slesia* angirsusekarpok 148 □ milinnik innukarporlo 2½ millioninnik. Illudliksiænne sennavirksoee tussaumarsaukallutiglo piniksautigikaut.

3. *Bajere*, kongekarfingmik taïrsaulersok 1805,

Digitized by Google

iglorpekkarpok: *Mynkene*, koub Isarib sinanetok, iliniarfirksoalik 80,000niglo innulik, iglorpekkatejsa niakoræt. *Augsborge*, kangaligame kongeitsogalloak, innukarpok 35,000nik. Tersane Lutherimiut opernermik nællunæruta tunniupæt kejserib Kalit tedlimænnut okiok 1530. — Mynkib auangnekannianepok *Nyrnberge*, kongeitsogalloak, innulik 40,000nik; tussaumarsautigej tamæt pingoangoït tersanga tunniniækkæt. *Vyrtzborge* iliniarfirksoalik innukarpok 24,000nik. *Regensborge*, Nordleet nalekkersoïrsejsa kattisimavigigalloæt, nunæta illusersornera kangaligame ingmikut-ekadlarmet. — Bajere angirsusekarpok 1400 □ milinnik innukardlunilo 4 millionit simnerdlugit.

4. Kongekarfik *Vyrtenberge* innukarpok 1,600,000nik, angirsusilik 360 □ milinnik. Iglorpekkatejsa niakoræt *Stutgarde*, 40,000nik innulik. *Tybinge* iliniarfirksoalik. *Hejlbronne Ulmilo* Donauib sinanetok, kongeitsogalloæk; kingurdlek innukarpok 15,000nik, taursomalo erkane Österrimut ajorsartitaungarput Franskmajnnit 14 Oktober 1805.

5. Kongekarfik *Sakse* angirsusekarpok 271 □ milinnik innukardlunilo 1½ millioningnik, Lutherimiuïnarnik, kongiædle katolikiovok. Preusserit 1815 illa pimarsuk, simnera kongekarfiolerpok, kurfyrstekarfiogalloarame illangartinane. Iglorpartarej: *Dresdene* Elbib sinanetok, Nordleet nunæta iglorpejsa pinnernersæt illegæt; niakovok iglorpekkaminut innukardlunilo 72,000nik. Taursoma auangnekannianepok *Leipzige*, iliniarfirksoakartok tussaumarsaungartorlo niuvernerminit. Taursoma erkane Bonaparta 1813 ajorsartitavok illegeekperksoarnit akk'erkaminit. *Lytzene*, tersane Svenskit kongersoæt, Gustav-Adolfe tokotavok 1632, kejserimut

Digitized by Google

sorsukame Lutherimiut opersusiæt igdlersordlugo. — Kakkarsoït attarsut, Erzinnik attiglit, iflernartunnik kakortunnik pejaufigikput.

Lausitze, markgrevekarfingmik taïrsak, Saksib Slesiablo akkornængnepok; illa Saksit kongiæta piga, illalo Preusserit kongiæta. Saksit pigirsænneput iglorpeïtsiæt *Hernhutimik* attiglit, tersanga Nordleet Kaladlit nunænnetut audlartitaursaraut.

6. Kurfyrstekarfiogalloak *Hannovere* kongekarfiolertitaursok 1815. Innukarpok 1,700,000nik, angirsusekardlunilo 700 □ milinnik. Iglorpejsa niakoræt *Hannovere* 27,000nik innulik *Lyneborge* tussaumarsaursok tarajuejaufiminit. *Selle* k'emaviggia tokovigallugolo Kablunæjt kongiæta, Kristiæt arfangæt-aipæta nullærutæta, Kablunajt nunænnekorsaujungnærame. *Göttinge* pitsiaungartomik iliniarfirksoalik. Kakkæt akkornænnepok *Klausthale*; *Hildesheime* pinnersomik okallukfirksoalik. *Osnabrykke*, tersanitog Lutherimiut Katolikidlo sajmaunertik tengekartipæt 1648, okiut 30 simnerdlugit sorsukalloaramik. Fyrstekarfingmik taïrsab *Ostfrieslandib* iglorpara *Emdene*, 12,000nik innulik, niuverdluarnilik angmaksængniarfigiglunilo.

7. Kurfyrstekarfingme *Hessenkasselme* iglorpejt niakoræt *Kassele*, iglorpejt pinnersut, innuglit 32,000nik. Aursarsiorfirksoak kurfyrstib iglursoa Vilhelmshöhe sennarsoarmik tugingnartomik puïlarsorsoakarpok. *Marburge* iliniarfirksoalik.

8. Hertugersoakarfik *Hessen-Darmstadt*, tersane iglorpaupuk *Darmstadte*, niakoursok hertugersoætalo nejuga; *Majnzilo*, k'amutilililirksoak, tersane innuvok Johan-Guthenberge, attuækkænnik nakk'ittaïnermik nerpsarkartok 1440.

Digitized by Google

9. Hertugersoakarfik *Badene* innukarpok 1,200,000nik angirsusekardlunilo 270 □ milinnik. Iglorpejsa niakoræt *Karlsruhe*, 20,000nik innulik, pinnekallunilo k'amutililirksovok, hertugersoætalo nejugara. *Manhejme*, iglorpejt pinnersut koub Nekkarib Rhinimut attaneræta sinane. *Hejdelberge* iliniarfirksoalik. *Rastadtime* sorsungnek sorartiniaralloaramiko 1798, unniorput.

10. Hertugersoakarfik *Oldenborge* angirsusekarpok 117 □ milinnik innukardlunilo 2,200,000nik; Holsten-Gottorpib hertugiæta piga. Iglorpejsa niakoræt *Oldenborge*, iglorparigiatog *Evtine*, fyrstekarfingme Lybekmetok. Tersanga Kablunajt kongeet sudlarnerfikarput, Kristiæt siurdliænnit sudlardlugit. Kablunajt kongeesa pigigalloaramiko, taurtigæt Russinnut 1773, taukoa pigigalloæt, hertugekarfiub Holstenib illa pivdlugo,

11. Hertugersoakarfiub *Saksen-Vejmârib* iglorpejsa niakoræt *Vejmare*, hertugersoarmit nejugaursok. Iglorpejtsiarigiatog *Jena* iliniarfirksoalik; taursoma erkane Preusserit ajorsartitaungarput Franskmajnnit okiok 1806.

12. Hertugersoakarfik *Meklenborg-Sverine* iglorpekkarpok niuverdluarnilingnik *Rostokkimik Vismarimiglo*. Siurdlek iliniarfirksoakarpok.

13. Hertugekarfingme *Brunsvigime* iglorpaupuk *Brunsvige*, niakoursok illaminit niuverdluarniliglo, *Volfenbyttelilo* attuækkænnik kattersolirksoak.

14. Makkotog ilisimarseksauput Nordleet nunæta illej:

Hertugersoakarfik *Luksenborge*, Arfalliæt Belgiamiudlo piæt. — Hertugersoakarfik *Meklenborg-Strelitze*, iglorpartalik hertugiæta nejuganik, *Neu-Strelitzimik*. — Hertugekarfik *Saksen-Koburg-Gotha* iglorpartalik *Gothamik Koburgimiglo*. — Fyrstekarfik *Anhalte* iglor-

Digitized by Google

palik *Dessauemik*. — Hertugekarfik *Nassaue* iglorpartalik *Visbadenmik Biberingmiglo*. — Hertugekarfingnik taïrsæk *Holstene Lauenborgilo*, Kablunajt peek. — Fyrstekarfik *Valdekke* nellongoarfilirksoak *Pyrmontimik*. — Fyrstekarfik *Hohenzollern*, tersanga Preusserit kongeet audlarnerfikarput. — Fyrstekarfiglo *Liktensteine*, Tyrolib Helvetiablo akkornæugne, kippariksunnik pingasuïnarnik milinnik angirsusilik.

15. *Iglorperksoït nalegaitsut* sissamæt makkouput: *Frankfurte koub Majnib sinane*, pingartomik nunakut niuvernilik innukarpok 45,000nik. Kangaligame kongeitsogalloartok, tersane Nordleet kejsereet k'ennigaudlutiglo tengekartitausartut; mersakut nalegaitsungortok Nordleet illegeengneræta audlartitejsa kattersimavigilerpæt. *Hamborge* innulik 120,000nik, Elbib sinane, Evropame imakut niuverniangartoglit illegæt. — *Lybekke*, imab kangidliub timmanetok, koub Travib sinane, innulik 27,000nik, *Bremilo*, koub Veserib sinane, innulik 43,000nik, tamaïnarmik niuverdluarnekarpuk imakut. Kingurdleet pingasut iglorpejt Bonapartab tigugalloarej, mersakudle nalegaitsolerput.

Kongekarfik Preusse.

Kiglingee. Angirsusia.

Auangnamut kigliga imak kangidlek, kangimut kyammudlo Russit Polidlo nunæk, kingmudlo Nordleet nunæt. Innuee amerdlarsusekarput 3,300,000nik, tauko illegejt 88,800 Jödit; nunalo angirsusekarpok 1700 milinnik kippariksunnik. — Kattidlugit Preussimiut nunejt angirsusekarput 5000 milinnik kippariksunnik innukardlutiglo 14 millioninnik.

Digitized by Google

Preusserit nunatokejune Lutherimiut illegejt opersusimingnik, Nordlersudlo okalluglutik; nunasiænnile Posenme, Polib illane, katolikioput Polidlo okauzeet attordlugit.

Illusee. Pekkotej.

Preusserit nunæt narksaïnaudlunilo næggorikau tessertok'igivdlunilo. Koeesa angnersarejt *Veiksele*, auangnamut koglune imamut kangidlermut attarsok; *Pregele* kingmukannek koglunilo imab kangidliub iterdlanut, imamik Frisimik taïrsamut attarsok; *Memelilo* imaloneet Niemene, Russit nunænnit audlarnerfilik ama imamut kangidlermut attarsok.

Nunab pingortitej makkouput: naursuksæt, nersutekarnek, orpikperksoït, aulisarnek, imamidlo tirpsardloursut siorkænnidloneet arksægaursut akkissout rav-mik taïrsæt.

Ingmikortarneree iglorpejlo.

1. *Kangidlek Preusse* iglorpekkarpok makkoninga: *Königsberge*, koub Pregelib pæta sinane, iglorpekkatejsa niakoræt. Innulik 70,000nik iliniarfirksoakarpok niuvernekangardlunilo; kongible nejugara Berline, Nordleet illegeengneræta nunejsa illænnetok. *Pillaue*, k'amutililirksoak, kitæta tunganepok; *Memele* imab kangidliub sinanepok. *Tilsite*, tersane Franskmajt Preussidlo sorsuræramik, sajmaunertik nevsoærpæt okiok 1807.

2. *Kidliub Preussib* iglorparej: *Danzige* Veikselib sinanetok, innulik 68,000nik, niuverdluarnekarnerrovok Preussime. K'amutililirksovok, sorsuktidlugidlo nalegaitsungoralloartok 1807, Preussit uterterarpæt 1815. Kyætane Veikselib sinanekiok *Marienburge*. *Elbinge* niuverdluarnilik Königsbergib kyætikannianepok.

Digitized by Google

Thorne niuverdluarnilik udloriarsiordluartuh Nikolaj-Kopernikusib innuviga 1473.

Hertugersoakarfingmik taïrsak *Posene* iglorpekkarpok atteengminik, innulingmik 26,000nik, taukoa illejt 5000 Jödioput.

Kongekarfik Ungare.

Kiglingee. Angirsusia.

Illusimarsavok makkonanga, Nordlernit, Preussinnit, Russinnit, Polinnit, Tyrkinnidlo. 8000 kipparik-sunnik milinnik angirsusekangajekpok innukardlunilo 17 millionit simnerdlugit. Österrimiut kejseriæta kongiofiga.

Illusee. Pekkotej.

Auangnæt tunga Gallisialo Sibenbyrgilo kakkartokaut, illale narksaïnangajavok. Evropab kakkarsoeesa attarsut illegejt *Karpatit,* akkunileïsimarsut Ungarimik Gallisiamiglo. Narksaunera kiekallunilo næggorikau, tejmeitok næggordluktunnik sioraïnaursokarioktog. Koeesa angnersaræt *Donaue,* nuna kitanit kangimut akkutigallugolo imamut k'ernertomut attarsok. *Draue Sauilo* Österrigimit audlarnernekardlutik Donauimut attapuk.

Innuee ingmikun-etouput sissamangordlutik 1) Ungarit, nunab innorpiej. 2) Slavit. 3) Vallakit. 4) Nordleet: tamarmik ingmingnik okauzimingnik okauziglit. Amerdlanerit katolikioput, adlædle opersutit attorkorsaugivdlutik.

Ungare naursuksartokau nersutekarkallunilo vinekarkallunilo, kakkarsoarnidlo arksakfigikpok, tauko ilernartokarnerroput aukpallartomik kakortomiglo Evropame. Gallisia tarajokarkau kakkarsoït illoænnit pejækkænnik.

Digitized by Google

Ingmikortarneree.

1) *Ungarerpiak*, 2) *Illyria*, tersunga illangusimaput kongekarfingnik taïrsæt Slavonia, Kroatia Dalmatialo, 3) storfyrstekarfingmik taïrsak *Sibenbyrge*, 4) kongekarfingmik taïrsak *Gallisia*, tauna Österrimiut pigæt, Polit nunæt augoægaumet.

Pingarnerrursut iglorpej:

Ungarerpiameput: Presborge, Donauib sinane, innulik 36,000nik, iglorpekkatejsa niakoræt; *Ofene* Donauib kitæta sinanepok; *Peste* Ofenib akkerpianepok Donauíb sinane, innulik 75,000nik; *Kemnitze Kremnitzilo*, kakkæt akkornænnetuk, aukpallartunnik kakortunniglo iflernartunnik pejaufigikpuk; kangiæt tunganepok *Tokaje*, viniminit tussaumarsaursok. — *Illyriamepok Semline* k'amutililirksoalik niuvernekangardlunilo Tyrkinnut. *Sibenbyrgimepok Hermanstadte*, iglorpejt niakoæt; illangoa Sigeunerit, ajorsartut unikfikangitsut, innigæt.

Gallisiame iglorpejt niakoræt *Lemberge*, 55,000nik innulik, iliniarfirksoalik niuverdluarniliglo; *Brody* innulik 20,000nik, taukoa illejt 17,000 Jödioput; *Vielizka* tarajorsiorfirksoalik nunab illoane.

Sorsuktut kiglingeennik taïrsavok nunab kiglinga Tyrkinnut, innulik millionimik atauzimik. Angutit tamarmik sekkutouput, tusindidlo tedlimæt parsituïnarput udlut unnuædlo, nappaursoak pestimik taïrsak pivdlugo.

Digitized by Google

Kejserekarfik Ruslande

(Russit nunæt).

Kiglingee. Angirsusia. Nunab nalegaunekarsusia.

Auangnamut kigliga imak sikkoæjuïtsok; kangimut imarpik kangidlek; kyammut Asia, imæk k'ernertomik Kaspimiglo attiglik Tyrkialo; kingmudlo Gallisia, Pole, Preusse, imak kangidlek Svenskidlo nunæt. Russit nunæt illungardlugo angirsusekangajekpok 380,000 milinnik kippariksunnik; nunarsoak augorænne arfanekmardlungordlugo, auïngneræta arfangæt-aipa angirsusera. Evropa sordlo mardluriardlugo angirsusekarpok, 345riardlunilo angnerrovok Kablunajt nunænnit. — Kitanit kangimut milekarpok 1800nik, auangnanidle kyammut 400nik. Angikalloark'ersok innuïtsungajerksovok, amerdlarsuseenakaramik 55—60loneet millioninnik; Asiab illa, pigirsæt innukaïnarpok 2—3loneet millioninnik. Tamakko nunakatigeet ingmikun-etorperksouput, innunermingniglo illerkomingniglo arsigeengitsorperksoït. Angnersauput makko: *Russit, Finnit, Tartarit, Kosakkit Samojedidlo.*

Russit nunæta kejseriofionera kingorngurseksavok nangartarteitsoudlunilo; kejserib k'ittornej, angutit arnædlo, taïrsausarput fyrstersoarnik. Kristumioput Græ-kerit opersusiæt malleroardlugo; innuvtakarporle tamannik ingmikut opersusilingnik.

Illusee. Pekkotej:

Angnerrursok narksaïnangajerksovok, kakutigut tamaona kakkartoudlunilo. Kattingarsut kakkæt angner-

Digitized by Google

sarejt *Uralit* Asiab illanetut. Amerdlarsounnik angirsorsoarniglo kokarpok, tamannut tamaunga koktunnik. Evropab illaneput makko: *Neva Dynalo* imamut kangidlermut attarsuk; *Volga* imamut Kaspimut attarsok, Evropab koeenit angnersaursok, tekkirsusekarame 430 milinnik; *Donne* imamut Asovimut attarsok; *Dnipere* imamut k'ernertomut attarsok; *Dvinalo* imamut kakortomut attarsok. — Asiametoupudle: *Obe*, *Jeneseye Lenalo*, auangnamut koglutik imamut sikkoæjuïtsomut attarsut. — Tesserperksoït akkornænnit makkoïnæt taïrsaussaput: *Ladoga* Evropame teitsit angnersaræt, milekarmet 200 kippariksunnik, *Peipuse, Onega, Baikale, Ilmenilo.*

Pekkotej tamalauput; pingarnerrursouput naursuksæt, nersutit, kakkænnit pejaunerit, orpikperksoït, illupaksieksæt, aklunaurseksæt, tobajt, akkissoudlo auatiksæt, Asiab illanit tikiutægejt. — Auangnæt tunga issitorsovok puer'korkallunilo; kyatæt tunga kirsartogallearpok, sennargvidluarsimananile, tejmeitok viniksakariok adlænniglo paurnariglune.

Evropametub iglorparej makko:

Petersborge, koub Nevab Finnit iterdlænnut attaneræta sinane, kejserib Petæt siurdliæta sennatipa okiok 1703, koub k'ikertejne igdlokisardlugolo. Iliniarfirksoakarpok illaminidlo niuvernekangarnerrudlune innukardlunilo 500,000nik. Iglorpekkatejsa niakoræt kejseriblo nejugarallugo. Kitanepok *Kronstadte*, k'ikertametok Finnit iterdlænne, umiarsoallivigiksok Russit umiarsoeennut sekkutounnut.

Riga Liflandime iglorpejt niakoræt, koub Dynab sinane, niorkotekardluartok illupaksieksænnik naursuk-

Digitized by Google

sænniglo. — *Revale* imakut niuverdluarnilik, Estlandime iglorpejt niakoræt.

Storfyrstekarfingmik taïrsak *Finlande* næggorikau naursuksænnik, aklunaursekænnik, illupaksiekænnik tobajnniglo; kissiennile orpirksoartokallunilo tesserardluktorsovok. Iglorpartauput Svenskit pigigalloænne makko: *Abo* Bothnib Finnidlo iterdlækik akkunerpiængnetok, niuvernilik imakut; ikuellangikadlartidlune 1827, Finnit nunænne iglorpejnnit pingarnerrovok. Kangianetok *Helsingforse*, Finnit iterdlænne, iliniarfirksoalik k'amutililirksoarmiglo umiarsoallivilik, iglorpekkatejsa niakorilerpæt. *Torneaa*, Abob auangnanetok, Bothnib iterdlæta sinane, iglorpejnnit Evropame auangnardlerpavok. — Kingurdlermik sorsukamik Russit Svenskidlo 1809, piæt pigingitsaralloartik Finnit nunæta illa, illaminit næggoringnerrursok innuliglo 1,400,000nik. — Pigirsotokægænne iglorpavok *Viborge*, k'amutililirksoak imakudlo niuvernekardlune. — K'ikertæt Alandinnik taïrsæt, amerdlersusiglit 80nik, Bothnib iterdlerksoæta paneput.

Moskaue, Russit nunæta k'eterpianetok innuliglo 340,000nik, kangaligame iglorpekkatejsa niakorigalloarpæt. Taursoma akkanit Russit attekartitarpejt Moskovitinnik. — Bonapartab tigumago 1812, illungajerksoarme ikuellektitavok ingmingnit innueenit, mersakudle pinnersivdlune sennak'igavok. — Moskauib kyætanepok, Donnib imamut. Asovimut attaneræta sinane, *Asove*, kangaligame niuvernekardluardlune k'amutililirksogalloak, Russidlo Tyrkidlo arksautigingægaralloæt; mersakudle iglorpeitsiaïnangolersok. — Moskauib auangnanepok *Arkangele*, Dvinab imamut kakortomut at-

Digitized by Google

taneræta erkane; niuverningalirksovok nunakame auangnæta tungæta pekkotejnik.

Kongekarfingmik taïrsak Pole

augoarnekangikadlarame erkardliminit, innukaralloartok 11½ millioninnik, sissamædle millionit kissingoruput. Kongerpejt kattersorsimameta Vienime 1814, taukoa pekkorsænnit Russit pigilerpæt; Russinnidle ingmikunetomik illusersornekalerpok nangartartilingmik. Okiok 1830 Russit nalegaursusiæt pærniaralloarpæt innueesa, kissiennile tiguk'igauput 1831, ingmikornærudlutiglo illangutauput Russit nunænnut. Iglorpekkatejsa niakoræt *Varschaue*, koub Veikselib sinanetok, kangaligame Polit kongeesa nejugarigalloæt, innulik 120,000nik. Koub igdloanekiok illa, Praga, innulik 7500nik. — Polit katolikioput.

Krakaue erkalo 20 □ milinnik angirsusilik, nalegaitsogalloartok, aitseit Österrimiut tigusimauæt.

Asiametub Russit pigirsæta iglorpartarej:

Siornaligamitog Russit Asiab illa piktik illaurpæt tigursamingnik Persiamiunnit Tyrkinnidlo.

Astrakane k'ikertametok koub Volgab pane innuliglo 40,000nik, niuverdluarnekarpok. Auangnanepok Volgab sinane *Kasane*, aminnik illuarsaïvigiksok paursalliorfirksoakardlunilo iliniarfirksoakardlunilo.

Siberia, pitlækkæt pirsarfiksæt, Asiab auangnæt tungiga, tersangalo Akkillerngub kitæt tunganut ikerturseenakarpok milinnik sissamænnik, Beringmit attilingmik. Siberia angirsusekarpok 230,000 □ milinnik, irbsoalo arsigeengitsokau. Iglorpejsa makko illegejt: *Tobolske*, kouk Irtischib Toboliblo sinængne, niuverd-

luarnekangarnilik. Kangianepok *Irkutske* tessersub Bajkalib sinane, nunakortomik Kinamut niuvernilik. — Siberiab kangiæt tungiga noursoak, *Kamskatkamik* attilik, aminnik auatiksartòk; taursoma kangianeput k'ikertæt *Kurilit Aleutidlo*, ama Russit peet.

Nova Zembla, k'ikertarsoæk mardluk, imame sikkoæjuïtsomepuk, nejornek sapernartuk.

Akkillerngub auangnæt tungane Russit pigigiæt noursoak *Alaska*.

Kongekarfik Hollande

(Arfalliæt nunæt).

Arfalliæt nunæt nalegaitsogalloartok, Bonapartib 1806 kongekarfingortika tunniudlugolo kattænguminut Ludevingmut; kingomudle arksarivdlugo 1810 illanguka kejseriofiminut. Kongit kattisimagamik Vienime, Vilhelme siornætigut Arfalliæt nunæta parsirsoa piginiktuksautipæt kongingortidlugolo. Taursomungatog pekkorsaugiok hertugersoakarfik Luksemborge, Nordleet igdlersorkatigeengneræta illa; illale Belgiamiut mersakut pigilerpæt.

Kiglingee.

Auangnamut imak kidlek kigliga, kingmut imak ama tauna Franskidlo nunæt, kyammut Belgia kangimudlo Nordleet nunæt.

Koee iterdlejlo.

Rhinib kapseengortitardlune koktub illegæk *Mase Sjeldilo*, Franskit nunænnit audlarnerniglik imamudlo

Digitized by Google

kidlermut attaniglik. Iterdlæt angnersaræt *Zöjdermik* attilik, iterdlak'ingnilik.

Ingmikortarneree. Angirsusia. Illusersornera.

Ima ingmikortarnekalerpok: 1) *Hollande*, 2) *Utrekte*, 3) *Gelderne*, 4) *Overyssele*, 5) *Drente*, 6) *Grönninge*, 7) *Frieslande*, 8) *Zelande*, 9) *Kangidlek-Brabante*, 10) *Kangidlek-Limburge*, 11) *Luksemborgiblo* illa.

Innuee amerdlarsusekangajekput 3 millioninnik, amerdlaneridlo Luthere malleroarpæt. Tamædle opersutit attorkorsaungingilæt. — Angirsusekarpok 600 □ milinnik; tammanudlo etunnik kapseennik ikerasalliugakardlune arksækkænnik. Pukikau, illalo pukingnermik sennarsoarnik akkissounnik arvsalersorsimavok imab kadleïniksa pivdlugo.

Kongionek kingorngurseksavok. Kongib ernera angæjuklek, nunamik kingorngursirsuksak, taïrsausarpok prinsimik Oraniamit. Nangartartine illegallugit konge inneizisinnik tunniukaursovok.

Pingarnerroput makko pingortitej: naursuksæt, tobajt, naursut pinnersarkotit, nersutekarnek aulisarnerlo.

Iglorpejnit

taïrsaursariakarput makko: *Amsterdame* iterdlab Zöjderib sinaue, innulik 200,000nik, Evropame niuvernekangartut illegæt. Kitanepok *Hurleme* kakorsarfilik pinnersarkotinniglo naursolik. Taursoma kyætanepok *Leidene* iliniarfirksoalik innukartorlo 30.000nik; taursomalo kyætanekiok *Rotterdame*, innulik 75,000nik niuverdluarnekangartorlo. Tersane innusimavok Lutherib sillamekata, ilisimarsorsoak Erasmuse. *Haage*, Lejdenib

Digitized by Google

kyætikannianetok innuliglo 42,000nik, kongib nejugara. *Grönninge Utrektilo* iliniarfirksoaglik. *Mastrikte* k'amutililirksoak. *Vliessinge* k'ikertame Valkernmetok, niuvernekardlunilo k'amutililirksovok. Ingmikortarnek Zelande k'ikertaïnavok, Valkernilo angnersavok.

Pigigiejtog: 1) niuverfiglit Indiab k'ikertejsa illejnne *Javame, Sumatramilo Molukkinniglo* taïrsænne, innuglit 6 millionit simnerdlugit; 2) Afrikab kingmut sinane, *Guineamik* attilingme k'amutililingoït niuverfilingoïdlo; 3) Akkillerngub kyædliub illane, *Guyanamik* attilingme, *Suriname*, k'ikertædlo illejt Vestindiame, innuglit 90,000nik.

Kongekarfik Belgia.

kangaligame Arfalliæt nunæta illegigalloarpa, kissiennile nalegaunerænnit Belgiamiut pærput 1830 kongertàrallugolo Leopolde, prinse Nordlermio. Nangartartekardlune kongiolerpok.

Kiglingee angirsuslalo.

Auangnamut kigliga Arfalliæt nunæt, kangimut Nordleet nunæt, kyammut Franskmajt nunæt, kingmudlo imak kidlek. — Angirsusekarpok 500 □ milinnik, innukardlunilo 4 millioninnik, katolikiursunnik. Franskmaïnangajektut okallukput.

Bryssele iglorpekkatejsa niakoræt pinnernersarallugolo, kongiblo nejugara; innukarpok 110,000nik piksarsiorfigigluardlunilo pinnersunnik puttortulliornermit adlænnidlo sennavingnit. Erkangoanepok *Vaterlo*, ilisimanekangalersok Bonapartib ajorsarneranit 1815. — *Gente* innulik 86,000nik, tamannut niuvernekangarpok

Digitized by Google

sennavigiksoudlunilo. — *Antverpe*, koub Sjeldib sinane, okallukfirksoalik pirsariakartunniglo sennavilik, niuvernekangarpok tamannut innukardlunilo 80,000nik. Sorsuktidlugit, kapseennik kunnunartomik illusimarsausartok. *Ostende* k'amutililirksoak niuvernekangartorlo. *Lutikke* ilisimadluarnilik autleitsiornernimit, kamikpaksænnik piarærsaïnerminit, mangertomik annoraksalliornerminit adlænnidlo sennavingminit.

Helvetia.

Kiglingee. Angirsusia.

Sveitzimiktog attekariok; republikiovok (kongètsok), 22nik augornilik *Kantoninnik* taïrsænnik. — Kiglikarpok auangnamut kangimudlo Nordleet nunænnut, kyammut Italiamut, kingmudlo Franskit nunænnut. — Angirsusekangajekpok 700 kippariksunnik milinnik, innukardlunilo millionik mardluk simnerdlugik, opernermingniglo illejsa Lutherib operkatej malleroangajekpejt, illejdle katolikioput. Nordleet okauzeet attungarnerrudlugit, Franskittog Italiamiudlo okauzeet attoriejt. — Augornernit tamannit audlartitæt kattersoraraut okiok atauziardlutik nunab nalekkersornera pirsutigallugo; katterifigisimasarpejdlo okiut kingurdlereeksardlugit iglorpejt okko: Berne, Zyrike, Lusernilo.

Illusee. Pekkotej.

Evropame kinginernik kakkartonersavok. Kyætæt tunganeput kakkarsoït *Alpinnik* attiglit, taukoa illejt aputæjuïtsoudlutiglo sermæjuïtsouput. Alpit k'eterpiænnetok attekarpok *St. Gothardimik*. Okiok 1800 Bonapartib sekkutorperksoæne illegallugit karsupa kakkar-

*

soak St. Bernhardimik attilik; Alpidlo pingasunnik pitsiænnik ituïfingnik akkosiniorej. — Kitæta tunganeput kakkarsoït *Jurœnnik* taïrsæt.

Imertokau, koeelo makkouput: *Rhine* Graubyndtimit audlarnernilik; *Aare Reussilo* nunab k'eterpianit audlarnerfiglik, auangnamudlo koglutik Rhinimut attapuk; *Rhonilo*, kingmut koglune Genfiblo tessersoa akkutigallugo Franskmajt nunænnut attarsok. — Tesserperksoeesa angnersarejt makko: *Genfimit attekautilik*, kyætikanniæta tunganetok; taursoma auangnanepuk tessersoæk *Neufchatele Bielilo;* tessersoak *Bodenmik* attilik auangnæt tungikannianepok; tessersoarlo *Vier-Waldstædtimik* attilik nunab k'eterpiakannianepok.

Sveitzib kakkarsoee naursorikkaut tipigiksunnik kaitsorsautiksænniglo. Innueesa piksarsiorfigidluarpæt nersutekarnek; nersutitik kakkarsoït akkornænnut ungorarejt, ivigikk'imeta akkorngeet. Nuna sennargvidluarnekangilak, tejmeitok viniksæt paurnædlo naursoput kakutigut tamaona kakkæn akkornænne. — Kakkarsoïttog savingminertokaut, ipaguartunniglo adlænniglo ujarakardlutik.

Ingmikortarneree.

Sveitserit nunæt imennangordlugo augorsimavok:

1) *Basele*, 2) *Argaue*, 3) *Schafhause*, 4) *Thurgaue*, 5) *Zyrike*, 6) *St. Galle*, 7) *Appenzelle*, 8) *Glaruse*, 9) *Graubyndte*, 10) *Uri*, 11) *Sveitze*, 12) *Untervalde*, 13) *Zuge*, 14) *Luzerne*, 15) *Soluthurne*, 16) *Berne*, 17) *Freiburge*, 18) *Neufchatele*, 19) *Vaadte*, 20) *Genfe*, 21) *Vallise*, 22) *Tessinilo*. Pingasut okko, Uri, Sveitze Untervaldilo siurdliudlutik ingmingnut kattikàrput. Neufchatele fyrstiofingmik attekarpok Preussidlo kongiæt nalegarallugo.

Digitized by Google

Iglorpej.

Schafhause, Rhinib sinane Helvetiab auangnæt tunganepok, niuverdluarnilik. Erkangoanepok Rhinib kordlortorsoa, kingiksusilik 40ngajengnik oktoutinnik. Kyætanepok *Zyrike*, tessersub attekame sinane; erka Helvetiame næggoringnerrovok. Kyætanekiok *Luserne* tessersub Vier-Valdstædtib sinane. Kitanekiok *Berne*, koub Aarib sinane, innulik 21,000nik. Kyætikannianepok *Lausanne*, augornerme Vaadtime, Genfib tessersoæta sinane; aursæt tamasa ornigausarpok tamannit erkame tekkyominarsusia pivdlugo. *Basele* iliniarfirksoalik niuverdluarniliglo. — *St. Gallene* sennavingme sennejnnik niorkotingalik; taursomatudlo ekiok *Aaraue*. — Helvetiab kangiæt tungane, Graubyndtime iglorpejt niakoræt *Kure*, Rhinib audlarnerfiæta sinane. — Kantone Vallise kakkæn akkornænne narksaïnavok, tekkirsusilik 17 milinnik innukangajektorlo 70,000nik; illauk'iejt kapseet illegejt *Kretininnik* taïrsæt. *Sittene* kisserdluïnak iglorpartara.

Genfe, imaloneet *Geneve* k'amutililirksoak koub Rhinib pæta sinanetok, innukarpok 28,500nik. Tussaumarsavok nunagiksusiminit sennavingminidlo, nællunærkutsiornek pivdlugo ingængmik. — *Neufchatele* kurssengnartunnik sennanilik, pingartunnik sennavikarpok.

Kongekarfik Frankrige.

(Franskmajt nunæt).

Kiglingee. Angirsusia.

Franskmajt nunæta auangnamut kigligæk kanale, Tullüdlo nunæta akkunardlertik Belgialo; kangimut

Digitized by Google

Nordleet nunæt, Helvetia Italialo, kyammut imak akkunardlek Spanialo, kingmudlo imarsoak Atlantimik taïrsak.

Franskit nunæt kongekarfiuïnaugalloartok, innueesa kongetsungortikalloarpæt okiomit 1793mit audlarnerdlugo 1804 tikidlugo; Bonapartible kejserekarfingortipa tajmanernit. Pærsitaumedle audlartitaudlunilo 1814, kingomut kongekarfeenangorpok. Okiok 1830 kongertik Kalit kollingæt, Bourbonninnik siualik, pærsipæt audlartidlugolo, Bourbonnidlo kinguejt kongeriomajungnærdlugit; Ludvig-Filippilo, Orleansib hertugianik taïrsak, kongertàrallugo. — Okiok 1790 kigline kigligilerpej, k'amutililirksoïdlo sissamæt pigigalloee sorsuktut illegeet tiguejt. Mersakut nuna angirsusekangajekpok 10,000 kippariksunnik milinnik, innukardlunilo 34 millioninnik. Kongionera kingorngutariakardlunilo nangartartekarpok. Innuee amerdlanerit katolikioput, adlædlo opersusimingnik attorneræt igdlersornekarpok.

Illusee. Pekkotej.

Franskit nunæt kiglikarfikarpok kakkarsoarnik attarsunnik angirsorsoarnik. Helvetiamit auïksarsimarsutigej kakkarsoït *Jurænnik* attiglit, Italiamit *Alpit*, Spaniamidlo *Pyrenæït*. — Auangnætale kitætalo tungæk narksakarnerropuk. — Koktokau, pingarneridlo makkouput: *Seine* (Sæne) iglorperksoït Parisimik attiglit akkornætigut koktok kingmukannerdlunilo Kanalimut attarsok; *Loire* (Loare) kyætæt tunganit audlarnerfilik, Orleanse sinasiordlugo, kingmut koglunilo imarsoarmut Atlantimut attarsok; *Garonne*, Pyrenæïnnit audlarnerfilik, kingmukannerlo koglune imarsoarmut Atlantimut attarsok; *Rhone*, Helvetiamit audlarnernilik, koglunilo kyætæt tungatigut imamut akkunardlermut attarsok; *Rhine*,

Digitized by Google

akkunardliusimarsok kiglikfioudlunilo Franskit Nordleedlo naasækingnut.

Pingarnerrursut pekkotej makkouput; naursuksæt, kapseet ingmikun-etut vinit, kiektoub nunæta paurnej tamardlit oliædlo. Amerdlak'igiputtog illupaksieksæt, sauæt merk'oeet, silkit, kangusak aukpallartok savingmerngidlo; sennarærdlugidle kissienne niorkotigisarpejt.

Iglorpej.

Nuna 86nik ingmikortarnekarpok, tamakkonanilo iglorpauput makko: *Dynkirke* imakut niuvernilik; *Kalais* (Kalæ), tersanga ikartarfikarpok Doverimut Tulluït nunænne. — Kitæt tunganeput *Breste* umiarsoallivigiksok, tersaneput sekkutounnut umiarsoeet amerdlanerit; *Nantese*, koub Loirib sinanetok, sennavirksoalik niuvernekardlunilo; *Rochelle* (Rosjelle) *Rochefortilo* (Rosjefortilo) imab sinanetuk. — *Bourdeaux* (Burdaa) koub Garonnib sinanetok, niuvernilirksovok, vineenangajegnik pingartomik. — *Bayonne*, tersane sennaukàrput autleisit pannej attekautigallugolo, Spaniab kiglingane niuverfiovok. — *Toulone*, imab akkunardliub sinane, k'amutilillerojurksoarmik umiarsoallivilik, tersanekiputtog sekkutout umiarsoeesa illejt. — *Marseille* (Marselje), iglorperksoït itsarnitsæt imab akkunardliub sinane, tamannut niuverningalik innuliglo 150,000nik. — *Lyone*, koub Rhonib sinanetok innuliglo 190,000nik, iglorpejt angnerit tugleræt Franskit nunænne; tussaumarsavok sennavigingnerminit, makkonunga pingartunnit, silkinnut pinnersarkotinnudlo. Siurdlermik kongertik Franskit pærsimarsuk, innuee kapseersoït tokotauput nalekkersoïrsut illæta, Robespierrib, isumaluksusianit. — *Strasborge*, nunab auïngnerane Elsasmetok, k'amutililinga-

kirksoak okallukfirksoaliglo itsarnitsamik tekkyominartomiglo, taursoma syarngeesa poæt kingiksusekarpok 449 oktoutinnik. — Tifasiksomeput: *Parise*, koub Seinib sinanetok innuliglo 900,000nik, Franskmajt iglorpejsa niakoræt pinnernersarallugolo. Kyætikannianepok *Versailles* (Versaljese), pinnersomik konginnut iglursoalik, kongit Ludeveet 14, 15, 16lo nejogarigalloæt. — *Orleanse* tussaumarsavok niviarsiamit, Tulluït nalegaunerænnit nunakatiminik pærsitsirsomit; kingorna Tulluït tigudlugolo ikuellekpæt.

Auangnekannianeput k'amutililirksoït makko: *Metze*, *Lille*, *Douai* (Duæ), *Valensiennese* adlædlo.

Franskmajt pigigiættog k'ikertak *Korsika*, nunamik kangikannianetok, pissiæt Genuesinnit, Ludeveet arkangæt tedlimæt kongiotidlugo. Iglorpejsa akkornænnit una kissime taïrsaussavok *Ajaksio*, Bonnapartib innuvia 1769.

Europab erkanengitsut peet makkogiput: Vestindiame, Akkillerngub auatane, k'ikertæk *Martinike Gvadeloupilo* adlædlo; Afrikab erkane k'ikertæk *Goree Bourbonilo*, 1830lo kingorna pigilerpæt pejaïrsortunnit tigursartik *Algiere* erkalo; Ostindiame iglorpejt *Pondichery* (Pondisjery) erkalo.

Italia.

Kiglingee. Angirsusia.

Italia nourksoudlune auatimine okko imaræk, *Adriatimik* attilik akkunardlerlo; kingmut auangnamudlo auiksartidmauæt Alpit Franskmajt Sveitsit Nordleedlo nunejanit. — Angirsusekangajekpok 5800 mdliamik kippu-

Digitized by Google

riksunnik, innueelo katolikiursut amerdlarsusekarput 23 millioninnik.

Illusee. Pekkotej.

Italia kakkartokau. Auangnamut kakkarej kingiktorsoït *Alpit*; illæt Savoyimetok, *Montblankimik* attilik, kingingnersavok Evropame, oktoutekardlune 7400 aleninnik. Taukonanga kakkarsoït kyammut attageekput nuna k'eterardlugo, *Apenninimik* attiglit. Angirsounnik kokangilak, makkole angnersauput: *Etsche* (Etaje) Nordleet nunænnit audlarnernilik, kangimukannek koktok; *Po*, kitanit audlarnernekardlune kangimut koktok, tamarmiglo imamut Adriatimut attapuk; *Tibere*, iglorpejt Romib akkornætigut koktok imamudlo akkunardlermut attarsok. — Italia taïrsaursarau Evropab nautsevianik, næggorikallunilo nunagik'igame. Amerdlangartunnik pekkotekarpok makkoninga: naursuksæneik, vininnik, paurnænnik tamalænnik, oliænnik, silkinniglo. Pitsiænnik nersutekarpok, pinnersunniglo ujarkænnik ipaguartunnik, kakkarsoarnidlo pejækkænnik.

Ingmikortarnerée. Iglorpej.

Italia augornekarpok pingasungordlugo: *auangnardlermik, k'eterdlermik kyædlermiglo.* Nalegavikarpok kapseennik ingmikun-etunnik.

Auangnardliub illega *Lombarde-venetianimik* taïrsak, 1815 kongekarfingortitaursok, Österrimiut kejseriæta pigiliga. Angirsusekarpok 850 □ milinnik, innulik 4½ millioninnik. Iglorpejsa niakoræt *Majlande*, 150,000-nik innulik, okallukfirksoalik pinnersomik silkinnudlo sennavilik. *Mantua* k'amutililirksoak Franskmajt illusimagamiko 1796—1797, tiguæt. — *Venedige*, innulik

Digitized by Google

95,000nik, kangaligamernitsamik niuverningalik, sennasimavok k'ikertænnut 136nut imame Adriatime; k'ikertædlo tamakko kattingatitsuput ikartarfingnit 306nit. Tussaumanekarpok tar'arsoutinnut sennavingminit, umiarsoarnudlo sennavingminit, okallukfirksoarminidlo pinnersorsoarmit, niorkartækkædlo akkillersangitsusiænnit. — *Verona*, koub Etschib sinanetok innuliglo 55,000nik, amiakotartovok itsarnitsænnik Romerit pigigalloarnerænnit. 1822—1823lo katterisimaufigæt kongit kapseet tersungalo pingitsut tugleesa.

Hertugekarfeek Parma Piasenzalo, Bonapartib nulliæta peek iglorpekkarpuk nunæk attekatikingnik.

Kongekarfik Sardinia. Iglorpejsa niakoræt kongiblo nejugarallugo *Turine* koub Poub sinane, innulik 130,000nik. Kangianepok *Aleksandria* k'amutililirksoak, taursomalo kyætanepok *Nizza*, imab akkunardliub sinane, akkilleriakangitsunnik niokaïserialik. — *Genua*, imab akkunardliub sinanetok, kangaligame nalegaitsogalloak, k'amutililirksoudlunilo niuvernekangarpok. Kongibtog pigigia k'ikertarsoak *Sardinia* innulik ½ milionimik. Iglorpejsa niakoræt *Kagliari* niuverningalik.

K'eterdlerme Italiamepok hertugersoakarfik *Toskana.* Iglorpejsa niakoræt *Florenze*, 90,000nik innulik tussaumaniliglo iglortaminit pinnersunnit. — Kidlerpaudlune, imab akkunardliub sinanepok niuverningalik *Livorno*, innulik 60,000nik, taukoa illejt 14,000 Jödioput.

Pavib nalegavia Franskmajt tigugalloaræt 1810, kingomudle tunniursavok Pavimut, Bonaparte sorartitaumet. Iglorpejsa niakoræt *Rome*, koub Tiberib sinane, innulik 150,000nik. Itsak Romerit nuna tamangajek nalegavigigadlarmarsuk, niakosimavok iglorpekkatiminut;

Digitized by Google

sullilo tajmanernitsænnik sennakarpok tupingnartunnik. Okallukfeenit amerdlarsorsoarnit Apostele-Pelimit taïrsak pinnernersavok tamæt nunæt okallukfeennit. Iglursoak Vatikane Pavib inniga, taunalo Katolikit pelleseesa niakoæt ivertitaursarau Kardinalinnit, Pavib tugleenit. — *Loretto* ilisimanekarpok Katolikit perk'iksiminermingnit tersungnartarnerænnit. — *Ankona* umiarsoallivilik innukarpok 25,000nik. — Pavib nunanekiok pigingitsa nalegaitsoralangoak *St. Marino,* tajmaitoursok okiok 1300 simnerdlugit.

Kyædliub Italiab nunartara *kongekarfik Neapele,* k'ikertarlo auatiminetok *Sisilia* illegallugo atauzimik kongilik; taïrsaursarau kongekarfingmik *Sisiliæk-mardlungnik.* — Tamarmik angirsusekarpuk 2000 kipparïksunnik milinnik innukardlutiglo 7½ millioninnik.

Iglorpejt niakoæt *Neapele* Italiab iglorpejsa angnersaræt, innulik 380,000nik, taukoa illejt amerdlarsout ajorsartouput, Lasaroninnik taïutiglit. Neapelib erkaneput tekkyominartut tupingnartut makko: 1) kakkak puttolirksoak akkosinioursok; 2) tessek Agnanomik attilik, illane pudlartalliortartok sordlo kaleglune, ervaga niglertuïnaugalloardlune; 3) nellongoarfeet kiegungnartut tessersub Agnanub sinane; 4) k'emmib karosuanik taïrsak pyoïnartok; 5) narksak, Solfataramik attilik, kamine illungarme kirsarpok, illane pyortardlune ikuelleksautisungnitsorsoarmik; 6) *Vesuve* ikuellarsorsoak kakkak, kingiksusilik 1840 aleninnik. Kapseeriardlune utsersorsimarsorsovok ikuellarsomik arsarsoarmik ujarkænniglo aumaurtunnik. Kristusib innuneræta kingorna okiok aglengnekarmet 79, iglorpejt pingasut kadlerpej utsikigulanerme arsarsoanik. Kadlikkæt tauko arksaglugit, mersakut iglursoeet nerpsaursalerput. —

Digitized by Google

Kakkab sinane vinekotit pitsiejt naursoput. — Kangidliovok *Brindisi*, kyædliovorlo *Reggio*, Neapeliblo Sisiliablo ikerasækit sinane.

K'ikertak Sisilia iglorpeliovok okkoninga: auangnæt tungikannianepok *Messina*, kyætaneporlo *Syrakusa*; taukoa akkunekanniængnepok ikuellarsorsoak kakkak *Ætna*, kingiksusilik 5000 aleninnik. Utsersorame 1693, innuïerksoït 90,000 tokopej. Kitæt tunganepok *Palermo*, iglorpejt niakoæt innuliglo 175,000nik. Kongekarfik tauna næggorik'ersok, kissiennile iktolarajukau.

Italiamuttog illangusimagiput k'ikertæt okko: *Malta*, Sisiliab kyætanetok, kakkaïnangajaursok, Tulluït pigiligæt okiok 1800; iglorpara *Valette*, k'amutililirksoak. — *Elba*, 7 kippariksunnik milinnik angirsusilik, Toskanab auatanepok. Bonaparte siurdlermik sorarsitaumet 1814, taursomunga tunniursaugalloarpok, erngeïnarle k'emekpa; mersakut Toskanab hertugersoæta pigilerpa. Savingminertovok iglorparallugolo *Porto Ferrajo*, k'amutililik innuliglo 3000nik.

Tyrkia.

Illusersornera.

Tyrkit nunarejt Evropab, Asiab Afrikablo illejt, attekartut kejserekarfingmik. Kejseriæt (imaloneet Sultane) nalekkersoïok nangartartekarane; kissiennile 1826 tikidlugo persakotigigalloarpej sekkutoune Janitskarinnik taïrsæt. Tajmane nakinangartomik nungutitauput. Tuglerpiæta taïutiga vizirersoak, tugleelo kattisimarsarangamik, divanimik attekarput. Koïsimangitsutut-edlutik Muhamede profetigæt, tajmaitomik Muhamedaninnik taïrsauput.

Digitized by Google

Kiglingee. Angirsusia.

Tyrkit nunæta, Evropab illæta auangnamut kigligæk Ungare Russidlo nunæt; kangimut imæt k'ernertok, Marmora Arkipelagusilo, tauko imæt pingasut ikerasængnit mardlungnit attaput, Konstantinopelib ikeranit Dardanellidlo ikerænnit; kyammut Grækerit nunæt; kingmudlo imak Adriate. — Angirsusekangajekpok 10,000 kippariksunnik milinnik; innueelo amerdlarsusekarput 11 millioninnik.

Illusee. Pekkotej.

Nuna kakkartokau, kissiennile næggoringnersæt illegæt Evropame, sillalo pitsiaukallunilo perk'ingnarpok. Tunnidlaut pestimik taïrsak attorajukæt, sillamit tajmaëngikalloarpok, innuïdle uniktiniægeksaralloartik sokotiginginamiko opepiluksusimingnik. — Koeesa angnersaræk: *Donaue*, nunab k'ekkatigut koktok imamudlo k'ernertomut attarsok; *Pruthilo*, auïksartisimaniktok Russit nunænnit Donauimudlo attarsok. — Pekkotej pingarnerit makkouput: naursuksæt, nersutit, vinit, kyatæta paurngej, naursut merk'oursaglit annoraksieksæt silkidlo.

Ingmikortarneree:

1) *Romania*, 2) *Bulgaria*, 3) *Servia*, 4) *Bosnia*, 5) *Moldaue*, 6) *Vallakia*, 7) *Masedonia*, 8) *Albania*, 9) *Thessalia*, 10) *k'ikertædlo*.

Iglorpejt:

Konstantinopele niakoræt iglorpekkatejsa, Asiamut ikerub attekame sinane, umiarsoallivigiksok innukartorlo 600,000nik. Kejserib iglursoa seraillimik attilik neju-

Digitized by Google

gæt 6000 innuït. Grækerit nuna pigigadlarmarsuk, kejsereesa nejugarimigæt okiok tikidlugo 1453; tajmanile Tyrkit tiguæt. Kitikannianepok *Adrianopele*, Konstantinopelimik tuglersoïrsok, innulik 100,000nik. Russidlo sorsukamik, taukonangalo ajorsartitaudlutik, sajmaunertik nevsoærpæt tersane 1829. — Tajmane fyrstekarfeet Moldaue, Vallakia Servialo, Tyrkit pigigalloeet, ingmikut-etunnik nalekkersornekalerput igdlersornekardlutiglo Russinnit, kissiennile akkillersarkorsaudlutik Tyrkinnut okiut tamasa.

Moldauimepok *Jassy* 30,000nik innulik, Vallakiamepok *Bukareste* innulik 60,000nik, Serviameporlo *Belgrade*, k'amutililerojurksoak illusimanekangartartogalloak sorsuktidlugit, innulik 30,000nik niuverdluarniliglo. Taïrsæt pingasut tauko tamarmik iglorpekkamingnut niakouput. Fyrstekarfeet taukoa ingmikut nalegaglit innueet amerdlanerit Grækerisut kristumioput.

Masedoniamepok *Saloniki*, niuverdluarnilik sennavirksoaliglo, innukartorlo 70,000nik.

Tyrkit peet k'ikertæt næggorikput angnersarædlo *Kandia*, itsak Kretamik attilik, imame akkunardlermetok, innulik 300,000nik; amerdlanerit Grækerioput. — K'ikertænnit Arkipelagusimetunnit *Lemnose* pingarnerrovok.

Grækia

(Grækerit nunæt).

Grækerit nunæt, itsarnitsamit tussaumarsaungartok, angirsusekangajekpok 800 kippariksunnik milinnik; kiglikarporlo auangnamut Tyrkiamik, kyammudle, kangimut kingmudlo imaræk imæk akkunardlek Arkipelagu-

Digitized by Google

silo. Innukarpok millioningajengmik, ingmikut Kristumiursusekartunnik. — Pekkotej pingarnerrursouput makko: kajurseksæt mardluït, suaurseksædlo, oliæt, paurnaursangoïdlo.

Grækerit nunæt kangaligame Tyrkit pigigalloarpæt. Siurdlermik Tyrkit nalegaursusiæt ingmingnut pærniarkàralloarpæt okiok 1821; kingorna okiut 8 sorsungardlutik, kesame 1829 pærput Tyrkinnit, igdlersornekaleramik Russinnit Franskmajnnidlo Tullungnidlo. Nunab kiglingee nællunærmeta, igdlersoïrsunnit kongingortitavok Otto, Bajerib kongiæta ernera, okiok 1832. Ingmikortarnekarpok imennæk: 1) *Livadia*, imaloneet Hellase, 2) noursoak *Morea*, 3) *k'ikertædlo*. — Livadiametok kanganitsamik tussaumaningalik *Athene*, mersakut iglorpejt niakorilerpæt, kongiblo nejugara. — Moreame imaloneet Peloponnesimepok *Mistra*, taursoma erkaneput itsarnitsamik tussaumaningaglub Spartab iglokoee. Moreameportog *Nauplia* niuverningalik. — K'ikertænnit pingarnerrovok *Negroponte*, angnerrursok Arkipelagusimetunnit. Taunalo k'ikertædlo *Sykladinnik Sporadinniglo* taïrsæt Grækerit pigigiejt.

K'ikertæt illegeeksut Joninnik taïrsæt.

Grækerit nunæta kitaneput k'ikertæt arfanek mardluk, Joninnik taïrsæt, kongetsut. Kangaligamersoarle kongetsub Venedib igdlersugarigalloarpej, okiorle 1797 Bonapartib Venedige tigumago, Franskit pigileriejttog k'ikertæt tauko. Okiok 1800 kongetsungorput Tyrkinnit igdlersornekalerdlutik, kingomudle utertitaugiput

Digitized by Google

Franskmajnnut 1807. Tulluït tiguejt 1810, amale 1815 kongetsungortitaugiput, Tullungnit igdlersornekalerdlutik. Ingmikortardlutik illusersornekarput. Innueet 200,000-oput, amerdlaneridlo Grækerisut opersusekarput. Angirsusekarput k'ikertæt 47 kippariksunnik milinnik; pingortitaringarnerrovejt kyatæta paurnej, vinit, serkorpalluktut paurnaursangoïdlo. — Iglorpejt pingarnerrursouput: *Korfu*, nunamik illusersoïrsut katteritarfiæt, iliniarfirksoalik, *Zantilo*, taukoa k'ikertækik attekautigæk. K'ikertak Zante taïsarpæt Levantib naursoanik sillagiksusia pivdlugo. — K'ikertænnik illusersoïrsut Tulluk niakoræt.

Asia.

Asiab auangnamut kigliga imak sikkoæjuïtsok, kangimut kyatæta imarsoa, kyammut imak Indimik taïrsak, kingmudlo Araberit iterdlerksoæt, Afrika, imak akkunardlek, imak k'ernertok Evropalo. Angirsusekangajektipæt 800,000 milinnik kippariksunnik, innukartidlugolo 550 millioninnik. Auangnæt tunga illungat Russit pigilerpæt; kangiale k'ekkalo Evropamiunne sulle ilisimadluægaungilæk.

Illusee. Pekkotej.

Asia kakkarsoarnik attarsortokau. *Uralinnik* taïrsæt kigligejt Russit nunejsa Evropame Asiamilo; *Kaukasuse* imæk k'ernertub Kaspiblo akkornængnepok. Imak *Kaspe* tessersovok nuname angnerrursok, 6000 kippariksunnik milekarame. *Himalaja* Asiame kakkæt attarsut kinginersaræt, illædlo *Davalagirimik* attilik nunab kane kakkakaminit kinginekatekangilak, 27,000nik

Digitized by Google

oktoutilik. — Pingarnerit iterdlerksoee okkoupât: *Arabiab*, *Persiab Bengaliblo* iterdlej, imamiglo *Okotzimik* taïrsak.

Asiab pekkotej pingarnerrursouput makko: nersutit, merk'oursaglit naursut annoraksieksæt, silkit, kaffit, theet, akkotiksæt, kakkænnit pejækkæt, k'erssuït pinnersut, pinnersarkotit ujarkæt akkissout, sapangæt uïdlut illoænnetut, auatiksædlo.

Asia angirsorsogame, sillæta kannong-esusia arsigeengilak, tajmaitomiktog næggoriksusia arsigeenginiok. Kyatæta tunga pigingnerrovok nunakaminit, akkissonernik pekkotekarame; kissiennile tersanetut næggoriksut kiglikariputtog narksarsoarnik sioraïnarsoarnik, karsuïnarsoarniglo. Sivisorsoarnik udlut kapseet ingerdlarsarirsænnik sioraïnarsoakarpok tamatigut tamaona; puïlarsokarangamigle, erka tava korsorpallugarau næggoringnermit, k'ikertætudlo tautokardlune siorarsub k'ekkane.

Asiamiut arsoaromatokaut, kongitiglo nangartartekaromangitsut naleïnarpejt. — Asiab auangnæta tunga, imab sikkoæjuïtsub sina innukarpok nællungajektokuloursunnik, imakudlo nunakudlo piniarnermit innursutilingnik. — K'ekkanetut angalarsuïnauput iglokarfikaratik nersutekarnermidlo innursutiglit. Kyatætale tungæta innuee ilisimanerrursouput sennadluartonerrudlutiglo.

Ingmikortarneree. Iglorpej.

Asia ingmikortararæt pingasungordlugo: *auangnardlek, k'eterdlek kyædlerlo.*

Asiab auangnardliub nunartara Siberiarsoak, Russit piæt, taunale siornagut okalluktuarærsimavok.

Digitized by Google

Asia k'eterdlek imaloneet Asiab kinginera angingajektomik nalegavikangilak, tamangajengmile piginilik erkardliminit. Augornekarpok imaëlivdlugo: 1) *Russit peet*, taukonanga pingarnerroput *Grusia* imaloneet *Georgia Serkessialo*, imæk k'ernertub Kaspiblo akkornængnetut. Innueet nalegakangingajekput. Iglorpartarejt *Tiflise* niuverningalik, *Derbente* k'amutililirksoak, *Erivane* kakkarsub Araratib erkanetok, *Bakulo*. 2) *Nalegaitsok Tartaria* imaloneet *Turkestane*, imab Kaspib kangianetok, nunarsovok innulik 5½ millioninnik, Muhamedaniursunnik. Erkardlereeksitarput kapseengordlutik, taukoa illejt *Usbekkit*, *Turkomannit Kirgisidlo* angalarsuïnauput, *Bukaridle* iglokarfikarput nejukkamingnik. Nalegaunersejt taïrsarejt *Kaninnik*. Pingarnerit iglorpejt makkouput: *Samarkande*, *Bukara Kivalo*. 3) *Kinab pee* okkouput: a) *Mongolia* kyammut attarsok Kinamut. K'ekkane kingiktometok puekkortorsoak narksak sioraïnarsoak, *Kobimik* attilik, tajmaëkatejsa angnersaræt Asiame, tekkirsusilik 400 milinnik, silliksusiliglo 100nik. Mongoliamiut erkardlereeksitarput mardlungordlutik, ima taïutilioudlutik: *Mongolit Kalmukkidlo*. Sivisomik nalegaunersaugalloarput Asiame, mersakudle kaneet Kinamiunnik nalekkersornekalerput. Tamangajengmik angalarsuïnauput nællursungajaudlutiglo. b) *Tungusia* kangimut kiglikarpok kyatæta imarsoanut. Nuna sennargvinek sapernakau, silla issipetlak'imet; tajmaitomik innuee innursutiksarsiorput nersutekarnermit, aulisarnermit autleïniarnermidlo. Angalarsuïnaugiputtog nællursoudlutiglo. d) *Tibete*, Indiab auangnanetok, kingikallune kakkartokallunilo issikau; tajmaëname, Helvetia arsisimaka. Iflernartortokaut aukpallartomik kakkej koeelo. Nalekkersoïrsoeesa angner-

Digitized by Google

sæt Dalaj-Lamamik taïugavok, Guditudlo illivdlugo tuksiarfigirsaræt.

Kyædlek Asia ingmikortarnekarpok arfaneglingordlugo okkoursunnik: 1) *Tyrkit piæt* Asiame, nuneksarsoak, Evropame nunænnit mardluriardlugo angnerrursolik; k'ikertædlo illaliudlugit angirsusekarpok 21,000 kippariksut milit simnitsiardlugit, 11 millioninniglo innukartok, tamalernik ima taïursilingnik: Tyrkit, Grækerit, Armenianit, Araberit Jödidlo. Koeesa angnersaræk *Tigrise Evfratilo*, tamaïnarmik kyammut koglutik Persiab iterdlerksoanut attarsuk. Kingmut noursoak, imab k'ernertub kyætanetok, akkunardliublo auangnanetok, Arkipelagusiblo kangianetok, taïutekarpok *Anadolimik* imaloneet *Natoliamik*, umiartortunnidlo taïrsaursarau *Levantimik*; kangaligame tussaumarsaungartok, attekaradlarame Asiamik mingnerrursomik. Iglorpartarej makko: *Smyrna*, pingarnerrursomik niuvernilik Levantime, innukartok 125,000nik, taukoa illejt 35,000 kristumioput. Nunæt tamarmik tersunga umiartortoglit audlartitamingnik tersanetokarput, innuvtamingnut parsiniktuksænnik Konsulinniglo taïrsænnik. *Angorab* 20,000nik innuglub piksarsiorfigej sauaursame merk'oeet niorkotigingardlugidlo. *Skutari*, niuverniæt kattersorfigirsartægæt, Konstantinopelib akkianepok. Tersaneput tekkyominartut Tyrkit illor''reet.

Syriab kangaligame Syriamik, Fönisiamik Palæstinamiglo (Jödit nunænnik) taïrsæt, imablo akkunardliub sinanetut nunartarilerpej, iglorperallugidlo makko: *Aleppo*, iglorpengarsoït niorkotingaglit Indiamit Persiamidlo pirsunnik. *Damaskuse*, tussaumaningalik sennavirksoarminit, niorkotimingnik angadleksirsut kattersorfigæt. *Jerusaleme Bethlehemilo*, ilisimaningaglik Annaursirsub

*

Digitized by Google

nejornerængnit, mersakut soursusekarungnærpuk. — *Irak-Arabib*, kangaligame Babyloniamik Kaldæamiglo attekartogalloab iglorpartaræk itsarnitsamik tussaumaningalik *Bagdade*, 100,000nik innulik, *Bassoralo*, niuvernekangartuk; kingurdlek pingarnerrudlune, tamannit nunænnit niuvertut niuverfigimarsuk. Bassora orpikperksoït akkornænnepok, palminnik taïrsæt. — *Armenia* innukarpok kristumiunnik niuverniartunnik; iglorpartara *Erzerume*, Evfratib puïlarsoeesa erkænnetok.

K'ikertæktog *Syperne Rhodusilo* imame akkunardlermetuk Tyrkit pigigiæk.

2. *Arabia*, Tyrkit Asiame nunæta kyætanetok, angirsusingajalik 47,000 kippariksunnik milinnik, innukarpok 12 millioninnik. Sioraïnarsoarnik narksartokau, imekarnersejle næggorikaut. Kitæta tunganepok kakkak *Sinai*. Pekkotigingarnerrovej kaffit, akkotiksæt, kamelit, pinnersudlo hestersoït (k'emmersoït). Iglorpejsa pingarnersarejt makko: *Mokka* ilisimanilik kaffigingnerminit; *Mekka*, tersane okiok 570 innuvok Muhamede, Tyrkit opersusiænnik audlarneïrsok; taursomalo auangnane *Medina*, Muhamedib illivekarfia. Tauko tamangmik okiut tamasa ornigausarpuk tusinderperksoarnit opertejnit, tuksiariartortunnit innuviane illor''ranilo. Araberit erkardleedlo Muhamedimut opersusekarput. — Kapseïoudlutik ingmikortouput, ingmikut nalegakardlutik Emirinnik Sjejkinniglo taïrsænnik. Illejt Beduïninnik taïrsæt angalarsuïnauput.

3. *Persiab*, Arabiab Tyrkidlo piæta Asiame kangiængnetub pigingarnerej makko: vinit, nersutit, silkit; pekkotigigiejtog kaitsorsautiksæt, paurnæt pitsiejt kakkænnidlo pejækkæt. Iterdlerksoa sapangarikpok pinnersunnik. — Pingarnerroput iglorpej makko: *Kanda-*

Digitized by Google

hare koub Indusib sinane, *Teherane* Persiarpiame, *Isfahanilo*, nunab k'eterpiakannianetok. Persia kangaligame atauzenarmik kejserekarfikaralloarame, mersakut pingasungolerput nalegavee ingmikut nalegaglit, makko: *Persiarpiak*, *Afganistane Beludsjistanilo*. — Nuna innukangajektipæt 22 millioninnik, Muhamedimut opertunnik, angirsusekangajektidlugolo 43,000 kippariksunnik milinnik.

4. *India*, kangidlermiktog Indiamik taïugaursok, ingmikortiniardlugo Indiamit kidlermit, akkillinermetomit. Nuna illungarme næggoringarkau pitsiaursunniglo pekkotekangardlune makkoninga: ujarkæt pinnersarkotit, tajmaëtokatejnnit pitsiaunerrursut, diamantinnik taïrsæt, silkit, merk'oursaglit orpingnit naursut pitsiaungartut, amerdlangartorsoïdlo akkotiksæt. Indiamiut amerdlarsorsoarnik sennajuartouput annoraksænnik pinnersunnik, tamakkolo aitsigauput tunniniægaudlutiglo Evropame. Koeesa angnersaræk *Induse* kangiætalo tunganetok *Gangese*, tamarmik kyammut attaniglik. Angirsusekarpok 100,000 kippariksunnik milinnik, innukardlunilo 172 millioninnik.

a. *India* Gangesib kitanetok, angirsusilik 60,000 kippariksunnik milinnik innukardlunilo 136 millioninnik, kapseenne erkardlereeksitartunne innungne pigirsavok. Innueenit adlænnik nalegakangitsunnit Sejkit amerdlanersaudlutiglo pingarnersauput.

Nunab sinej illungasa Evropamiut pigejt. Portugamiut pigæt *Goa*, kitæta tunganetok erkalo. Kablunajt pigigalloæt *Trankvebare* k'amutililiktalo Dansborge, kangiæta tunganetok, Bengalib iterdlerksoæta sinane, mersakut Tullungnut tunnisimavok. Iglorpejt erkædlo, iglorpejtsiartalik 15nik, innukarput 60,000nik. Tran-

Digitized by Google

kvebarimit Indiamiut kolsimangitsut siurdliudlutik satinialerkàrpejt. — *Pondisjery* erkalo, Trankvebarib auangnanetok Franskit pigæt.

Kalkutta Bengalimetok, Gangesib sennimut saneræta sinane, innulik 600,000nik, taïrækkæt auangnardleræt; niakovok Tulluït pigirsejnne Indiame kangidlerme (Ostindiame). Pigirsætik taukoa agdlisingarpejt sorsungnermik, innukalermeta 125 millioninnik milekardlutiglo kippariksunnik 52,000nik. Tulluïttog pigirsænne iglorpæk okko ekipuk: *Madrase* innulik 400,000nik, *Bombajilo* innulik 170,000nik.

b. *India*, Gangesib Bengaliblo iterdlerksoæta kangiængnetok, sulle Evropamiunnit tikidluarnekangarnek ajorpok. Nalegavee pingarnersauput okko: kejserekarfik *Birma*, kongekarfik *Siame*, noursoarlo *Malakkamik* attilik adlædlo. Kingurdliub innuee, Malajinnik taïrsæt, muhamedanioput umiartornermidlo piksarsiorfikardlutik.

c. *Indiab k'ikertej* amerdlakaut. — Trankvebarib kyæterpianepok k'ikertarsoak *Sejlone*, innulik millione simnerdlugo. Kangaligame Arfalliæt pigigalloarpæt, Tulluïdle arksarpejt okiok 1797. Iglorpejt *Kolombo*, innuglit 50,000nik, nalekkersoïrsut nejugarejt. — K'ikertarsoït okkoa sissamæt, *Sumatrab*, *Javab*, *Borneub Selebesiblo* attekautigæt ikeraserksoak Sunda, Javab Sumatrablo ikeræk. K'ikertæt taukoa illejt pekkarfigejt Arfalliæt. Javametok *Batavia*, sillardlungnerminit nappajanarnerminidlo tussaumarsaungartok angnersaræt pingarnersarallugolo Arfalliæt pigirsejsa Indiame. — Borneub auangnaneput k'ikertæt *Filippininnik* taïrsæt, iglorpartaglit *Manillamik*; Spanierit pigirsejnne akkimanersavok

tauna. K'ikertæt *Molukkit*, akkotiksænnik næggoriksut, Arfalliænnit pigirsauput.

5. *Kina* kangimut kigliga kyatæta imarsoa, auangnamut Mandsjuria Mongolialo, kingmut Tibete, kyammudlo India. Angirsusekarpok 80,000 kippariksut milit simnerdlugit, innukartitaudlunilo 230 millioninnik. Illaliudlugidle taïrækkæt Mongolia, Tungusia (Mandsjuria) Tibetilo angirsusekarpok 275,000 □ milinnik innukardlunilo 300 millionit simnerdlugit. Kejseria nalekkersoïok nangartarteidlune. Kina kakkartokau koksoartudlunilo. Innuee sulligajuktokaut sennarikallutiglo sulliamik illejnnik; kissiennile nersorkotokaut pekkosersokallutiglo, nællursætiglo iliniaromangipetlakejt. Pekkotekangarkau pitsiaungartuunik; tersanga pirsaukàrput kogluïæt silkinnik pirsarfeet; tersangaïnangajek teet tamarmik pirsartouput, mar'arniglo kaumarsulliornek tersane nervsarkàrpok. Iglorparej okko:

Pekinge auangnamut kiglingæta erkanetok iglorpekkatejsa niakoræt, kejseriblo nejugarallugo; innukarpok 2 millioningajengnik. *Nankinge* Pekingib kyætanepok. Kyætanetorlo *Kantone* Asiame niuverniglit pingarnerit illegæt; Kinamiut umiarsoakarfeennit taunaïnak tikikorsavok Evropamiut umiarsoeennut.

Kinab kangianepok *noursoak Korea* ingminik kongilik, Kinamiudle kejseriæt nalegarigivdlugo.

6. *Japane*, kejserekarfingmik taïrsak, kapseïursunnik k'ikertavok Kinab kangiane; illæt *Niponimik* attilik angnersavok. Umiarsoallivik atauzenak tikikorsavek Arfalliænnut, tejmeitorle niuverdluarkorsauminatik. Nuna iflernartokarpok aukpallartomik kakortomiglo, tekardlune tetorfillieksakardlunilo kaumarsuksænnik, niorkotiksakardlunilo nellinginarnik kallipækkænnik.

Digitized by Google

Afrika.

Kiglingee. Angirsusia.

K'ikertangajerksovok sillingangitsomik attanersalik Asiamut. Auangnamut kigliga imak akkunardlek; kangimut kigligej Asia, Arabiab iterdlerksoa Indiablo ima; kyammut kingmudlo imarpirksoak Atlantere. Angirsusekartipæt 530,000 kippariksunnik milinnik innukartidlugolo 100 millioninnik.

Illusee. Pekkotej.

Afrika nunakaminit nak'ingajengnerrovok, narksartejlo sioraïnarsoït angikatekangilæt. Tamakkoale næggoringnersejt innukartogiput tejmeitok. — Attarsunnik kakkartarej okko, *Atlasimik* taïrsæt, kitikanniæta tunganetut. — Kangersoaræk okko: *korsorpalluktomik* taïrsak, kitæta tunganetok, *nerigugluarnerublo kangersoa* (*Kapmik* taïrsak), kyatæta tunganetok. — Tamangajengme kieksusiá nagliungnakau, tajmaitomik kiengartub naursoee kissisa naursorej. Pingarnerroput makko: naursuksæt, ingængmik kajurseksæt suaurseksædlo kakortut, vinit pitsiaungarnerrursut, nersutit, iflernartok aukpallartok, naugoaitsudlo tugarsoeet. Kangaligamenartog innuïee niorkotaugalloarmiput, Evropamiut pissiarallugit, okiut tamasa 100,000 simnerdlugit aitsertarmatigit Akkillerngub nautsevirksoeenut. Kapseersoït umiarsoarnetidlutik tokorsaraut nagliungnermit; illejdlo næglinangartomik anniartitaursaraut, kivgangorangamik Evropamiut nautsevirksoeennut. Mersakudle tamanna innungnik niorkotekarnek sojungnærtitaulerpok, kongit nalekkeïmeta sorartikudlugit. Malleroægeksaursomik tamattominga audlarnerkàrput Kablunajt Tulluïdlo.

Digitized by Google

Ingmikortarneree. Iglorpej.

1. *Ægypte* auangnardliovok Afrikame, imab akkunardliub Arabiablo iterdlerksoæt akkornængne, itsarnitsamik nunakaminit tupingnartongartok. Narksaïnarsogalloarpok sengungaudlune, 9000 kippariksunnik milinnik angirsusingajalik, k'ekkagudlo kogaudlune kongmit *Nilimit*. Aursæt tamasa supinerminit kadlersaramiuk nuna, næggoriksarara taursoma. Piginekarpok nuna Tyrkit kejseriænnit, kissiennile pigirsanik attekartitauginnarpok, tugliæta Mehemed-Alimik attiglub nangartartejdlune nalegaufigimago. — Pingarnerit iglorpartej okkouput: *Kairo*, Afrikame iglorpejt angnersæt, koksub Nilib sinane, innulik 300,000nik, *Aleksandrialo* niuverdluarningalik imab akkunardliub sinane. Taursoma erkanepok *Abukire*, tussaumanilik sorsukk'imeta, Tulluït umiarsoarne nalegaunersæta Nelsonib Fransk-majt umiarsoeet suksaujungnærtimagit okiok 1798.

2. *Nubia*, Ægyptib kyætanetok, ilisimadluarnekangilak. Nuna kapseennik nalekkersoïrsokarpok, Ægyptib kongiursanik nalegaunersalingnik. *Sennarigog* angnersavok iglorpejnit.

3. *Abyssinia Habessinialoneet* atauzenarmik nalegakaralloartok Negusersoarmik taïutilingmik; mersakudle Gallanegerit nunab kyatæta tunganik arksarpæt, auangnætalo tungane ingmingnut sorsuïnarput. — Nunab innuvtejsa Kristumiut opersusiæta illa attuarpæt. *Gondare* iglorpejt niakoræt. — Koksoak *Nile* tersanga audlarnerfikarpok nunamit.

4. *Barbaria* imab akkunardliub sinanepok nalegaufigifigallugidlo okko:

a. *Fetze Marokkolo* atauzenaudlutik auangnæt tungikannianetoupuk, angirsusiglik 14,000 kippariksun-

Digitized by Google

nik milinnik, nangartarteitsomik nalekkersoĩrsiglik kejserimik taĩutilingmik. *Marokko* iglorpekkatejsa niakoræt. *Fetze* niuvernekangalik, *Mekinesilo* kejserib nejuga.

b. *Pejaïrsortut nalegaufeennik* taĩutiglit, okkoursut: *Algiere*, *Tunise Tripolisilo*, Marokkub kangianeput; tamarmiglo iglorpejt angnersakardlutik nunab atteenik attilingnik. — Franskit 1830 Algiere tiguæt, nalekkersoĩrsoalo pærsidlugo nunamut adlamut audlartipæt. — Tunisib nalekkersoĩrsoa taĩrsaursarau beyimik, Tripolisiblo deyimik. Franskmajt Algiere tigungikadlarmarsuk, taukoa pingasut sorsuĩnarpejt kristumiut umiarsoeet illungasa, innueedlo tigusardlugit nægglingnartunniglo kivgartortidlugit. Tajmailliorkongikunigle kissienne akkillersuĩnardlugit.

5. *Sahara*, sioraĩnarsoak narksak, Barbariab kyætanepok. Sillame tamannit tajmaetokaminit angnersavok, angirsusekarame 100,000 kippariksunnik milinnik; kakutigudle tamaona næggoringnersakariok. Innukarpok ingmikortunnik kapseennik angalaĩnartunnik. — Kyætanepok *Nigritia*, kolik *Nigerimik*, Guineab iterdlerksoanut attarsomik. Tersanga nunamit innuĩt kapsersoĩt k'ernertut siornaligame attigausarput kivgeksiarallugit Akkillinermut.

6. *Senegambia*, kakkalirksoak nuna kitæt tungane, koksoakarpok *Senegalimik Gambiamiglo*; silla kiengnersaudlunilo nappajanarnerrovok Afrikame. Senegalib panetok k'ikertak *Goree* Franskmajt pigæt, Tulluĩdle k'ikertautigæt *Jamese* Gambiab panetok. Tulluĩt pigigiæt *Sjerra Leona*, innulik k'ernertunnik kivgaujungnærsitænnik. — Nunab kingmut noua taĩrsaræt *kangermik-korsungmik*.

Digitized by Google

Guinea iterdleksimarsok kyammut ingmikortarnekarpok auangnardlermik kyædlermiglo taïrsængnik, kapseenniglo nalegaufikarfioudlune. Imab sinane Evropamiut niuverfikarput; Tulluït pigejt k'amutililingoït *Kabo Korso* adlædlo; Kablunajt pigejt *Kristiansborge* adlædlo k'amutililingoït. — Guineab kyædliub nalegavikarfeesa angnersaræt *Kongomik* attilik.

8. Nuna Afrikab kyammut isua *Kap-mik* taïutekarpok. Kyammut sinane iglorparigalloarpæt Arfalliæt *Kape*, nerigugluarnerub kangeræta erkanetok; tigursavorle kingurdlermik sorsungmeta Tullungnit. Ilisimanekarnerrovok viniminit, Evropamiudlo umiarsoeesa Indiamut Kinamudlo ingerdlarsut takkoeksarsiorfigisarmarsuk.

9. Nalegaveek *Monomotapa Zangebarilo* Afrikab kangiæta sinanepuk. Portugamiut tersane pekkarfikarput; Mosambike niuverfikarnersaræt.

10. Afrikab kyatæta tunga tifasiksometok, innulik k'ernertunnik ingmikut-etunnik, sordlo *Kafferinnik Hottentottinniglo* adlænniglo, ilisimadluarnekangilak.

11. Afrikab auatane pingarnerrursut k'ikertæt makkouput:

Madagaskare Afrikab kangiæta auatanepok, Mosambikib akkerpiane; kissienne Evropamiunnit nejornekangilak. K'ikertakaminit angnersavok Afrikab erkanetunnit, milekarmet 10,000 kippariksunnik angirsusia.

Kangianepok k'ikertak *Moritzimik* attilik, Isle de Francimik attiliogalloak, Tulluït Franskmajnnit tigursæt 1814. Tobajt, sukkut, kaffidlo pekkotigej.

Afrikab kitanepok karsoïnangajek k'ikertak *Sankt-Helena*, imame Æthiopime, tekkirsusilik 2½ milinnik tajmalo silliksusilik; Tulluït pigæt. Tersunga Bona-

Digitized by Google

parte audlartitavok 1815, tersanilo parinekangardlune innujuarpok tokominun aglæt 5 Maj 1821; tersanitòg illor"rogalloarmimet, aitseit nunakatejsa timma Parisimut asimauæt.

Auangnekannianepok ama Tulluït pigirsæt k'ikertak *Ascensione*, imaloneet k'illaliarfiub k'ikerta.

Senegambiab kitaneput kangerub korsub k'ikertej, Portugamiut peet; angnersaræt *Sankt-Jagomik* attilik.

Marokkub kitaneput k'ikertæt *Kanarinnik* taïrsæt, vinigiksut Spaniamiunnidlo piginiglit. Kopanauarsungoït Kablunajt peet nunarirpiarpejt tauko. Angnersæt *Teneriffamik* taïrsarpæt, kakkarsoalik ikuellarsolirksoarmik, *Piko de Teneriffamik*, 6000 oktoutinnik kingiksusilingmik.

Taukonunga illangusimagiok k'ikertak vinigingartok *Madera*, innulik 100,000nik, Gibraltarib ikeræta kiterpianetok, Portugamiunnit piginilik.

Amerika

(Akkillinek).

Kiglingee. Angirsusia.

Akkillerngub ingmikorsusia imaloneet attanekarsusia Kaladlit nunænnut, k'ikertaursusia nunaviursusialoneet siunekarnekangilak. — Tulluïdle imamut sikkoæjuïtsomut umiartortaramik, k'ikertautilerpæt. — Kangimut kigligæk imæk Atlantere Æthiopilo; kyammut kingmudlo imak kaitsunganertòk imaloneet kyatæta ima; auangnamut imak sikkoæjuïtsok auangnardlek. — Auangnekanniætigut Asiamit auïksarsimanekarpok Beringib ikerasanit, 8nik mililingmit.

Digitized by Google

Akkillinek Asiamit kissienne mingnerrotitavok. Angirsusekangajektipæt 670,000 kippariksunnik milekartidlugo, innukangajektidlugolo 40 millioninnik. Nunab innorpiej, Indianinnik taïrsæt, 9 millionioput, 14 millionioput Evropamiut, ingængmik Tulluït Spanieridlo, 6 millioniopudlo k'ernertut, tajmainipudlo akkutartejt.

Illusee. Pekkotej.

Kakkarojurksoarnik kakkartokau. Kyætanit audlardlutik auangnanut attaput *Kordillerasinnik* imaloneet *Andesinnik* attiglit, kakkutigut tamaona ikuellarsolirksoït. — Nunakaminit koksoartonerrovok.

Kangiæta tungæta iterdlerksoarej: *Baffinib* iterdla, auangnardlek, mardlungnik ikerasalik, aipa *Davidib* ikerasanik taïrsak, aipalo *Baffinib* ikerasanik; taursoma kyætane *Hudsonib* iterdlerksoa, tajma attilingmik pullamagialik; taursomalo kyætane *Meksikub* iterdlerksoa, itivnekitsungoamik auïksarsimanilik imarsoarmit kaitsunganertomit.

Akkillinek sioraïnarsoakangilak, næggoriksorsoarnigle orpikperksoalingniglo narksakarpok kakkænnik akkulleroartunnik. Tajmaitomik pekkoterperksoakarpok piksarsiorfikangardlunilo. Pingortitej pingarnerrursut makkouput: kakkænnit arksækkæt, ingængnerrursomik iflernartut aukpallartut kakortudlo; ujarkæt akkissout; k'erssuït tamaligejt sennaksariksut iglursoarnut, umiarsoarnut pekkotinnudlo, k'erssuïdlo missuktaviksæt; tobajt; kakaut (sjokolatillieksæt); kaffit sukkudlo; orpingne naursut merk'oursaglit; auatiksæt; nersutekarnek; arfengniarnek sarudliniarnerlo. — Akkillinek nerpsarimago kissienne Kolumbusib 1492, Evropamiut ilisimalerpejt tobajt, nautseïarsoït, kallipautiksak kosjenillimik

Digitized by Google

taïrsak, kakaut adlædlo, taukoa tamarmik tauna kissiet pingorfigimarsuk.

Ingmikortarneree.

Akkillinek pingortinerminit ingmikornekarpok mard lungordlugo, ima taïutilingnik 1) *auangnardlek Amerika*, kyammut attanekineranut kiglilik Panamamik attilingmut; 2) *kyædlek Amerika*; 3lo) *Vestindiamik* taïrsæt k'ikertæt, auangnardliub kyædliublo akkornækingnetut.

Akkillinek auangnardlek.

Auangnæta kitætalo tungæk sulle siunekardluarnekangilæk. Mardlungnik koksoakarpok okkoninga: *Missisippi* kyammut koktok Meksikublo iterdlanut attarsok; *Sankt - Lavrentsilo*, tessersoarmit Ontariomit audlarnernilik auangnekannimut koglune imamut Atlanterimut attarsok. Tessersoæk *Eriab Ontariublo* akkornækingnepok kordlortorsoak *Niagaramik* attilik, tajmaitokaminit ilisimarsænnit angnersak. Nunæt tamæt tesseennit angnersavok tessersoak *kodlermik* taïrsak, milekarame 1900 kippariksunnik.

Auangnardliub Amerikab nunartarej makko:

1. *Nunæt Polib erkanetut:* a) *Kaladlit nunæt* aglautigirsaurærsimarsok Kablunajt nunænnut illangudlugo. Mersakudle okautigirseksaïnavok una: Nalekkab Graah 1829 nerpsarfiginiardlugo uïagame, auangnarparpok milinnik 100nik, sineriarlo tauna innutuakartipa 500nik 600nigloneet; b) taursoma auangnane *Spitsberge*, k'ikertaïnaursok sikkoæjuïtsunnik innukangitsunniglo.

2. *Russit pigirsæt* Beringib ikerasæta kitikannianetok angirsusingajekarpok 2400 milinnik kippariksun-

Digitized by Google

nik innukardlunilo 50,000nik. Tersane ilisimarsariakarpuk nouksoak *Alaskamik* attilik, k'ikertarlo *Kodjak* iglorpartalik *Aleksandriamik*, nalekkersoïrsub nejuganik.

3. *Tulluït pigirsejt* 150,000ngajengnik milinnik kippariksunnik angirsusekarput innukardlutiglo millione atauzek simnerdlugo. Nunartarejt makko:

a) *Skotlandertàk* iglorpartalik *Halifaksimik* innulioursomik 20,000nik.

b) Hudsonib iterdlæta nunartæk, *Labradore Valesilo* nutamik taïrsak, issekauk sordlo Kaladlit nunæt. Taukonane Tulluït k'amutililingoakarfikarput aulisarnek auatiksænniglo piniarnek pivdlugik.

c) *Kanada* taïrækkæt kyatænnepok. Kangiæt tunga, Tullungnit tigusimarsak, angirsusekartitavok 10,000 milinnik kippariksunnik. Iglorpejnit pitsiaunersavok *Kvebeke*, koksub Lavrentsib sinanetok. — Kanadab kangianepok k'ikertarsoak *Foundlandertamik* taïrsak, aulisarfigingartok. Tersane sarudliniarperksoït umiarsoït katteritlaraut Tullungnit, Franskmajnnit Akkillinermiunnidlo.

4. *Kongedlutik illegeet Akkillinermiut nunejt* Kanadab kangikannianeput imab Atlanterib sinane, kingmudlo padliksimaudlugo imak kaitsunganertomik taïrsak. Kangaligame Tulluït pigigalloarpejt niuverfikarfigallugidlo, okiorle aglengnekalermet 1773, nalegaunærupejt. Kingornalo okiut kollit Tulluït sorsoukalloarpejt utertiniardlugit; sapileramikidle, nalegavigineka-rungnærsut ingmingnit unnerpejt 1783. — Angirsusekartitaungajekput 112,000 milinnik kippariksunnik; innueedlo, okiok 1690 4 millioningajaïnaugalloartut, mersakut 16-millioniolerput. — Nuna illungardlugo augorsimavok innub-aipeksane sissamangordlugo, tamarmik

illegeekalloardlutik ingmikordlutik nalegaitsoursut. Nalekkersornekarput tamarmik kattitartoeennit, nalegaunersakartunnit *præsidentimik* tairsamik; taursomalo tauna nalegaursutigirsara okiut sissamæt. — Okiut makko kingurdleet Evropamiut tusinderperksoaglit nunab illej sennargvinekangitsut nunasivigiartorpejt. Nunablo illa sennargvinekardlunilo innuvtarangame enertunnik 60,000nik, illegeennut illangutarau nalegaitsoudlunilo. Tajmaitomik Akkillinermiut nunejt agdliartortuïnarput. — Tamæt opernerit attorkorsauput, angnerrursokangimet.

Iglorpartarejt makko:

Bostone, Kvebekib kyætauetok, niuverningarnilik innuliglo 65,000nik; taursomalo kyætane *Filadelfia*, innulik 190,000nik. Tauna katterifigirsaralloaræt nunab nalekkersoïrsoeesa, *Vashingtonimik* attilik sennangikadlartidlugo, nunab illane Kolumbiametok. Taunale Tulluït illungangajat ikuellektikæt; sennalerdlugole Akkillinermiut innermarsuk, ama katterifiolerpok. — *Charlestovne* (Sjarlestovne) tamannut niuvernekangalik. *Newyorke* (Yorkertak) okiok aglengnekalermet 1756 innukainaralloarpok 13,000nik, mersakudle innuee 250,000ngorput; niuvernekangarnersoa Londonib niuverneranik tuglersoïsipæt.

Lovisiana, nunarsoak koksub Missisippib auïksartisimatita Floridamit, 1803 tunnirsavok Franskmajnnit illegeennut. *Nutak-Orleanse*, Missisippib sinanetok iglorpekkatejsa niakoræt.

Nouksoak *Florida* Spaniamiut Akkillinermiunnut illegeennut pisitautipæt 1821.

Kangaligame Spaniamiut nunagigalloeet uagut in-

Digitized by Google

nuleravta nalegaunerænnit pærsut ingmikortungordlutiglo unnersut, makkouput:

5. *Meksikamiut kongetsut* nunejt angirsusekarput milinnik kippariksunnik 70,000nik, innukangajeglutiglo 8 millioninnik; nalekkersornekarput Akkillinermiutut. — *Meksiko*, angivdlunilo pinnersok iglorpak, innukarpok 170,000nik. Pærniangikadlartidlugit, tersane iflernartorperksoak kakortok sennausaralloartok. — *Akapulko* kirsarfigingnersakarpok kitæta sinane, sillale nappajanartorsovok. — *Vera-Kruze* niuvernekangalik Meksikub iterdlæta sinanepok. — Nunab illegigia nouksoak *Kaliforniamik* attilik.

6. *Gvatimala*, Akkillerngub k'ekkanetut illegeet nunæt, innukarpok 2 millioningnik. Tersanitog okiut sissamæt av'lortardlugit nalekkersoīrsitariput præsidentimik taīrsamik.

7. *Innorpiejsa* imaloneet *nyoartæt* nunarsoaræt ilisimadluarnekangitsok kingmukannertorsoak.

Kyædliub Akkillerngub nunartarej:

1. *Kongiofiginekangitsut illegeet nunejt*, Spaniamiut pigigalloeet, mersakudle nalegaunerænnit pærsimalersut kongetsungordlutiglo. Audlarnernekarput attanekinersamit Panamamit, kidlioudlutiglo Patagoniamut kiglikarput. — 1) *Kolumbia*, innukangajektok 2½ millioninnik, pingasunnik ingmikortunnik kongetsokarfilik okkoninga: *Granada nutak*, *Venezuela Ækvatorilo*. Iglorparæk okko: *Bogota* iliniarfirksoalik, sekk'erngublo atterpiangajanetok *Kvito*, nunab iglorpejnit tamannit kingingnerrursok; imab kiglinga kammut k'emaroarsimangajekpa 4500 oktoutinnik. Okiok 1797 nuna sejutlarmet, kingorna silla niglarorsimanerrolerpok. Erkangoanepok kakkarsoak *Kimborassomik* attilik, kingik-

Digitized by Google

susekartitaursok 10,000nik tellernik. — 2) *Peru*, innulik millione simnitsiardlugo, aukpallartomiglo iflernartorsiorfigiksok, katteritartunnit nalekkersornekarpok. Iglorpejsa niakoræt *Lima*. Tersanga audlarnerfikarpok nunab koeesa angnersæt *Marannonmik Amazonmigloneet* attilik. — 3) *Bolivia*, okiok 1826 tikidlugo Perumik kyædlermik attekartogalloak, innukarpok 1,100,000nik. Iglorpejnit *Potosi* kakkænnit iflernartoejaufigiksovok aukpallartunnik kakortunniglo. Kakkarsoak *Sorata* tersanetok kingiksusekarpok 11,500nik tellernik. — 4) *Kili* innukarpok millionimik atauzimik. Iglorpejsa niakoræt *Sankt-Jago-de-Kili*, nunab nalekkersoïrsoeenit nejugaursok. — K'ikertænnit Kilimut illangusimarsunnit taïrsariakarpok *Juan-Fernandese*, tersunga innukaugitsomut umiarsoït nalegæta kivgame illæt, Alexander-Selkirkimik attilik, piarallugo k'emekpa 1704. Okiut kapseet innuvigisimamago, kannong-esusia okalluktualliausimavok. — 5) Illegeet nunæt, *Riola-Platamik*, imaloneet *Buenos-Ayresimik* attiglit, innukarput 700,000nik. Iglorpejsa angnersaræt *Buenos-Ayrese*, niuvernekangalik, pingartomik nersutit ameennik; koksub *la-Platab* panepok, kyammut kogluне imamut Atlanterimut attarsub. Tersane nunab illusersoïrsoee katteritarput, nalegaunersakardlutik præsidentimik, okiut 3 av'lortardlugit kingorartitartomik. — 6) *Urakuaye* iglorpekarpok *Montevideomik*. — Tamakko ingmikordlutik illegeeksitartut kongeetsut ingmingnut sajmaunek ajorput, illejsalo innueet ingmingnut nunamingne sorsuïnarput.

II. *Paraguaye*, innuïalik 700,000nik, Katolikit pellesiænnik, Fransiamik attilingmik, nalekkersoïrsokarpok, nangminek nunab innueesa tajmaitungortitæn-

Digitized by Google

nik, Akkillinek kyædlek pærnialermet. Mersakut nagliungnangartomik nalekkersoïok, nangartartekanginame. Teet, Kinamiut peennit ingmikun-etut, pingartoursomik pingortitarej. Iglorpejsa angnersaræt *Assumpsione*.

III. Kyædlerpavok *Patagonia*, imaloneet *Magellanib* nuna. Spaniamiut piginiaralloardlugo sapilerpæt, næggordlukk'ersub nunab innuee sorsuk'ik'imeta. Tajmainamik, nalegaitsoudlutiglo angalaïnartouput.

Patagoniab kyætanepok *ingnerub nuna*, issidlunilo næggordluktok k'ikertak innulik *Pesjeræerinnik* attilingnik. Ilisimarsusekangilæt tauko, kissiennile kannilartuarsinnarput.

IV. *Brasilia*, 5 millioninnik innulik, siornaligame kongekarfingmik taïrsaudlune, Portugamiunnit pigirsaugalloak, aiklersorfioudlunilo makkoninga: iflernartunnik aukpallartunnik, ujarkænnik pinnersarkotinnik (diamantinnik), orpingne naursunnik merk'oursalingnik, missuktaviksænniglo k'erssungnik. Pærporle Portugalimit 1822, kingornalo ingmikortungordlune kejserekarfingorpok. Nangartartilioudlune kejseriokàrpok Don-Pedro siurdlek, Portugalib kongiæta ernera; kissienne innuvtejsa nunamit k'emautipæt 1831, kejserionerlo tunniudlugo erneranut enersimangitsomut, Don-Pedrub aipanut, tauna nangartartekangardlune nalekkersoïok. Iglorpejsa illegejt okko: *Rio-Janeiro*, niakoæt, ornigaudlune sivisomik nejugaursok Portugalib kongianit illakotejnidlo, Bonapartimut kunnunermik. Auangnanepok *Sankt-Salvadore* imaloneet *Bahia*, iglorpekkaminut niakogalloak.

V. *Gujaname*, koub Marannonib auangnanetome, pigirsakarput Tulluït Spaniamiut Arfalliædlo. — Kitæta tunga, *Surinamimik* attilik, Arfalliæt pigæt; iglorpejsa niakoræt *Paramaribo*; Frauskmajt pigirsænne iglorpejt

*

Digitized by Google

niakoræt *Kajenne;* Tulluïdlo pigirsænne niuverfiglit iglorpejt pingarnersaræt *Berbise.* Nunab niorkotigej sukkut, kaffit, orpingne naursut merk'oursaglit, kallipautiksarlo indigomik taïutilik. — Gujana Vestindiatut-illivdlune sennargvinekarpok Afrikamiunnit k'ernertunnit pissiænnit.

VI. Nunab k'ekka innorpiejsa pigæt; angalaïnartouput kazikinnik nalegakardlutik.

Vestindiamik

taïugaunerroput k'ikertæt Meksikub iterdlerksoanetut erkanetudlo. Tamarmik Evropamiunnit pigirsauput sennargvisitaudlutiglo Afrikamiunnit kivgangortitænnit. Mersakudle innuït k'ernertut illejt kivgaujungnærsitaulerput. Okiut tamasa k'ikertænnit tamakkonanga aïrsausarput amerdlarsorsoït sukkut, kaffit, sillakangitsok aukpallartok, merk'oursaglit orpingne naursut, indigo tobajdlo. — Auangnardlioursut, *Bahamab* k'ikertejnik taïrsæt, Tulluït pigejt. Illæt, *Guanahanimik* attilik, tussaumarsavok, siurdliudlugo nunasiarikàrmagogog Akkillinermik nennirsirsub Kolumbusib. — K'ikertarsoït sissamæt *Antillersoarnik* taïutiglit, Bahamablo k'ikertejsa kyætænnetut, okkouput: *Kuba,* Spaniamiut piæt, illejsa angnersaræt. Angirsusekarpok 2000 kipparik-sunnik milinnik, innukardlunilo 800,000nik, taukoa illejt, 300,000, kivgartortouput k'ernertut. Iglorpekkatejsa niakoræt *Havanna,* innulik 130,000nik, umiarsoallivilik k'amutililirksoarmik niuvernekangardlunilo tamannut. — Taursoma k'ikertarsub kyædlera *Jamaika,* Tulluït piæt, iglorpekkarpok *Kingstonimik.* Kangianepok *Hayti,* kangaligame Sankt-Domingomik attekaralloak, k'ikertarsoak næggoriksok; illamernga mingnerrursok Fransk-

Digitized by Google

majt pigigalloaræt, angnerrursorlo Spaniamiut. Franskmajdle kongærutungornialerk'imeta, illarsivdlutik Evropamiut illungangajasa tokorarpejt kivgæt k'ernertut. Tajmaillioræramikit, auikpæt k'ikertak mardlungordlugo, mingnek kongetsungordlugo præsidentekalersidlugolo, angnerrursorle kongekarfingordlugo. Kongiale k'ernertok, Henrike siurdlek tokomet 1820, tajmaitojungnærpok. Kingorna 1822 nalekkersornekalerpok k'ikertak illungarme akkutamit, Boyers-mik attilingmit, præsidentioursomit, okiorlo 1825 Franskmajt nevsoærput, pigirsaralloamingnut nalegaursutærudlutik. Innukarpok 1 millione simnerdlugo, iglorpejsalo niakoræt *Port-au-Prinse.* — Haytib kangianepok k'ikertak næggoriksok *Portorikomik* attilik, 180 kipparikaunnik milinnik angirsusilik, Spaniamiut piæt; pingortitaridluarnerrovej tobajt.

Antillingoït, *Karaibinnigloneet* taïrsæt, Antillersoït kangikanniænnepnt. Tulluït amerdlanerit pigejt, illejt okkouput: *Tabago*, *Barbadose*, *Trinidadilo.* — Franskmajt pigejt *Martinike*, *Gvadelupe* adlædlo. — Arfalliæt pigejt *Sankt-Evstase* adlædlo mingnerrursut. — Kablunajt pigejt *Sankt-Kroixe*, *Sankt-Thomase Sankt-Janilo*, pingortitakangarnerrursut sukkunnik. — Svenskit pigæt k'ikertangoak *Sankt-Barthelemy.*

Illungardlugit k'ikertæt angirsusekangajektitauput 4000 kipparikaunnik milinnik, innukangajektitaudlutiglo 3 millioninnik; millione k'eterkotingajeksimarsok Evropamioput, 8500 innorpiarejt k'ikertæt tamakkoa, Karaibinnik taïukkæt, simnereedlo k'ernertut kivgartortouput.

Digitized by Google

Avstralia imaloneet Polynesia.

Tajma taïutigauput kyædliub imarsub nunartej, nunaviksoak k'ikertarperksoïdlo, tamarmik imarsoarmit kyædlermit Indiablo imanit illusimarsaursut. Avstralia angirsusekartitavok 160,000 kippariksunnik milinnik, innueelo amerdlarsusekartipejt, pingasunnigloneet sissamænnigloneet millionekartidlugit. — Tamakko nunæt kingurdlereeksartidlugit nerpsartugauput Tulluïnangajeugnit. Innuee mardluïngordlugit auïksarsimanekarsinnauput, ardlejt k'ennertoursut, ardlejt Malajerit arsingeet. Arsigeengikaut, illejt innordluktoudlutiglo pinnèkaut, illejdle pinnekallutiglo innuserikkaut; illejt akkinnerdlungniaratik sulligajuktoudlutiglo sillatokaut, illejttog akkiniarajuktorsoudlutik erk'æjatartokallutiglo siunekavsangilæt.

Pingarnerrursut k'ikertæt makkouput:

Hollande nutak illejsa angnersaræt; angirsusekarpok 140,000 milinnik kippariksunnik. Kangiæta sina, iterdlerksub *Botanybayb* erka Tulluït tigugamiko, innulersorpæt pitlækkænnik, nuna sennargvinekalerkudlugo, attekartidlugolo *Valese-kyædlek-nutamik*. Innukalerpok 60,000nik. — K'ikertab taursoma auangnanepok *Guinea-nutak*, sorsukajuktunnik innulik, Evropamiunnik nunalerkorsingitsunnik. — Taursoma kangianepuk *Brittania-nutak Irlandilo nutak*.

K'ikertæt, *Pelev-nik* taïrsæt, Guineab nutab auangnanetut, innukarput pinnersunnik sillakardlutiglo kannilartuartunnik. — *Selande-nutak*, Hollandib-nutab kangianetok, innukarpok innutòmarsunnik ingmingnudlo sorsuïnartunnik.

Digitized by Google

Kangianekiput taursoma *ikingutigeengnerub-illegeengnerublo-k'ikertej*, sennargvidluarsimarsut næggorikkallutiglo. Illejsa angnersaræt *Otaheitimik* attilik. Taursoma kongia innueesalo illejt kristumiungortipejt pellesit, Tulluït audlartiteisa.

Taukoa auangnænneput k'ikertæt *Sandvik-nik* taïrsæt, angnersaglit *Ovaihimik*. Tersane innueenit tokotavok 1779 tussaumarsaungartok nunamik kaviedleksarnerminit Tulluk, Kookmik attilik, pingajuksænnik nuna kaviedleleralloardlugo. Mersakut kristumiungortitaugamik pellesinnit Tulluït Akkillinermiudlo audlartitejnnit, ilisimarsolerput k'ikertæt tamakkoa innueet. — Ovaihib innuee nangminek umiarsoalliukkamingnik ikartortuïnarput Akkillerngub auangnekanniæta sinanut.

Digitized by Google

Nak'inerdiukkæt:

Kopernerme 8me, titarnerme attanit 6: k'ekkanae tirsarparput, imaiss: k'ekkane tairsarparput.

„ 11, „ kollanit 13: Tajmajlliorueck, imaiss: Tajmailliornek.

„ 14, „ attanit 2: tamajkatigeeglutiglo, imaiss: tajmakatigeeglutiglo.

„ 23, „ attanit 4: erungæta, imaiss: ervngæta.

„ 38, „ kollanit 8: stiftingortisimauejt, imaiss: stiftingortisimauæt.

„ 54, „ attanit 5 . 6lo: tungætigut, imaiss: tungatigut.

„ 60, „ kollanit 13: k'emaviggia, imaiss: k'emavigiga.

„ 71, „ kollanit 13: pukingnermik, imaiss: pukinermik.

„ 78, „ kollanit 6: autleitsiornernimit, imaiss: autleitsiornerminit.

„ 80, „ attanit 13: milionimik, imaiss: millionimik.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

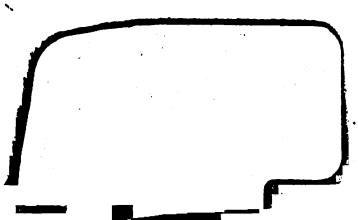

Digitized by Google